

'Én xit̄se ra nda tsò a'ta 'tse Cristo koni 'sín tsikínda jè Lucas

Kó'sín tsikínda xajon jè Lucas ra kisikasén-la jè Teófilo

1 ¹Ijyeé k̄jìn ma-ni xit̄a ra tsikínda-te xajon j̄nà kjoakixi ra kjomà ajin naxindá ra a'ta 'tse Cristo, ²koni 'sín tsakón-ya-najin j̄nà xit̄a ra xkon kijtse-ni skanda 'kia nga kjo'tsia k̄jòn-ni kjoa, tij̄ná-ni ra ki'tsí xá-la nga isìka'bí 'én nda-la Cristo. ³Jì Nàmi Teófilo, ra xkón tijni, 'an t̄i'koaá ndaá sasén-na nga t̄ibindá-la xajon rak̄i, koni 'sín t̄jín nga jngó jngó skoya kjoa; ndaá tsakatsj̄ya ijye skanda 'kia nga t̄i'sa kjo'tsia k̄jòn-ni kjoa, ⁴mé-ni nga isa nda jcha-ni kjoakixi ra ngi ko'sín t̄jín, j̄nà 'én ra ijye tsakón-ya-li xit̄a.

'Én ra kitsjá jè ikjalì nga jtsín jè Juan ra tsatínda xit̄a

⁵Jè nichjin 'kia nga xit̄axá ít̄jòn t̄jna jè Herodes ya nangi Judea, jngo na'mì t̄jna ra 'mì Zacarías ra tje-la Abías ma. Jè chjoón-la Zacarías, Elisabet 'mì ra tje-la Aarón. ⁶Xit̄a kixi-ní ngajòo ya ngixkon Nainá. Síhitjasòn ijyeé nga'tsì kjotéxoma-la Nainá. ⁷Tsin-la ixti; jè Elisabet, chjoón 'ndi-ní; ko ijyeé 'ño xit̄a jchínga ngajòo.

⁸Jngo nichjin, j̄nà na'mì ra síxákjo-ko Zacarías, j̄ná tsako-la nga isíxá ya ngixkon Nainá. ⁹Koni 'sín t̄jín kjotéxoma 'tse na'mì Israel, jé Zacarías tsako-la suerte nga 'jaha'sen ya ni'ya tsje-la Nainá, ya aya ingo ít̄jòn, nga jè kokà chrjongó Nainá. ¹⁰'Kia nga títi chrjongó Nainá, nga'tsì xit̄a naxindá, yaá inchibítsa'ba ya nd̄itsiaán. ¹¹Jngo ikjalì 'tse Nainá tsatsj̄en-la jè Zacarías ra síjna ya nga kixi-la n̄anda nga t̄i chrjongó Nainá. ¹²'Kia kijtse, sí ta kjóxkón-la, ko ta itsakjón-ní. ¹³Tanga jè ikjalì kitsó-la:

—Zacarías, kì tà chjàn skon-jìn; jè kjoa bítsa'ba-li ijyee ina'yá-la; jè chjoón-li Elisabet, jngo ndí i'ndí 'xìn jtsín-la; 'koaá 'sín kí'ta 'í-la nga Juan 'kín. ¹⁴'Ñó 'se-li kjotsja. Tà ngatjì-la jè i'ndí ra jtsín, kjín xita kotsja-la. ¹⁵Xita ítjòn kína ya ngixkon Nainá; mì tsa xán sk'í nga xá 'koaá 'sín ijye itjahájin-ni; Inìma Tsje-la Nainá sijn inìma-la skanda 'kia nga tikje tsìn. ¹⁶Ra a'ta 'tse, kjín xita naxindá Israel koáfa'ta-la Nainá. ¹⁷Jè kojme ítjòn-la Na'ín-ná. Jé sijn inìma-la jè nga'ño ra isichjeén jè Elías 'kia nga kiichja ngajo-la Nainá. 'Nchán siikítsajna jña xita jchínga ko íxti-la nga siijoón-da-ni. Jña xita ra tájajín inìma-la nga mì kì síhitjasòn, siikaatjiaá-la kjobitsjen-la mé-ni nga 'se-la kjochjine ra tjín-la xita kixi. 'Koaá 'sín siikíhijyonda xita naxindá mé-ni nga kítsajnanda-ni 'kia nga kj'íí Na'ín-ná.

¹⁸Zacarías kitsó-la jè ikjalì:

—Kó'sín ske-na tsa kixi kjoa. 'An, ijyee 'ño xita jchínga; ti'koaá jè chjoón-na ijyee tsato nichjin-la nga ma 'se-la íxti.

¹⁹Jè ikjalì kitsó-la:

—'An-ná ra 'mì-na Gabriel, ra ya tíjna ya ngixkon Nainá; jé kàsikasén-na mé-ni nga kokó-la nga tsja-la jè 'én ra nda tsò. ²⁰'Ndi 'ndi, mì kì tì ma kinákjoa-nì skanda 'kia nga kijchò nichjin nga kitjasòn jña 'én kì, tà ngatjì-la nga mì kì kàmakjiín-li 'én ra kòkàxin-la.

²¹Jña xita naxindá, inchikoñá-la Zacarías. Kjonangi-la xákjén, mé-ni nga ta nda tífichjin-la nga mì kì ndìton bitjo-ni ya ni'ya tsje-la Nainá. ²²'Kia nga itjo-ni mì kì tì ma chja-ni; jña xita ti'kiaá kjòchiya-la nga tjín kjoa ra kijtse ya aya ni'ya

'Kia jè Zacarías itjo-ni ya ni'ya ingo

tsje-la Nainá; Zacarías, tà tsja bakón-isa. 'Koaá 'sín tsikijna nga mì tì kì kjomà kiichja-nì.

²³'Kià nga ijye ijye nichjin-la Zacarías nga isihitjasòn xá-la, kijí-ni ni'ya-la. ²⁴'Kià nga kjomà askan-nioo, jè Elisabet ndí i'ndí isíhi'ma-la. 'Òn sá tsikijna'ya ya ni'ya-la. Kitsò: ²⁵“'Koaá 'sín isiko-na Nainá ra a'ta tsa'an nga kijtse imaá-na, kitsjá-na kjonda mé-ni mì tì kì kochrjengi-na jñà xita.”

'Én ra kitsjá jè ikjalì nga jtsín jè Jesús

²⁶'Kià nga ijchò jon sá, Nainá, isikasén jè ikjalì Gabriel ya jngo naxindá ra 'mì Nazaret ra chja-ni Galilea. ²⁷Kiìjkon jngo chjoón xangó ra ijye tijná'ño nga jè kixan-ko jngo xita ra 'mì José ra tje-la David ma. Jè chjoón xangó rakì, María 'mì. ²⁸Jè ikjalì, 'kià nga 'jaha'sen ya ni'ya-la María, kitsó-la:

—iNda-li Naa, ngaji ra itjábé-li jè kjonda rakì! Jé Nainá tijnako-li. Ngaji ra isa nda kjòchikon'tin mì 'koa-ni koni jñà íchjín ra kj'íí.

²⁹Jè María, 'kià nga kijtsexkon, tà kjóxkón-la koni 'sín kitsò-la jè ikjalì; isíkítsjen-ní kótsò-ni nga ko'sín 'jiìjkón.

³⁰Jè ikjalì kitsó-la:

—Jì María, kì tà chjàn skon-jìn, ijyee itjábé-li kjonda ya ngixkon Nainá. ³¹'Ndí 'ndí ko'xkén-ní, i'ndí siya'ma-li. 'Koaá 'sín kí'ta 'í-la nga Jesús 'kín. ³²Xita ítjòn koma; i'ndí-la Nainá 'kín ra isa 'ño nga tijná; Nainá, jé siìngatsja kjotéxoma. Xitaxá ítjòn kíjna koni 'sín tsikijna David ra xita jhínga-la kjomà.

³³Jé kotéxoma-la naxindá Israel. Kjotéxoma-la mì kì kjehe'tà skanda tà mé nichjin-nioo.

'Kià jè María 'jiíkákò jè ikjalì Gabriel.

³⁴ Jè Maríá 'kiaá kitsò-là ìkjalì:

—¿Kó'sín koma-là jè kjoa ra ko'mì-ná? Nga mì tsa 'xín tjín-na.

³⁵ —Jé Inìma Tsje-là Nainá kj'íí kanè-li —kitsó jè ìkjalì—; jé nga'nó-là Nainá ra 'nó 'nga tíjna kijijsa'tin-li koni jngo 'ngièn-là ifi mé-ni nga jè 'ndí tsje ra jtsín, I'ndí-là Nainá 'kín.

³⁶ Jè chjoón xàngii ra 'mì Elisabet ra chjoón 'ndi, kjo joón sá tjíya'ma-là ndí i'ndí nì'sín ijye 'nó jchínga. ³⁷ Nijngo kjoa ra mì kì ma, ra a'ta 'tse Nainá.

³⁸ 'Kiaá kitsò Maríá:

—Chjoón chí'nda-là Nainá-ná ra 'an; ko'sín katama koni 'sín kà'mí-ná.

Jè ìkjalì tì angi xkoón-ni ichijà.

'Kia nga jè Maríá ikatsíjen-là jè Elisabet

³⁹ Jñà nìchjin kii, jè Maríá nditoón kiji jngo naxindá ra kijjna'nchò nindo ya ján nangi Judea. ⁴⁰ 'Jaha'sen ya nì'ya-là Zacarías; isíkjáya-là jè Elisabet. ⁴¹ 'Kia kíi'nchré Elisabet nga isíkjáya-là Maríá, jè i'ndí ra tjíhi'ma-là, ngi iskì'ngaya indsi'ba. Jè Inìma Tsje-là Nainá 'jaha'sen-jin ya inìma-là Elisabet.

⁴² 'Kiaá 'nó kiichja, kitsò:

—jNainá, isaá 'nó nda tísichikon'tin-li mì 'koa-ni koni jñà íchjín ra kj'íí; tì'koaá i'ndí-li ra tjíhi'ma-li 'nó nda tímahachikon'tin! ⁴³ 'Yá-na ra 'an nga tã nda kà'fijchon-ná jì ra na-là Na'ín-ná 'mì-li! ⁴⁴ Tì'kiaá-ni nga ka'nchre nga kàníkjáya-ná, jè i'ndí-na kàkjì'ngayaá ya indsi'bà nga kàmatsja-là. ⁴⁵ Mé tã nda-ni nga makjín-li 'én ra kì'senajmí-li. Jè 'én ra kiichja Nainá, kitjasón-ní.

⁴⁶ 'Kiaá kitsò Maríá:

Inìma-na 'nó 'nga síkijna Nainá.

⁴⁷ Matsjaá-na a'ta 'tse Nainá ra bachrjetjì-na kjo'hì'in.

⁴⁸ Nga kijtse imaá-na, 'an ra chjoón chí'nda-là ma.

'Ndi 'ndi-ni ko skanda tã kjiá-nioo, 'koaá 'sín kitso-na jñà xita: “Mé tã nda-là.”

49 Nga 'nó tse kjoa isikō-na jè Nainá ra ta jè tajngo-ni ra 'nó tse nga'nó tjin-la.

Nainá, xita tsje-ní.

50 Kō tjin ki'tá-la kjohimatakòn skanda ta mé nichjin-ni a'ta 'tse xita ra bexkón.

51 'Koaá 'sín 'sín: nga bakón kó'ki tse nga'nó tjin-la; jñà xita ra 'nó 'nga ikon, bachrjengii kjobítsjen-la.

52 Jñà xitaxá ítjòn ra 'nga tjítsajna, faháxin kjotéxoma-la, kō jñà ra nangi tjítsajna isaá 'nga síkítsajna-ni.

53 Jñà xita ra tsin-la tsajmì ra kjine, 'nó kjìn tsjá-la, kō jñà xita nchiná síkasén tiya-ni.

54 Nainá basikōè naxindá Israel nga ch'inda-la ma; mì kì síjchaàjin kjohimatakòn ra tjin-la skanda ta mé nichjin-nì,

55 'koaá 'sín kitsjá-la tsa'ba jñà xita jchinga-ná ra a'ta 'tse Abraham kō nga'tsi jñà tje-la.

56 Jè María, jàn sá tsikijnako Elisabet; ra kjomà askan-nioo, kijí-ni ni'ya-la.

Kó'sín kjomà 'kia nga kitsin Juan ra tsatindá xita

57 'Kia nga ijye ijchò nichjin-la, Elisabet jngo ndí 'ndí 'xin kitsin-la. 58 Jè Nainá, 'nó nda isikō. 'Kia nga ki'nchré jñà xita xákjén, kō jñà xita andi ni'ya-la ti'koaá kjotsjaá-la. 59 Ra kjomà jin nichjin, kiikoó jè 'ndí-la ya ngixkon na'mì mé-ni nga si'ta chiba-ni ijo-la kjoa 'tse circuncisión. Jñà xita, 'koaá 'sín mejèn-la kii'tà 'í-la koni 'sín 'mì na'in-la nga Zacarías 'mì.

60 Tanga jè na-la kitsó-ní:

—Majìn, Juan 'kín.

61 Kitsó jñà xita ra tjítsajna:

—¿Mé-ni kō'sín 'kín-ni? Nijngo xita xàngii ra kō'sín 'mì.

62 'Kiaá itjanangi-la jè na'in-la, isikjahatji-la tsja jñà xita nga katakón kó'sín 'kín. 63 Jngo íte isíjé jè Zacarías, akjòn tsikínda'tá: “Jè 'í-la, Juan 'mì.” Nga'tsi jñà xita, tà 'koaá kjomà-la. 64 Tijé-ni hora, Zacarías, kjomá kiichja-ni. 'Kiaá kitsjá-la kjonda Nainá. 65 Nga'tsi xita ra tjítsajna chraña andi ni'ya-la tà kjóxkón-la 'kia nga ki'nchré nga ijye kjomà kiichja-ni Zacarías. Jndí ra ján tsabísòn kjoa kii kóho'ki a'nchò nindo nangi Judea. 66 Nga'tsi xita ra ki'nchré kjoa kii, isíkítsjen ajin inìma-la; kitsò:

—Jè i'ndí rakìi, 'kia nga kojchínga, yá xitá ra koma.
Kò jè nga'nó-la Nainá tijnako i'ndí rakìi.

'Én ra kiichja Zacarías ra a'ta 'tse Nainá

⁶⁷Zacarías, nga nda tjinin ya iníma-la jè Iníma Tsje-la Nainá,
kiichja ngajo-la Nainá, nga kitsò:

⁶⁸ ¡Mé ta nda 'ki-la jè Na'ín-ná
jè ra Nainá tsò-la naxindá Israel
nga 'jii kichjítjì naxindá-la
tì'koá 'ji síkítsajnandí-ni!

⁶⁹ Kitsjá jngo-ná xitá ra tse nga'nó tjin-la
nga 'jii kachrjejin-ná kjohi'in ra kjoa 'tse jé-ná,
jè ra ya nchrabá-ni tje-la xitaxá ítjòn ra tsi'kìn David
ra chi'nda-la Nainá kjomà.

⁷⁰ Nainá, jná isichjeén jná xitá tsje-la ra kiichja ngajo-la.

'Koáá 'sín kitsò nga tì'sa tjá'tsin-la kjoa

⁷¹ nga kochrjetjì-ná a'ta 'tse xitá kondra-ná,
kò xitá ra jtike-ná.

⁷² 'Koáá tì kitsò Nainá nga ske imaá jná xitá jchínga-ná.

Mì kì sìjchàhajin jná 'én ra ijye kitsjà-la xitá jchínga-ná
Abraham

'kia nga tsikíndajín jngo kjoa ra tsje tjin.

⁷³ Nainá, 'koáá 'sín kitsjà kixi tsa'ba

⁷⁴ nga sìkítsajnandí-ná a'ta 'tse xitá kondra-ná,
mé-ni nga mì kì kiskén nga sixá'ta-lá.

⁷⁵ Kji'tá nichjin, nga tsje, kò kixi kitsajneé ya ngixkon
Nainá.

⁷⁶ 'Kiaá kitsò-la i'ndí-la:

Jì ndí 'xin, jii sìichjeén-li Nainá ra 'nó 'nga tjna
nga kinákjoa ngajo-la.

Jii 'kín ítjòn-la Na'ín-ná
nga kíndi ndiyá-la.

⁷⁷ 'Kénajmí-la naxindá-la kó'sín 'siin Nainá

nga kochrjetjì, kò nga sìhijcha'ta-la jná jé ra tjin-la

⁷⁸ ta ngatjì-la nga 'nó tse kjohimatakòn ra tjin-la.

Sìikasén jngo-ná ra ngajmi nchrabá-ni.

'Kia nga kj'íí, 'koáá 'sín sìhisen

koni 'sín mahisen 'kia nga tajñòya.

⁷⁹ Kohiseén-la jná xitá ra i'nde jñò tjítsajnain

ko jñà ra ijye ndiyá kjobiya t́ímaya.

Yaá iko-ná jè ndiyá ñánda t́ín kjo'nchán.

⁸⁰Jè i'ndí rakìi, t́imajchinga-ní t́i'koa tí'se-la nga'ño iníma-la. Ko yaá tsikijna ya nangi kixì ñánda nímé t́ín skanda 'kia nga tsikí'tsia nga tsikijna masen-la naxindá Israel.

Kó'sín kjomà 'kia nga kitsin Jesús

(Mateo 1:18-25)

2 ¹Nichjin 'kia nga t́ín-la xá ítjòn jè ra 'mì César Augusto tsjachrjéé jngo kjohixi nga nga'tsi xita ra t́ín isà'nde, xajoón si'ta 'í-la. ²Jè xajon ra ko'sín isinda ítjòn nga kjoxxiya nga'tsi xita 'kia nga t́ibatéxoma jè xita ra 'mì Cirenio ya i'nde ra 'mì Siria. ³Nga'tsi xita kijí ya naxindá-la nga kù kí'ta xajon ijo-la.

⁴Jè José yaá itjo-ni Nazaret, naxindá ra chja-ni Galilea. Kijí ya nangi ñánda 'mì Judea ya naxindá ra 'mì Belén ñánda kitsin xita ítjòn ra tsikín David, nga jè José tje-la David-ní. ⁵Yaá kù kí'ta xajon ijo-la; t́i'koa kijí-te jè María, chjoón-la ra t́jna'ño-la nga jè kixan-ko, tanga ijyee i'ndí t́jhi'ma-la. ⁶'Kia nga ijye t́jtsajna ya Belén, jè María ijchó nichjin-la nga kitsin jè ndí i'ndí-la. ⁷Kitsín jè ndí i'ndí-tjòn-la ra ndí i'ndí 'xin; isíkójin nikje; yaá isíkájnyaya ya aya kàxa ñánda nga bakjèn-ya

cho, tà ngatjì-là nga mì tì kì isako'ndé-là ya ni'ya ñánda ma níkjáya.

Kó'sín jñà ìkjali-là Nainá 'jiìjkón jñà chjingo forrè

⁸Ya chraña'tá-là Belén títsajnaá chjingo cho ra síkinda nitjen forrè-là. ⁹Ta nditoón ijchòjkon jngo ìkjali 'tse Nainá. Jè kjoajeya-là Nainá ngi kjohisen jngo tjindi-là ñánda tjítsajna. Sí taxki nda itsakjòn. ¹⁰Jè ìkjali kitsó-là:

—Kì tà chjàn skon-jìòn; 'an, kíí xá 'jíi-na nga jngo 'én xitse ra nda tsò síkji'nchré-no. 'Èn rakii, 'ño tsja 'ke-là nga'tsi xita naxindá. ¹¹Jngo ndí i'ndí katsin ya naxindá-là David jè ra ma-là kochrjetji-ná kjoa 'tse kjohi'in, jè ra Cristo [ra xá isikasén-ni Nainá] nga jè kíjna ítjòn-ná. ¹²Tjín jngo kó'sín nga ma jchaa nga kixíí kjoa 'én ra kotíxin-no: jè i'ndí rakii, yaá kjinaya ya kàxa ñánda nga bakjèn-ya cho. Kjijnajtéjin nikje-là.

¹³Tì'kia-ni kjín jchán ìkjali tsatsíjen-kjo ra inchrabà-ni ngajmi nga 'ngaá isíkíjna Nainá. Kitsò:

¹⁴Kata'se-là kjoajeya Nainá ya ján ngajmi.

Ko ya a'ta nangi, kata'se-là kjo'nchán xita ra tjín-là kjonda-là Nainá.

¹⁵Kia nga ijye kiji-ni jñà ìkjali ján ngajmi, jñà chjingo cho, kitsó-là xákjén:

—Tjiaán skanda ya ján Belén mé-ni nga jcheé kjoa ra kòkàma koni 'sín kasíkí'nchré-ná Na'in-ná.

¹⁶ Nditoón kijì jñà chjìngò cho ya ján Belén; 'kia nga ijchò, isakò-là ya ñánda tìjna María kò jè José, kò jè i'ndí kjinaya kàxa ya ñánda bakjèn-ya cho. ¹⁷ 'Kia nga kijtse jè i'ndí rakìi, tsi'kénajmí ijye-ní kó'sín kitsò jè ìkjalì ra a'ta 'tse i'ndí.

¹⁸ Nga'tsi xitá ra kí'nchré koni 'sín kitsò jñà chjìngò cho, tà 'koaá kjomà-là. ¹⁹ Tanga jè María, yaá tsikíjin ijye inima-la jñà 'én ra ki'senajmí-là. 'Nó isíkítsjen kjoa kù. ²⁰ Jñà chjìngò, kijí-ni; jeyaá isíkíjna Nainá kò 'ngaá isíkíjna ta ngatjì-là nga'tsi kjoa ra kí'nchré kò ra kijtse koni 'sín nga ijye ki'senajmí-là.

**'Kia nga jñà xitá jchínga-là Jesús kiikoó
ya ingo ítjòn nga isìngatsja Nainá**

²¹ 'Kia nga ijchò jin nichjin nga kitsin jè ndí i'ndí rakìi, isi'ta chibaá ijo-là ra kjoa 'tse circuncisión; Jesús isi'ta 'í-là koni 'sín ijye kitsò ìkjalì 'tse Nainá 'kia nga tikjè sihi'ma aya indsi'ba na-là.

²² 'Kia nga ijchò nichjin nga kò'sín 'siin jñà xitá kù, koni 'sín tichja kjotéxoma-là Nainá ra tsikínda Moisés, mé-ni nga jè María tsje kíjna-ni ya ngixkon Nainá. Kiikoó jè ndí i'ndí-là ya aya ingo ítjòn ra kjijna ya Jerusalén nga kù síngatsja Nainá.

²³ 'Koaá 'sín tí'ta kjotéxoma-là Nainá ra tsikínda Moisés nga tsò: “Nga'tsi i'ndí 'xìn ra jtsín ítjòn, 'tseé Nainá, jé kongatsja.”

²⁴ Xitá jchínga-là Jesús kiikoó kjotjò-là ya ngixkon Nainá, jò tjoníña, ñá tsa jò pichón, koni 'sín tjín kjotéxoma-là Nainá ra tsikínda Moisés.

²⁵ Nichjin kù, tìjnaá jngo xitá kixi ya Jerusalén ra nda bexon Nainá ra 'mì Simeón. Tì'koaá tíkoñá-là jè ra kochrjetjì naxindá Israel. Jè Simeón yaá tìjnako jè Inìma Tsje-là Nainá, ²⁶ kò 'koaá 'sín ijye isichiya-là nga mì kù kiyá Simeón skanda 'kia nga skexkon Cristo ra Nainá siikasén. ²⁷ Jé Inìma Tsje-là Nainá isikasén Simeón ya ingo ítjòn Jerusalén. 'Kia nga ijchòko Jesús jñà xitá jchínga-là nga sihitjasòn koni 'sín tjín kjotéxoma, ²⁸ jè Simeón, iskábé jè ndí i'ndí rakìi, tsakáya tsja; 'ngaá isíkíjna Nainá. Kitsò:

²⁹ Na'in, ijyeé kabitjasòn 'én-li koni 'sín tsi'kín-ná.

'Ndi 'ndi-ni, 'nchán katìyaa 'an ra chi'nda-li ma.

³⁰ Ijyeé kàbe-na xkoàan jè ra kochrjetjì-najin kjohi'in,

³¹ jè ra masen kànikíjni ya ngixkon nga'tsi xitá naxindá,

³² Jè ra s̄ihisen-là k̄jòbítsjen-là j̄nà x̄it̄a ra mì tsa x̄it̄a nax̄indá-li ma.

A'ta 'tse i'ndí rak̄i, jè nax̄indá-li Israel, jeyaá k̄ijna.

³³ X̄it̄a jchínga-là Jesús tà k̄jóxkón-là koni 'sín kitsò Simeón a'ta 'tse i'ndí-là. ³⁴ Jè Simeón kis̄íjé-là Nainá nga katasíchikon'tin jè i'ndí; ak̄jòn kitsò-là María:

—A'ta 'tse i'ndí rak̄i, 'koaá 'sín t̄jínè-là nga k̄jín x̄it̄a Israel k̄it̄jokajin k̄johi'in kò k̄jín jchija. A'ta 'tseé jcha-là kó'sín 'sín Nainá ³⁵ mé-ni nga jcha-là kó'sín t̄jín k̄jòbítsjen-là nga'tsi x̄it̄a, tanga k̄jín x̄it̄a mì k̄i kòk̄jiín-là; kò ngaji 'n̄ó 'se-li k̄jòba; 'koaá 'sín koma-li koni tsa jngo k̄icha ka'se-li.

³⁶ Yaá t̄jna jngo-te ch̄jòón ra 'mì Ana, ra ch̄ja ngajo-là Nainá, tsati-là Fanuel ra tje-là Aser. Ijyeé 'n̄ó x̄it̄a jchínga. Ito nó tsikijnakò 'x̄in-là. ³⁷ Kjo ijòn-kan kò ijòn nó t̄jín-ni nga 'ken 'x̄in-là. Kò yaá bijnaya ki'ta ya nd̄itsin ingo ítjòn; n̄ichjin kò nit̄jen bítsa'ba-là Nainá kò bijnachjan nga bexkón Nainá. ³⁸ T̄ijé-ni hora, ch̄jòón rak̄i, ijchò kasi'ta chraña-là x̄it̄a jchínga-là Jesús. T̄ichja'ta-là Nainá nga t̄ítsò-là: “Tse k̄jonda kata'se-li Na'in”; t̄i'koa t̄ichja-là a'ta 'tse i'ndí rak̄i nga'tsi j̄nà x̄it̄a ra in̄chikoñá-te-là nga k̄ijnandí-ni jè nax̄indá Jerusalén.

'Kia nga tsáfa india-nì ya Nazaret jè José kò María

³⁹ Jè José kò María, 'kia nga ijye is̄ihitjasòn ijye koni 'sín t̄ichja k̄jotéxoma-là Nainá ra tsikínda Moisés, kijí india-ni ján Galilea ya nax̄indá-là Nazaret. ⁴⁰ I'ndí rak̄i t̄imajchínga-ní; t̄i'se-là nga'n̄ó ajin in̄ima-là; t̄i'koaá isa nda t̄imachiya-là; yaá t̄jnakò k̄jonda-là Nainá.

⁴¹ J̄nà x̄it̄a jchínga-là Jesús, x̄ki nó f̄i ya nax̄indá Jerusalén 'kia nga bitjo 'sí paxkò. ⁴² Jesús, 'kia nga ijye t̄jín-là tejò nó, t̄i'koa kijí-te ya ján Jerusalén koni 'sín t̄jín k̄jotéxoma 'tse 'sí paxkò. ⁴³ 'Kia nga inchrabà-ni x̄it̄a nga ijye ijyehet'a 'sí, jè Jesús, yaá tsikijna Jerusalén; tanga j̄nà x̄it̄a jchínga-là mì k̄i k̄ijtse tsa ya tsikijna. ⁴⁴ Jngo n̄ichjin tsinchimaya ndiyá. 'Koaá 'sín is̄íkítsjen tsa yaá tsá'bajin-là x̄it̄a ra in̄chifì-ni. 'Kia nga tsakátsji ya ajin-là x̄it̄a xákjén kò j̄nà x̄it̄a ra bexkon, ⁴⁵ mì k̄i isakò-là. 'Kiaá kijí india-ni ya ján Jerusalén nga k̄i kátsji.

⁴⁶ 'Kia nga kjomà jàn n̄ichjin nga in̄chibátsji, yaá isakò-là ya nd̄itsin ingo ítjòn; t̄ijnajin-là x̄it̄a ra bakón-ya k̄jotéxoma-là Nainá ra tsikínda Moisés; in̄chi'nchré-là kò in̄chikjonangi-là.

⁴⁷Nga'tsi x̄it̄a ra inchi'nchré-la tà k̄jókón-la jè k̄jóbítsjen ra t̄jín-la koni 'sín ch̄ja. ⁴⁸J̄nà x̄it̄a jchínga-la, 'kia nga k̄jtse nga ya t̄jna, t̄i'koaá tà k̄jókón-te-la; jè na-la, kitsó-la:

—J̄i ndí 'xin, ¿mé-ni koniko-nájin? Jè na'in-li k̄o ra 'an, inchimakájno-najin nga k̄o'sín ichijì, k̄o inchifatsjì-lajin.

⁴⁹Jesús kitsó-la:

—¿Mé-ni nga 'an fatsji-nájiòn? ¿A mí t̄jjin-no nga t̄jínè-na nga ya kótijna ni'ya-la Na'in-na?

⁵⁰Tanga j̄nà x̄it̄a jchínga-la mì k̄i k̄jòchiya-la jè 'én ra kiichja Jesús.

⁵¹Jesús, kiikoó j̄nà x̄it̄a jchínga-la nga k̄ijì india-ni ya ján Nazaret. Jesús, nda isihitjasòn-la x̄it̄a jchínga-la. Jè na-la, yaá tsikíjin ikon ya ajin inima-la nga'tsi k̄joa k̄ij. ⁵²Jesús, tímajchínga-ní k̄o nichjin nchijòn isa nda tímachiya-la; t̄i'koa tí'se-la k̄jonda 'tse Nainá k̄o 'tse x̄it̄a.

**Kó'sín jè Juan ra tsatíndá x̄it̄a tsikí'tsia
nga tsi'kénajmíya 'én-la Nainá**

(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28)

3 ¹'Kia fi chrjò'n nó nga tíbatéxoma jè Tiberio César nga'tsi i'nde ra ch̄ja-ni Roma, jé Poncio Pilato tíbatéxoma ya nangi Judea; k̄o jé Herodes tíbatéxoma ya Galilea; k̄o jé 'ndse Herodes ra

'mì Felipe, tíbatéxoma ya nangi Iturea kō Traconite; kō jé Lisantias batéxoma ya nangi Abilinia. ²Jé Anás kō Caifás títsajna na'mì ítjòn. Jñà nichjin kii, Juan, ti-la Zacarías, ki'tsí-la 'én-la Nainá ya i'nde a'ta xìn nándá nga nangi kixì. ³Kijì jngo tjandi-la ya ndáje Jordán nga kitsò-la nga'tsi xita: “Tíkájno-no jé-no; kì tì tsja jé fatsji-no kō tatíndá ijo-no mé-ni nga ma sihijcha'ta-no jé-no.”

⁴Kia nga kò'sín kitsò Juan, jñà itjasòn 'én ra kiichja Isaías, xita ra isichjeén Nainá nga kiichja ngajo-la nga kitsò:

Jngo xita ra 'ñó tíchja ya i'nde a'ta xìn nándá nga nangi kixì nga tsò:

“Títsajnanda nga 'kia nga kj'íi Na'ín-ná,
kixì tikíjna iníma-no koni jngo ndiyá kixì nándá nga
kojmeyá Na'ín-ná.

⁵Nga'tsi i'nde nándá kongaya chon, ngi asón chon kama-ni;
nga'tsi nindo kō chrjangi skajen-ngi ijye-ní;
jñà ndiyá ra mì kì kixì tjín, ti'koaá kōkixíi-ni;
kō jñà ndiyá ra tjen-jen-jno, tjen-jen'ta chon, kojchon-la.

⁶Nga'tsi xita isà'nde, ske-ní kó'sín 'sjin Nainá nga kochretjì
jé-la xita”,

kitsò Isaías.

⁷Juan kitsò-la jñà xita ra ijchò nga mejèn-la satíndá:

—¿Jiòn, 'koaá 'sín ngoya-no koni tsa tje-la ye! ¿Yá ra kōkitsò-no nga kotojin-no jè kjo'hi'in ra 'sa nchrabá? ⁸Kò'sín 'tiaàn kjoa ra nda tjín. Kata'ya-la nga ijyeé infkájno jé-no kō mì tì jé inchifatsji-no. Kì bixó ya ajin iníma-no: “Ngajin, mì kì 'se-najin kjo'hi'in nga yaá nchrabá'ta-najin ya 'tse Abraham.” 'Koaá xín kixi-no, skanda jñà najo kii, maá-la Nainá nga ixti 'tse Abraham 'sjin.

⁹Jè nichjin nga tsjá kjo'hi'in Nainá, ijyeé kjochraña, 'koaá jngoya-la koni jngo kichayá ra kjijnanda nga kjijna'ta ya kjama-la yá nga kotesòn. Nga'tsi yá ra mì kì nda to bajà-la, jtísòn-ní; yaá sinchájìn ni'í mé-ni nga jtì-nì.

¹⁰Jñà xita iskonangií-la kitsò-la:

—¿Mé ra 'sian-jin?

¹¹Kiichjaá Juan kitsò-la:

—Jè xita ra jò ma-ni nachro-la, katatsjá jngo-la jè ra tsìn-la nikje; jè ra tjín-la tsajmì ra kjine, katatsjá-la jè xita ra tsìn-la.

¹²Ti'koaá 'jií i'ka xita ra síkíchjítjì tsajmì, jñà ra síxá-la xitaxá 'tse Roma nga mejèn-la satíndá. Kitsò-la Juan:

—Maestro, ¿mé ra 'sian-jin?

¹³ Juan kitsó-là:

—Kì tsato níkichjió koni 'ki tjinè-là nga sikhíchió.

¹⁴ Ti'koaá iskonangií i'ka jñà chíchàn, kitsò:

—Ngajin-jin, ¿mé ra 'sian-jin?

Juan kitsó-là:

—Kì xita minchaxkón-la, kì 'én ndiso niya-la xita 'kia nga nímé kjoa tjin-là nga ton mejèn-no kináchrrejno-la; katamajngoó takòn koni tjin machjí-no.

¹⁵ Jñà xita naxindá inchikoñá-ní nga inchisíkítsjen ya ajin inima-là ra a'ta 'tse Juan: tsa jé Cristo [ra xá kisikasén-ni Nainá]. ¹⁶ Juan kitsó-là nga'tsi xita naxindá:

—Kjohixi-ní, tà nandá batíndá-na ra 'an; tanga nchrabá jngo-isa ra isa tse nga'ño tjin-là koni ra 'an; skanda mí kì bakèn-na nga 'an skijnda'ño xajté-là. Jè ra 'sa nchrabá, koó Inima Tsje-là Nainá ko koó ni'í kotíndá-no. ¹⁷ Ijyeé tijnanda nga kjoahájin xita ra nda 'sín ko jñà ra mì kì nda 'sín koni 'sín ma 'kia nga matsje jñà tjachó ra 'mì trigo, kincháxkó ijye jñà ra trigo ya aya ni'nga, tanga jñà tjé-là, yaá kòkà ya ajin ni'í ra mì kì kjitso skanda tà kjia-nioo.

¹⁸ Juan, 'koaá 'sín kiichajin-là xita 'én xitse ra nda tsò; kjin skoya kjotéxoma tsikí'tin ra nda tsò. ¹⁹ Juan, tsakátikoó jé Herodes ra xita itjòn tjina tà ngatji-là nga jé tijnako Herodías chjoón-là Felipe ra 'ndse Herodes. Ti'koaá tsakátikoó-te tà ngatji-là nga'tsi kjoa'cho ra tí'sín. ²⁰ Tanga jé Herodes, ta isaá 'ño 'cho ki'sin-isa: ndayá isikjaha'sen jé Juan.

Kó'sín isatíndá Jesús

(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11; Juan 1:31-34)

²¹ 'Kia nga tikje ndayá 'faha'sen Juan nga tibatíndá nga'tsi xita naxindá, ti'koaá 'kiaá isatíndá-te Jesús; 'kia nga tíchja'ta-là Nainá Jesús, jé ngajmi, itjá'xa-ní. ²² Akjòn itjojen-nè Jè Inima Tsje-là Nainá ra ko'sín 'ki koni jngo tjoníña; ko ina'ya jngo-là 'én ra ngajmi inchrabà-ni ra kitsò:

—Ji-ní ra i'ndí-na xin-la ra 'ño tsjake-la; 'ño tsja tjin-là takoàn ra a'ta tsaji —kitsó Nainá.

Nánda nchrabá-ni tje-là xita jchínga-là Jesús

(Mateo 1:1-17)

²³ Jesús 'kia nga tsikí'tsia nga isíxá, tjin-là tsa katé nó. 'Koaá 'sín tjiin-là xita, nga i'ndí-a-ró José; ko jé José,

i'ndí-laá Elí; ²⁴Elí, i'ndí-laá Matat; Matat, i'ndí-laá Leví; Leví, i'ndí-laá Melqui; Melqui, i'ndí-laá Jana; Jana, i'ndí-laá José; ²⁵José, i'ndí-laá Matatías; Matatías, i'ndí-laá Amós; Amós, i'ndí-laá Nahúm; Nahúm, i'ndí-laá Esli; Esli, i'ndí-laá Nagai; ²⁶Nagai, i'ndí-laá Maat; Maat, i'ndí-laá Matatías; Matatías, i'ndí-laá Semei; Semei, i'ndí-laá Josec; Josec, i'ndí-laá Judá; ²⁷Judá, i'ndí-laá Johanán; Johanán, i'ndí-laá Resa; Resa, i'ndí-laá Zorobabel; Zorobabel, i'ndí-laá Salatiel; Salatiel, i'ndí-laá Neri; ²⁸Neri, i'ndí-laá Melqui; Melqui, i'ndí-laá Adi; Adi, i'ndí-laá Cosam; Cosam, i'ndí-laá Elmodam; Elmodam, i'ndí-laá Er; ²⁹Er, i'ndí-laá Josué; Josué, i'ndí-laá Eliezer; Eliezer, i'ndí-laá Jorim; Jorim, i'ndí-laá Matat; ³⁰Matat, i'ndí-laá Leví; Leví, i'ndí-laá Simeón; Simeón, i'ndí-laá Judá; Judá, i'ndí-laá José; José, i'ndí-laá Jonam; Jonam, i'ndí-laá Eliaquim; ³¹Eliaquim, i'ndí-laá Melea; Melea, i'ndí-laá Mainán; Mainán, i'ndí-laá Matata; Matata, i'ndí-laá Natán; ³²Natán, i'ndí-laá David; David, i'ndí-laá Isaí; Isaí, i'ndí-laá Obed; Obed, i'ndí-laá Booz; Booz, i'ndí-laá Salmón; Salmón, i'ndí-laá Naasón; ³³Naasón, i'ndí-laá Aminadab; Aminadab, i'ndí-laá Aram; Aram, i'ndí-laá Esrom; Esrom, i'ndí-laá Fares; Fares, i'ndí-laá Judá; ³⁴Judá, i'ndí-laá Jacob; Jacob, i'ndí-laá Isaac; Isaac, i'ndí-laá Abraham; Abraham, i'ndí-laá Taré; Taré, i'ndí-laá Nacor; ³⁵Nacor, i'ndí-laá Serug; Serug, i'ndí-laá Ragau; Ragau, i'ndí-laá Peleg; Peleg, i'ndí-laá Heber; Heber, i'ndí-laá Sala; ³⁶Sala, i'ndí-laá Cainán; Cainán, i'ndí-laá Arfaxad; Arfaxad, i'ndí-laá Sem; Sem, i'ndí-laá Noé; Noé, i'ndí-laá Lamec; ³⁷Lamec, i'ndí-laá Matusalén; Matusalén, i'ndí-laá Enoc; Enoc, i'ndí-laá Jared; Jared, i'ndí-laá Mahalaleel; Mahalaleel, i'ndí-laá Cainán; ³⁸Cainán, i'ndí-laá Enós; Enós, i'ndí-laá Set; Set, i'ndí-laá Adán; Adán, jè ra Nainá saba tsikínda.

'Kia nga jè x̄ita-níí iskó'ta Jesús

(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)

4 ¹Jesús, ndaá t̄j̄jin ya in̄ima-la jè In̄ima Tsje-la Nainá; 'j̄j̄í india-ni ya ndáje Jordán; jè In̄ima Tsje-la Nainá yaá kiiko ya i'nde a'ta x̄in n̄ánda nga nangi kixì. ²Ichán n̄ichjin ya tsikijna ko jè x̄ita-níí iskó'ta-ní nga mejèn-la kátátsji-jé jè

Jesús. Nga'tsi jñà nichjin kii, mì kì tsakjèn, tsikijnachjan-ní. 'Kia nga ijyehe'tà jñà nichjin kii, 'nó kjòhòjò-là jè Jesús. ³Jè xita-níí kitsò-là:

—Tsa ngi kixíí kjoa nga jíí-nì ra l'ndí-là Nainá 'mì-li, ko'tín-là najo rakii nga niño katama.

⁴Jesús kiichja-ní kitsò:

—'Koaá 'sín tíchja ya Xajon-là Nainá, nga tsò: “Mì tsa tà jñà tsajmì ra ma chine kítsajnakon-ni jñà xita, tí'koaá koó-te 'én-là Nainá kítsajnakon-tse-ni.”

⁵Jè xita-níí kiikoó Jesús ya jngo nindo ra 'nó 'nga; ta jngohíta tsakón ijye-ilà nga'tsi naxindá ra tjín nga tjíjtsa isà'nde. ⁶Jè xita-níí kitsò-là Jesús:

—Jíí tsja ijye-la nga'tsi naxindá kii, jíí kotexoma-là nga jeya kijni. 'Aán kjongatsja ijye. Maá tsja-là ta yá ra mejèn-na. ⁷Tsa kisen-xkó'nchi'tá-ná ko jchaxkón-ná, tsajíí koma ijye.

⁸'Kiaá kiichja Jesús, kitsò-là:

—Tisi'taxín-ná xita-níí. 'Koaá 'sín tíchja xajon-là Nainá nga tsò: “Jchaxkín jè ra tjína ítjòn-li jè ra Nainá-li ma, ko ta jè tajngoó tisin-là.”

⁹Jè xita-níí kiikoó Jesús ya ján Jerusalén; isíkijnasòn ya ñánda 'nó 'nga ya asòn-là ingo, kitsò-là:

—Tsa ngi kjohixi-ní nga l'ndí-là Nainá 'mì-li, tikàtjen-ngi ijo-li ijndíí; ¹⁰nga 'koaá 'sín tíchja Xajon ra tjí'ta 'Én-là Nainá nga tsò:

Jè Nainá kííxá-là jñà ikjalí-là

mé-ni nga sikkinda-li,

¹¹nga koó tsja jtsaba'nó-li,

mé-ni nga nijngo najo saténgi-ni.

¹²Kiichjaá Jesús, kitsò-là:

—'Koaá tí'sín tíchja Xajon ra tjí'ta 'Én-là Nainá nga títsò: “Kì tà chjàn ko'sín chjí'ti jè ra Nainá-li ma, jè ra tjína ítjòn-li.”

¹³Jè xita-níí, 'kia nga mì tí kì isakò-ilà kó'sín skoóndacha-là Jesús, tsasi'taxìn chiba nichjin-là.

Kó'sín tsikí'tsia Jesús nga isíxá a'ta 'tse Nainá ya nangi Galilea

(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)

¹⁴Jesús 'ji india-ni ya Galilea; ko jé nga'nó 'tse Inìma Tsje-là Nainá 'nó nda tjíjin ya inìma-là. Ra a'ta 'tse ina'yá-là, kóho'ki nga tjíngo ya i'nde Galilea. ¹⁵Ya naxindá ñánda nga tsajme, tsakón-ya-ní ya aya ni'ya sinagoga ñánda nga

maxkóya x̄ita Judío; nga'tsì x̄ita ra kíí'nchré-la, 'ngaá isíkijna.

'Kia nga tsikijna ya Nazaret jè Jesús

(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)

¹⁶ Jesús ijchó ya Nazaret ya nangi-la ñánda nga kjójchá. Jè nichjin níkjáya, 'jaha'sen ya ni'ya sinagoga ñánda nga maxkóya x̄ita Judío koni 'sín ijye nga-la. Tsasijna kixi nga tsikíxkiyajin Xajon ra tí'ta 'Én-la Nainá. ¹⁷ Jé ki'tsi-la xajon-la Isaías, x̄ita ra isìchjeén Nainá nga kiichja ngajo-la; 'kia nga iskíjndaya jè xajon, yaá kjòtsji-la ñánda nga tí'ta 'én ra tsò:

¹⁸ Jé Inìma Tsje-la Nainá tíjnako-na,

'aán kitsjà xá-na

nga 'kenájmiya-la x̄ita ima 'én xitse ra nda tsò;

isìkasén-na nga sindá-na x̄ita ra kjo'on tíjin inìma-la;

kò nga koxín-la nga ma kítsajnandíí-ni x̄ita ra ndayá

tjítsajna;

sindá-na x̄ita ra mì kì tsijen-la;

kítsajnandíí-ni x̄ita ra tí'yaton;

¹⁹ nga 'kenájmiya jè nó 'kia nga tsjá kjonda Nainá.

²⁰ Tsikíxkóya-ni xajon, kitsjá-la jè x̄ita ra síxá ya aya ni'ya sinagoga ñánda nga maxkóya x̄ita Judío, akjòn tsikijna. Jñá x̄ita ra ya títsajna, ngi tà yaá inchikotsijen-la Jesús. ²¹ 'Kiaá tsikí'tsia Jesús nga kiichja kitsò:

—'Ndi 'ndi, ngixkoón-nájiòn nga kabitjasòn koni 'sín tíchja jè Xajon-la Nainá ra 'an kabixkíya.

²² Nga'tsì x̄ita nda kiichja a'ta 'tse Jesús. Ta 'koaá kjomà-la nga 'ñó nda tsò 'én ra chja. Kitsó-la xákjén:

—¿A mí tsa jè x̄ita rakli ra ti-la José?

²³ 'Kiaá kitsò Jesús:

—Ra kjohixi, 'koaà-la 'sín 'kín-nájiòn koni 'sín tsò jngo 'én ra tsò: “Chjine xki, tíji tixki-ila ijo-li. Koni 'sín tjín kjoa ra ki'nì ya Capernaum, 'koa tí'sín 'tìin i nangi-li.”

²⁴ Jesús kitsó-isa:

—Kixíí kjoa, nijngo x̄ita ra síchjeén Nainá nda 'yaxkón ya nangi-la. ²⁵ 'Koaá xin kixi-no, kjín íchjín jch'an tjín ya nangi Israel nichjin 'tse Elías 'kia nga jàn nó masen mì kì tì 'tsa-ni jtsí; kò 'ñó ki'se kjinchrá. ²⁶ Mì tsa ya naxindá Israel kiji Elías ñánda títsajna íchjín jch'an; yaá inikasén'ta-la chjoón jch'an

'tse naxindá Sarepta ra chja-ni Sidón. ²⁷Ti'koaá kjin xita tjin ra inchifi'ndojno chrjaba ijo-la ya Israel nichjin 'tse Eliseo; tanga nijngo kjonda-ni, tà jé kjonda-ni jè Naamán ra ya Siria i'nde-la.

²⁸Nga'tsi xita ra tjítsajna ya ni'ya sinagoga ñánda nga maxkóya xita Judío, 'ño kjojtí-la 'kia nga kí'nchré 'én ra kiichja Jesús, nga 'koaá 'sín kihiya-la nga a'ta 'tse-ní nga ko'sín kitsò. ²⁹Nga'tsi xita, tsasítjen-ní, tsachrjejin Jesús ya

*'Kia nga jñà xita mejèn-la
siikàtjen-ngi jngo nindo jè Jesús*

naxindá, kiiko ya asòn'nga nindo ñánda nga kijina naxindá nga mejèn-la ya siikàtjen-ngi. ³⁰Tanga kijí jè Jesús, 'jahajin masen-la nga'tsidò.

Kó'sín kjonda-ni jngo xita ra 'chin ní tjin-la

(Marcos 1:21-28)

³¹Jesús kijí ya ñánda 'mì Capernaum, naxindá ra chja-ni Galilea; tsakón-ya-la xita 'kia nga nichjin níkjáya. ³²Jñà xita, tà 'koaá kjomà-la koni 'sín tsò 'én ra tsakón-ya-la, nga jè 'én ra kiichja, 'ño tjin-la kjotéxoma.

³³Yá aya ni'ya sinagoga ñándá nga maxkóya xítá Judío, tǐjnaá jngo xítá ra inìma 'cho-lá níí síxájin ijo-lá; 'ñó kiìchja nga kitsò:

³⁴—Ngaji Jesús ra ya Nazaret tsaji, ¿mé kjoa ra tǐjn-najin ra kò ngaji? ¿A kíí xá kà'fii-nì nga síkjesòn-nájin? 'An bexkoón-la; jíí-ní ra xítá tsje-lá Nainá 'mì-li —kitsò.

³⁵Jesús tsakátikoó jè inìma 'cho-lá níí, kitsó-lá:

—¡Jyò tǐjni, tǐtjolin ya ijo-lá xítá rakii! —kitsó-lá.

Yá ngixkòn xítá, jè inìma 'cho-lá níí, tsajndo'tá nangi jè ndí xítá; akjòn itjolin-ni ya ijo-lá, tanga nímé ra isiki'on. ³⁶Nga'tsì xítá ra ya tǐtsajna, tà itsakjón-ní, kitsó-lá xákjén nga jngó jngó:

—¿Mé 'én-ni kii? 'Kia nga chja xítá rakii, tǐjn-lá nga'ño tǐ'koa tǐjn-lá kjotéxoma nga síhitjasòn-lá jè inìma 'cho-lá níí.

³⁷Ina'yá-lá ra a'ta 'tse Jesús nga tǐjngo nangi ra chja-ni Galilea.

Kó'sín isinda-ni Jesús jè nachíya-lá Simón

(Mateo 8:14-15; Marcos 1:29-31)

³⁸Tsasítjeén Jesús; itjo-ni ya ni'ya sinagoga ñándá nga maxkóya xítá Judío; kiji; 'jaha'sen ya ni'ya-lá Simón. Jè nachíya-lá Simón 'ño kiya. 'Chin tǐjngaá tǐjn-lá. Jñà xítá kiìchjatǐí-ní nga katakotsǐjen-lá. ³⁹Jesús tsasèn-niña'tá-lá, tsakátiko 'chin tǐjnga; jè ndí chjoón nditoón kjonda-ni. Akjòn tsasítjen-ni, nga isìsin-lá xítá.

Kó'sín kjin xítá ra kiya isinda-ni Jesús

(Mateo 8:16-17; Marcos 1:32-34)

⁴⁰'Kia nga ijye tǐkatǐí tsá'bí, nga'tsì xítá ra tǐjn-lá chíjtín ra kjin skoya 'chin tǐjn-lá, yaá 'jiiikó-lá Jesús. Jè Jesús tsaká'ta-lá tsja nga jngó jngó chíjtín; nga'tsì xítá kii, kjonda-ni. ⁴¹Tǐ'koaá kjin ma-ni xítá ra inìma 'cho-lá níí itjolin-ni ijo-lá nga kjonda-ni. 'Nó kiìchja inìma 'cho-lá níí nga kitsò:

—¡Jíí-ní ra I'ndí-lá Nainá 'mì-li!

Tanga jè Jesús tsakátiko-ní. Mì kì kitsjá'nde-lá nga kiìchja, nga beé jñà inìma 'cho-lá níí nga jè-ní ra Cristo [ra xá isikasén-ni Nainá].

Kó'sín tsi'kénajmíya Jesús jè 'én-lá Nainá

(Marcos 1:35-39)

⁴²'Kia nga ijye ki'se isén, itjokàjiín ya naxínda Jesús; yaá kiji jngo i'nde ñándá tsin xítá ñándá a'ta xìn chon. Tanga jñà xítá

tsakátsji-ní. 'Kia nga ijchò ya ñándá nga tǐjna, mején-lá nga ya kǐjnako ki'ta nga mì tǐ xìn kǐji-nì. ⁴³Tanga jè Jesús kitsó-lá jǎa xita:

—Machjeén-te nga xìn naxindá íko 'én xitse ra nda tsò koni 'sín batéxoma Nainá. Nga kíí xá inikasén-ina.

⁴⁴'Koaá 'sín tsi'kénajmíya 'én nda-lá Nainá ya ni'ya sinagoga ñándá nga maxkóya xita Judío ra tǐjn ya nangi Galilea.

Kjoxkón ra kjomà 'kia nga 'ño kǐn tǐ tsikíxkó jè Pedro

(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)

5 ¹'Kia nga sǐjna Jesús ya andi ndáchikon 'tse Genesaret, kjójtín-né jǎa xita ra ijchò nga mejèn-lá kǐj'nchré 'én-lá Nainá. ²Jesús, kǐjtsee jò chitso ra ya kjihijyondí ya andi ndáchikon. Jǎa xita ra bíxkó tǐ, ijyeé itjojen-ni chitso-lá, inchibiníjno-ni na'ya-lá. ³Jesús 'jaha'sen jngo chitso ra 'tse Simón, tsikítsa'ba-lá nga skaníkjá-isa chitso-lá ya ajin ndáchikon. Akjòn, yaá tsikijnaya nga tsakón-ya-lá xita. ⁴'Kia nga ijye tsakón-ya-lá xita, kitsó-lá Simón:

—Tiko chitso-li ya ñándá nga nanga nandá; ko tikatsajo-ngindá na'ya-no mé-ni nga sakò-no tǐ.

⁵'Kiaá kiichja Simón kitsò:

—Maestro, jngo nitjen inchiníxá-jin, ko nímé tǐ kábíxkó-jin; tanga tsa jǐ ra kosi, sikàtjen-ngindá-ná jè na'ya-na.

⁶'Kia nga isikàtjen-ngindá jè na'ya-lá kǐjn jchán tǐ kjóxkó-lá, sí mejèn chrjandá na'ya-lá. ⁷'Kiaá isikjahatji-lá tsja jǎa xákjén ra tǐjtsaya jè chitso ra ijngo mé-ni nga kosikò-ni. Ngi kitsee tǐ ngajò chitso. 'Nó kjòhiyí, sí mejèn iskajin-ndá. ⁸Jè Simón, ra tǐ'koa Pedro 'mì, 'kia nga kǐjtse kjoa kǐ, tsasèn-xkó'nchi'ta-lá Jesús, kitsò-lá:

—Tǐsǐ'taxín-ná Na'in, nga xita jé-ná ra 'an!

⁹Jè Simón ko xita ra i'ka 'ño itsakjòn 'kia nga kǐjtse tǐ ra kjóxkó-lá. ¹⁰Tǐ'koaá tà kjóxkón-lá jè Jacobo ko Juan, ixti-lá Zebedeo, jǎa xita ra taña síxákjo-ko Simón. Jesús kitsò-lá Simón:

—Kì tà chjàn skon-jin, 'ndi 'ndi-ni mì tsa tǐ ko'sín tǐ kǐxkó-ni, xitaá kǐxkóyi ra a'ta tsá'an.

¹¹'Kia nga ijye kiikò jǎa chitso-lá ya andi ndáchikon, kitsjin ijye jǎa tsajmì-lá, akjòn kǐjtjǐngi-lá Jesús.

Kó'sín isinda-ni Jesús jngo-ni xit̃a ra tífi'ndojno chrjaba ijo-la

(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)

¹²Jngo nichjin 'kia nga ya t̃jna Jesús jngo naxindá, ijchó jngo xit̃a 'xin ra tífi'ndojno chrjaba ijo-la; 'kia nga kijtse Jesús, tsasèn-xkó'nchi'tá-la, tsikítsa'ba-la, kitsò:

—Na'in, tsa mejèn-li, chjáaxìn-ná jè 'chin ra t̃jín-na.

¹³Jesús tsaká'ta-la tsja kò akjòn kitsò-la:

—Mején-na. Kò'sín katatjahíxìn-li jè 'chin ra t̃jín-li.

Xit̃a rak̃i, ndit̃oón kjonda-ni. ¹⁴Jè Jesús kitsó-la:

—Kì yá xit̃a ra kò'mì-la; 'tin ya ñánda nga t̃jna na'mì; takón-la ijo-li nga ijye kjonda-ni; 't̃i-la k̃jotjò ra s̃jé k̃jotéxoma-la Moisés mé-ni nga tsje kijna-ni ya ngixkòn Nainá kò nga nda k̃jón kata'ya-la nga kixií kjoa nga ijyeé kjonda-ni jè 'chin ra t̃jín-li.

¹⁵Tanga ra a'ta 'tse Jesús, isaá 'ñó ina'yá-isa-la; kò isaá k̃jìn xit̃a k̃jókóya-isa ra mejèn-la nga k̃jì'nchré-la; t̃i'koaá mején-la k̃onda-ni 'chin ra t̃jín-la. ¹⁶Tanga Jesús fì ki'tá ya i'nde ñánda nga tsìn xit̃a nga fì chja'ta-la Nainá.

Kó'sín isinda-ni Jesús jngo-ni xit̃a ra mì k̃i ma

fì nga 'chin xkóya t̃jín-la

(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)

¹⁷Jngo nichjin 'kia nga t̃bakón-ya-la xit̃a Jesús, yaá t̃ítsajnajin ra xit̃a fariseo kò xit̃a ra bakón-ya k̃jotéxoma-la Nainá ra tsikínda Moisés. J̃nà xit̃a k̃i, yaá 'ji-ni ya naxindá ra chja-ni Galilea, Judea kò Jerusalén. Jè nga'ñó-la Nainá nda t̃jnakò Jesús nga ma sínda-ni nga'tsi xit̃a ra kiya. ¹⁸J̃nà xit̃a 'jìkó jngo xit̃a kiya ra k̃jijnajyò nga t̃jngo ijo-la; nga k̃jisón-yá-la. Tsakátsji'nde-la kó'sín ma s̃ikjaha'sen ya ni'ya ñánda t̃jna Jesús. ¹⁹Tanga mì k̃i kjomà 'jaha'sen, nga 'ñó k̃jìn ma-ni xit̃a ra kitse; 'kiaá tsihijin ya asòn'nga ni'ya; jahíxìn nitja; iskanijen ya ajin-la xit̃a; k̃jijnasòn nachan-yá-la jè xit̃a ra kiya. Tsakájna ya ngixkòn Jesús. ²⁰Kia nga kijtse Jesús nga makjìin-la ra a'ta 'tse, kitsó-la jè xit̃a ra kiya:

—Ngaji, j̃nà jé-li ijyeé kànihijchaà'ta-li.

²¹J̃nà xit̃a fariseo kò j̃nà xit̃a ra bakón-ya k̃jotéxoma-la Nainá ra tsikínda Moisés, kitsó ya ajin inima-la: “Yá xit̃a-ni rak̃i

nga Nainá chjajno-ila? Tajngoó Nainá ra ma-la síjchaà'tá-ná jé-ná.”

²² Jesús kijtseé-la inìma-la koni 'sín inchisíkítsjen xitá kii; kiichja-ní, kitsò-la:

—¿Mé-ni kotsò-ni kjobítsjen ra nchrabájin ya inìma-no?

²³ ¿Náa ra isa chiba chjá tjin, a jè-ní nga kixé: “Jnà jé-li ijyee kànìhijchaà'ta-li”, o ra jè-ní nga kixé: “Tísítjin ko títájme-ni”?

²⁴ Nda kjón kokon-no nga 'an ra l'ndí-la Xita xin-la ijo-na tji'ndeé-na i a'ta nangi nga ma síjchá'ta-la jnà jé-la xitá.

'Kiaá kitsò-la jè ndí xitá ra kiya:

—Ji, 'koaá 'sín tíxin-la: “Tísítjin, chjíbí nachan-yá-li, ko 'tin-ni ya ni'ya-li.”

²⁵ Jè xitá ra kiya, sasa tsasítjen-ni ya ngxikon nga'tsi xitá; iskábé-ní nachan-yá-la, 'kia nga tífi-ni ni'ya-la, 'nó jeya isíkijna Nainá. ²⁶ Nga'tsi xitá ra ya tjítsajna tà kjóxkón-la, ti'koaá 'nó jeya isíkijna Nainá. 'Nó itsakjòn, kitsò:

—'Ndi 'ndi kà'yaá jngeé kjóxkón.

Kó'sín kiichja-la Jesús jè xitá ra 'mì Leví

(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)

²⁷ 'Kia nga ijye kjomà, kijí Jesús. Kijtse jngo xitá ra 'mì Leví, ra síkíchjtji tsajmì 'tse xitaxá Roma. Yaá tíjna'ta ímixa ya ñánda síkíchjtji tsajmì. Jesús kiichjaá-la. Kitsò-la:

—Nchrabátjingi-ná.

²⁸ Jè Leví, tsasítjen-ní; isíkítsajna ijye tsajmì ra tjin-la; kijitjingi-la Jesús.

²⁹ Ya ni'ya-la Leví, 'nó je 'sí tsíkijna-la Jesús. Kjín xitá xákjén ra tsajmì síkíchjtji-te ko kjín xitá ra kj'íi títsajna'ta ya ímixa.

³⁰ Jnà xitá fariseo ko jnà xitá ra bakón-ya kjotéxoma-la Nainá ra tsíkinda Moisés tsaté'ta xitá ra kotá'yá'ta-la Jesús, kitsò-la:

—¿Mé-ni jnà xitá ra síkíchjtji tsajmì ko jnà ra tse jé tjin-la, 'yò ko-no ko bichi ko-no?

³¹ 'Kiaá kiichja Jesús kitsò:

—Mì tsa chjinexki machjeén-la jnà xitá ra mì mé 'chin tjin-la; jnà-ní xitá ra kiya ra machjeén-la chjinexki. ³² Mì tsa ki xá 'jii-na ra 'an nga jnà kichjà-la jnà ra xitá kixi tsò-la ijo-la, ta jnà-ní kichjà-la jnà ra machiya-la nga xitá jé-ní, mé-ni nga katasíkajno-ni jé-la, ko mì ti kì jé koàtsji-ni.

Kó'sín iskonangi jñà x̄it̄a a'ta 'tse ra bìtsachjeén a'ta 'tse Nainá

(Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22)

³³ Jñà x̄it̄a kitsó-la Jesús:

—¿Mé-ni jñà x̄it̄a ra kotá'yá'ta-la Juan, 'ñó bìtsachjan-ni, ko t̄i'koa 'ñó bítsa'ba; ko 'koaá t̄i'sín 'sín jñà ra x̄it̄a fariseo; tanga jñà x̄it̄a ra tsaji, bakjén-ní ko 'bi-ní?

³⁴ Jesús kitsó-la:

—'Kiá nga jngo x̄it̄a bixan, ¿a níkítsajnachjan-né x̄it̄a ra 'fi'it̄sé-ná 'kiá nga takó t̄jina jè x̄it̄a 'x̄in ra kàbixan? ³⁵ Tanga kijchó n̄ichjin 'kiá nga t̄já'an-la jè x̄it̄a 'x̄in ra kàbixan; 'kiaá-ni nga kítsajnachjan.

³⁶ T̄i'koaá tsi'kénajmí ìjngo-la 'én ra mangásòn [nga tsakón-ya-la nga jñà kjotéxoma jchínga mì tsa mangásòn-kjo ko kjotéxoma x̄it̄se]. Kitsò-la:

—Mì tsa yá ra ko'sín 'sín nga bateya jngo nikje x̄it̄se nga ya bíjto nikje ra jchínga. Tsa ko'sín 'sieén, kjítsón jè nikje x̄it̄se; t̄i'koaá mì kì nda kongásòn jè nikje x̄it̄se ko jè nikje jchínga.

³⁷ T̄i'koaá mì kì koma s̄inchá xán ixi jñà chrjaba ra ijye jchínga; nga tsa ko'sín 'sieén, 'kiá nga ijye kojchá xán, skiíchrjaya jñà chrjaba, akjòn xaájten jè xán ko kjítsón jñà chrjaba. ³⁸ Jè xán ixi, chrjaba x̄it̄seé s̄inchá, mé-ni nga nda s̄inchátjò-ni. ³⁹ Tsa yá ra sk'í xán ra jchá, mì tsa t̄jè s̄ijjé-ni jè xán ra ixi. Nga k̄itso-ní: “Jè xán ra jchá, isaá nda.”

'Kiá nga tsate natín x̄it̄a-la Jesús nga 'kiá n̄ichjin níkjáya

(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

6 ¹ Jngo n̄ichjin 'kiá nga n̄ichjin níkjáya, yaá 'ja Jesús ya ñánda t̄jítje trigo. Jñà x̄it̄a ra kotá'yá'ta-la tsateé i'ka trigo, tsaféya ya aya tsja, akjòn iskine. ² T̄jín i'ka x̄it̄a fariseo ra kitsò:

—¿Mé-ni nga ko'sín 'nià-no kjoa ra mì kì t̄j'nde nga ko'sín koma 'kiá nga n̄ichjin níkjáya?

³ Kiíchja Jesús, kitsò-la:

—¿A kjeé chitá'yá jìòn xajon ñánda nga t̄íchja koni 'sín ki'sín india jè x̄it̄a jchínga-ná ra tsi'kìn David ko jñà x̄it̄a ra taña t̄jiko 'kiá nga kjòhojò-la? ⁴ 'Jaha'sen ni'ya-la Nainá; iskábé niño nchrajín ra ijye Nainá kjongatsja nga iskine, t̄i'koaá kitsjà-la x̄it̄a-la ra t̄jiko nga iskine, jñà ra mì kì

tj'nde-la nga skine. Nga ta jñá na'mì tj'nde-la nga ma kjine.

⁵Jesús kitsò-isa-la:

—An ra l'ndí-la Xita xian-la ijo-na, 'aán batexóma-la jè nichjin níkjáya.

Kó'sín kjonda-ni jè xita ra kixi'ta jngo tsja

(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

⁶Jngo 'ká-isa 'kia nga nichjin níkjáya, Jesús 'jaha'sen ya ni'ya sinagoga ñándá nga maxkóya xita Judío; tsakón-ya-la xita. Yaá tjna jngo xita ra kixi'ta tsja nga kixi. ⁷Jñà xita ra bakón-ya kjotéxoma-la Nainá ra tsikínda Moisés, kò xita fariseo, inchisíkindaá Jesús a sùndaá-ni jè xita ra kiya 'kia nga nichjin níkjáya, mé-ni nga koma mé ra koàànè jé-la. ⁸Tanga Jesús ijyeé be kó'sín inchisíkítsjen xita kii. Kitsó-la jè xita ra kixi'ta jngo tsja:

—Tisítjiiin, tisijni ya ajin masen-la xita.

Xita rakii tsasítjen-ní, tsasijna kixi. ⁹Jesús, 'kiaá kitsò-la nga'tsì xita ra tjíhijyo:

—Jngo kjoa skonangi-no: ¿Mé ra tjí'nde nga 'sieén 'kia nga nichjin níkjáya, a ndaá 'sieén o ra 'choó 'sieén? ¿A sinda-né jngo xita o ra si'ken-né? 'Koáá tixó jìòn-ni.

¹⁰Jesús iskotsíjen ijye-la kóhotjín xita ra tjíhijyondi-la. 'Kiaá kitsò-la jè xita ra kixi'ta tsja:

—Tjèn-ndajì ndsji.

Xita rakii, tsijmé tsja; kò kjonda-ni jè tsja ra kixi'ta. ¹¹Jñà xita fariseo, 'nó jti kjomà-la; 'kiaá tsikí'tsia nga tsajoóya-ni mé ra ma siiko Jesús.

Kó'sín jahájin Jesús xita-la ra tejò ma-ni

(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

¹²Tijñá-ni nichjin kii, Jesús yaá kijimijìn ya jngo nindo. Jngo nitjen kii'chja'ta-la Nainá. ¹³'Kia nga ki'se isén kii'chja-la jñà xita ra kotá'yá'ta-la; akjòn tejò ma-ni ra jahájin ra ma tsikíxáya-la. ¹⁴Jè Simón, ra ti'koá Pedro tsikí'ta 'í-la; Andrés, ra 'ndse ma Simón; Jacobo; Juan; Felipe; Bartolomé; ¹⁵Mateo; Tomás; Jacobo, ti-la Alfeo; Simón, ra ya fì'ta-la kjotéxoma 'tse xita Celote; ¹⁶Judas, ti-la Jacobo; kò Judas Iscariote, jè ra isingatsja Jesús xita kondra-la askan-nioo.

Kó'sín kjín x̄ita isinda-ni Jesús

(Mateo 4:23-25)

¹⁷Jesús itjojen-ni ya nindo, t̄jiko j̄nà x̄ita ra kotá'yá'ta-là. J̄ií jngo i'nde ñánda āsòn chon; yaá tsikitsajna. Kjín ma-ni x̄ita-là ra ya in̄chikoñá-là; x̄ita ra ya in̄chrabà-ni nga t̄jngo i'nde Judea k̄o nax̄indá Jerusalén k̄o ra in̄chrabà-ni Tiro k̄o Sidón, nax̄indá ra kjihijyondí ndáchikon. Kíí xá 'ji-ni nga kjí'nchré-là Jesús, t̄i'koa mejèn-là nga k̄onda-ni 'chin ra t̄jín-là. ¹⁸J̄nà x̄ita ra in̄imā 'cho-là níí s̄j̄ti-là, t̄i'koaá kjonda-ni. ¹⁹Ta nga'tsi x̄ita, mején-là koaà'ta-là tsja ya ijo-là Jesús, tà ngat̄jì-là 'ñó tse nga'ñó t̄íbt̄j̄ojin ijo-là ra manda-ni x̄ita.

Kó'sín kitsò Jesús ra a'ta 'tse x̄ita im̄a k̄o a'ta 'tse ra x̄ita nchiná

(Mateo 5:1-12)

²⁰Jesús iskots̄j̄en'á j̄nà x̄ita ra kotá'yá'ta-là kitsò-là:
—j̄Mé t̄a nda-najìòn ra x̄ita im̄a 'mì-no, nga tsajìòn-nó nga'tsi k̄j̄onda ra t̄jín a'ta 'tse x̄ita ra batéxoma-là Nainá!

²¹'Mé t̄a nda-najìòn ra ajò-no 'ndi 'ndi, koskií-no askan-nioo.

'Mé t̄a nda-najìòn ra chindáya 'ndi 'ndi, kijnochaá-no askan-nioo.

²²'Mé t̄a nda-najìòn 'kia nga s̄ij̄tike-no x̄ita ra tà ngat̄jì ts̄a'an ra I'ndí-là X̄ita xian-là ijo-na, nga minchá'taxìn-no, nga 'cho chjajno-no, nga bachrjengi-no koni tsa jngo ra x̄ita 'tsen. ²³Tsja 'tè-la takòn k̄o tsja 'tè-la in̄imā-no n̄ichjin k̄i; nga ya ján ngajmi, tseé t̄jín-ni k̄jot̄jò ra t̄jábé-no. J̄nà x̄ita jchínga-là x̄ita ra beton-no, 'koaá t̄i'sín is̄iko j̄nà x̄ita ra isichjeén Nainá nga kiichj̄a ngajo-là.

²⁴'Tanga, im̄a-ró-no jìòn ra x̄ita nchiná 'mì-no, nga ijyeeé nda in̄chin̄isin-la ijo-no i isà'nde.

²⁵'Im̄a-ró-no ra ski titsajna 'ndi 'ndi; kohajó-no ra koma askan-nioo.

'Im̄a-ró-no ra mijnocha 'ndi 'ndi; ra askan-nioo, kobaá-no t̄i'koaá chjindáya-no.

²⁶'Im̄a-ró-no ra jìòn 'kia nga nda síkítsajna ijye-no x̄ita. J̄nà x̄ita jchínga-no, 'koaá t̄i'sín nda isíkítsajna j̄nà x̄ita ra 'én ndiso kiichj̄aya.

Kó'sín nga tsjacha 'sieén x̱iṯa ra mì ḵi nda f̱iḵo-ná

(Mateo 5:38-48; 7:12)

²⁷Tanga j̱iòn ra ìnchina'yá, 'koaá xin-no: Tsjacha 'tiaàn kondra-no, nda ṯikoo j̱è ra jtike-no. ²⁸Tijé'tà-la Nainá nga katasíchikon'tin j̱ñà ra chjajno-no, ḵo ṯitsa'batjiò j̱ñà ra 'cho síko-no. ²⁹J̱è ra s̱i̱jtsin'tá jtsa-no, ṯi'koaá 'ṯi-la j̱è jtsa-no ra ìjngo nga katas̱i̱jtsin'tá-te. J̱è ra fa'án nikje tsja-no, ṯi'koaá 'ṯi-la j̱è nachro-no. ³⁰Tsa yá ra síjé tsajmì ra ṯjín-no, 'ṯi-la; tsa yá ra ta ḵo'sín skaábé tsajmì-no, ḵi ṯi tsja níjé-ila. ³¹Koni 'sín mejèn-no nga s̱i̱ḵo-no x̱iṯa, 'koaá ṯi'sín ṯiḵo-te ra j̱iòn.

³²Nga tsa ta j̱ñá kotsjacha j̱iòn j̱ñà x̱iṯa ra nda matsjake-no, çmé kjonda ra 'se-no? Nga 'koaá ṯi'sín matsjake-te xákjén j̱ñà x̱iṯa ra mì ḵi bexkón Nainá. ³³Tsa tà j̱ñá nda s̱ikoo x̱iṯa ra nda síko-no, çmé kjonda ra 'se-no? J̱ñà x̱iṯa ra mì bexkón Nainá, 'koaá ṯi'sín síko xákjén. ³⁴Tsa ta j̱ñá s̱ikiña-la j̱ñà ra 'yaxkon nga tsjá ngajo-no, ṯi'koaá nimé kjonda ra sakò-no. Nga 'koaá ṯi'sín síkiña-la xákjín j̱ñà x̱iṯa ra mì ḵi bexkón Nainá, nga ijyee ṯj̱jín-la nga tsjá ngajo-ila xákjín. ³⁵Tsjacha 'tiaàn kondra-no; nda ṯikòð; ṯikiña-la mé ra síjé-no; ḵi tà chjàn mé ra chiñá-la ra a'ta 'tse. Tsa ḵo'sín 'siaan, tseé ṯjín-ni kjotjò ra ṯjábé-no. Ixti-la Nainá ra 'nó 'nga ṯjna koma j̱iòn, nga j̱è Nainá ṯjín-te-la kjohimatakòn a'ta 'tse x̱iṯa ra 'nga ikon ḵo ra 'cho 'sín. ³⁶Jchahimatakòn xàngioo koni 'sín behimatakòn-no Nainá ra Na'ìn 'mì-la.

Kó'sín mì ḵi machjeén nga jé-la x̱iṯa xàngieé s̱ikindeé

(Mateo 7:1-5)

³⁷Kì jé-la xàngioo níkindaa ḵo ḵi jé fanè-la xàngioo mé-ni nga j̱è Nainá mì tsa jé-no s̱i̱kinda ḵo mì tsa jé koàànè-no. Tijchaà'ta-la jé-la xàngioo mé-ni nga ṯi'koaá Nainá s̱ihijcha'ta-no j̱è jé-no. ³⁸'Ṯi-la xàngioo; j̱è Nainá tsjá ngajo-no; nda ḵjón s̱ichiba-no jngo chiba ra nda ḵjón kitse, ra 'nó ijncha, ra ngi tíxaájen-ṯj̱-ní nga ḵincha xijtsa-no. Nga j̱è chiba ra s̱ichiba-la xàngioo, ṯijé kochiba ngajo-no.

³⁹Jesús tsi'kénajmí jngo-la kjoa ra ísingàsòn-kjo a'ta 'tse jngo x̱iṯa ra xka ḵo j̱è ra bakón-ya; kitsò-la:

—Jngo x̱iṯa xka, mì ḵi koma kòkòn-la ndiyá jngo x̱iṯa ra ṯi'koaá xka-te. Yaá skaya ngajo, ngajò. ⁴⁰'Koaá 'sín ṯjín 'tse

xit̄a ra kotá'yá; mì tsa is̄a tsato ma-l̄a koni jè maestro ra bakón-ya-l̄a. 'Kia nga ijye kjehe'tin-l̄a nga skoóté'yá t̄i'koaá kama-te-l̄a koni jè maestro-l̄a.

⁴¹ '[¿Mé-ni jé-l̄a xàngii nikìnda-ni k̄o mì tsa jè nikìndi jé-li?]
¿Mé-ni jè chits̄ijen-il̄a jè tjé ra kjingi xkon xàngii, k̄o mì tsa jè nikìndi jè yá chis̄o ra kjingi jè xkìn? ⁴² Tsa nda mí 'ya-nì jè yá chis̄o ra kjingi xkìn, ¿mé-ni k̄o'sín 'mì-l̄a jè 'ndsìi: “'Ndsè, t̄i'nde-ná nga kochrjéngia jè tjé ra kjingi ya xkìn”? Ji, xit̄a ra jò isén t̄jìn-li; t̄ináchrjengi ít̄jìn chis̄o ra kjingi tsaji, mé-ni nga nda kots̄ijen-li, nga ma kináchrjengi tjé ra kjingi ya xkon xàngii.

Nga jngó jngó yá jè to-l̄a bakón mé yá-ni

(Mateo 7:17-20; 12:33-35)

⁴³ 'Nijngo yá ra nda, 'cho kjòn to ra bajà-l̄a; t̄i'koaá mì tsa to nda bajà-l̄a jè ra mì tsa yá nda. ⁴⁴ Nga jngó jngó skoya yá, 'koaá 'sín 'yaxkon-l̄a koni kjòn to ra bajà-l̄a. Jè to ra 'mì igo, mì tsa ya bajà-l̄a yá na'yá. T̄i'koaá j̄nà to uva mì tsa ya bajà-l̄a j̄nà na'yá xi'nchro. ⁴⁵ (Koni 'sín kjòn yá, 'koaá t̄i'sín kjòn xit̄a.) Jè xit̄a ra nda xit̄a, 'én ndaá chja, nga kjoanda t̄j̄jin ya inìma-l̄a, k̄o jè ra xit̄a 'cho, 'én 'choó chja, nga kjoa'choó t̄j̄jin ya inìma-l̄a; koni 'sín tsò kjobítsjen ra t̄j̄jin ya inìma-l̄a, 'koaá 'sín tsò 'én ra chja.

Mé ra bakón-ya-ná a'ta 'tse chrjó ni'ya ra jò ma-ni

(Mateo 7:24-27)

⁴⁶ ¿Mé-ni k̄o'sín 'mì-nájiòn nga bixó nga 'an t̄j̄na ít̄jòn-no, k̄o mì k̄i nihitjasòn-no koni 'sín xin-no? ⁴⁷ 'Koaá xin-no yá ra mangásòn-k̄o jè xit̄a ra 'an fi'ta-na, ra 'nchré k̄o ra síhitjasòn koni 'sín xiaan. ⁴⁸ Jé mangásòn-k̄o jngo xit̄a ra tsikínda ni'ya-l̄a; 'nó nanga tsjà'ngi; nga tsikíjna tjà'tsin chrjó ni'ya-l̄a ya asòn naxi. 'Kia nga kjohi'i xangá nandá nga 'ji kánè jè ni'ya rak̄i; nímé ra isik̄o, nga yaá t̄j̄inda-l̄a ya asòn naxi. ⁴⁹ Tanga jè xit̄a ra 'nchré-na koni 'sín xiaan k̄o mì k̄i síhitjasòn, 'koaá 'sín jngoya-l̄a koni jngo xit̄a ra ya tsikínda'tá ni'ya-l̄a ya a'ta nangi; mì k̄i nda tsikínda tjà'tsin chrjó ni'ya; 'kia nga 'ji nandá nga ijchòka'tá'nó-l̄a ni'ya; itsón-ña-ní k̄o ngi ixojen-ní.

Kó'sín isinda-ni Jesús jngo chí'nda-la chíhàn ra tíjna ítjòn

(Mateo 8:5-13; Juan 4:43-54)

7 ¹Kiá nga ijye tsakón-ya-la Jesús jñà xítà ra inchi'nchré-la, yaá kijì yà naxindá Capernaum. ²Jngo chíhàn ítjòn tíjna ya, ra 'nó kiya jngo chí'nda-la ra 'nó tsjake. Ijyeé mejèn tíbiya. ³Kiá nga kíi'nchré a'ta 'tse Jesús, isikasén xítà jhínga ra xítà judío nga kiì kítsa'ba-la Jesús mé-ni nga katanchrabá sínda-ni jè chí'nda-la ra kiya. ⁴Jñà xítà jhínga, 'kiá nga ijchòjkon Jesús 'nó tsikítsa'ba-la, kitsò-la:

—'Nó machjeén-la nga kisikii xítà ítjòn rakii. ⁵Nga 'nó tsjake naxindá ra chja-ni Judea; jè tsikínda jngo-ná ni'ya sinagoga ñánda nga maxóya xítà Judío i naxindá-ná.

⁶Kiikoó Jesús jñà xítà jhínga kii, tanga 'kiá nga ijye mejèn bijchó chraña ni'ya-la, jè xítà ítjòn rakii, isikasén i'ka xítà ra nda báko, nga kitsò-la Jesús:

—Na'in, kì ijo-li nìjti-la. Mì kì bakèn-na ra 'an nga ya kitjáha'siin ni'ya-na. ⁷Ti'koaá mì kì bakèn-na nga 'an íjkon saba-la. Tanga, 'tìi kjohixi nga katanda-ni chí'nda-na, kò kjabeé konda-ni. ⁸Nga be-náa nga tjín-li kjotéxoma ra ji; nga ti'koaá 'an, tjín-na xítà ra batéxoma-na; kò ti'koaá tjín-na chíhàn ra 'an síhitjasòn-na. 'Kiá nga xin jngo-la: “'Tin”, fi-ní; kò 'kiá xin-la ra ijngo: “Nchrabí”, nchrabá-ní; kò 'kiá nga xin-la ra jè chí'nda-na: “Kì 'sín 'tìin”, síhitjasón-ní.

⁹Jesús 'kiá nga kii'nchré 'én kii, tà 'koaá kjomà-la. 'Kiáá iskotsijen'á jñà xítà ra tjingi-la; kitsò-la:

—'Koaá xin-no, skanda ya naxindá Israel kjè kì sakó jngo-na xítà ra kò'sín ta nda makjín-la koni 'sín nga makjín-la xítà rakii.

¹⁰Jñà xítà ra kiijkon Jesús, 'kiá nga 'ji-ni ya ni'ya, ta 'koa ijyeé kjonda-ni jè chí'nda ra kiya.

Kó'sín Jesús isikjaáya-la jè i'ndí-la jngo chjoón jch'an

¹¹Ra kjomà askan-nioo, Jesús kijí ijngo naxindá ra 'mì Naín. Tjen-kò xítà ra kotá'yá'ta-la; ti'koaá kjín ma-ni ra xítà naxindá tjèn-ngi-la. ¹²Kiá nga ijye ijchò chraña ya ñánda nga bitjáha'sen-jin-ná ya naxindá, kjín jchán ma-ni xítà naxindá ra kjihjta kò jngo ndí chjoón ra ijye kjotseé 'ken 'xin-la, nga inchifi kíhijin ndí mi'ken ti-la ra ti ta jngo-la ma chjoón rakii.

¹³ 'Kia nga kijtse jè Na'ín-ná Jesucristo, kjòh_im_ake-ní; kitsò-la jè ndí chjoón rakii:

—Kì tà chjàn chindáya-jìn.

¹⁴ Kii kasi'ta chraña-la jè kàxa-la mi'ken, tsakásòn-la tsja; jñà xita ra 'yangi ndí mi'ken, tsinchakoó jè kàxa. Kitsò Jesús:

—Jì ti, 'aán ra tíxin-la: ¡Tisítjiin!

¹⁵ Jè mi'ken rakii, sasa tsikijna kixi-ni; akjòn kiichja-ni. Jesús, 'kiaá isìngatsja-ni na-la. ¹⁶ Nga'tsi xita ra tjen-ko, tà itsakjón-ní; 'kiaá jeya isikíjna Nainá, kitsò:

—Jngo xita tíjnakò-ná ra síchjeén Nainá nga 'nó nda chja ngajo-la.

Ti'koaá tjin ra kitsò:

—Jé Nainá 'ji nga basiko naxindá-la.

¹⁷ Jñà 'én kii, ina'yá-la nga tíjngo ya nangi Judea, ko nga'tsi i'nde ra tjin ya andi-la.

Xita ra isikasén Juan ra tsatínda xita nga kii-kjonangi-la Jesús

(Mateo 11:2-19)

¹⁸ Jè Juan ra tsatínda xita kii'nchré ijye-ní kjoa ra tí'sín Jesús; jñà xita ra kotá'yá'ta-la tsi'kénajmí-la. 'Kiaá kiichja jò-la xita-la. ¹⁹ Isikasén ya nándà tjna Jesús nga kii kjonangi-la, ¿a jé-ní Cristo ra tjinè-la nga kj'íi o ra kj'íi skoóna-isa-la? ²⁰ Jñà xita-la Juan ra tsatínda xita 'kia nga ijchòjkon Jesús, kitsó-la:

—Jè Juan kàsikasén-najin ra a'ta tsaji nga chjinangi-lajin, ¿a ji-ní ra Cristo ra xá ko'sín tjinè-li nga kj'íi o ra kj'íi jchíña-isa-lajin?

²¹ Tijé-ni hora, kjín jchán xita ra kiya isinda-ni Jesús, ra kjohi'in inchisíkjíin, ra inìma 'cho-la ní tjin ijo-la; ti'koaá kjín xita ra xka kjonda-ni. ²² Jesús kitsó-la jñà xita ra ijchòjkon:

—Tangió 'tènajmí-la Juan kjoa ra ka'ya ko ra kàna'yá.

Kò'tin-la nga jñà xita ra xka, ijyeé tsijeén-ila; ko jñà ra tsáyá, ijyeé maá fi-ni; ko jñà xita ra tjin-la 'chin ra fi'ndojno chrjaba ijo-la, ijyeé kjondaá-ni; jñà xita ra jtaya, ijyeé 'nchré-ni; ko jñà ra biya, faháya-ila; ko jñà ndí xita ima, tí'senajmíyaá-la 'én xitse ra nda tsò a'ta 'tse Nainá. ²³ ¡Mé ta nda-la jè xita ra mí-mé kotechjà-la nga kokjín-la a'ta tsa'an!

²⁴ 'Kia nga ijye kiji-ni xita ra isikasén Juan, 'kiaá tsikí'tsia Jesús nga tsakákonajmí jñà xita ra a'ta 'tse Juan. Kitsò-la:

—¿Mé ra tsangì chitsíjen-la jiòn ya ì'nde a'ta xìn ñánda nga nangi kixì? ¿A jé tsangì chitsíjen-la jngo xita ra inda tíjna koni tsa jngo ínaxo ra síjtiya-la tjo? ²⁵ Ko tsa majìn, ¿yá ra tsangì chitsíjen-la? ¿A jngo xita ra 'ño nda kjòn nikje ra kjiya? Majìn, nga jña xita ra nda kjòn nikje-la, ko ra nda kjòn tsajmì ra síchjeén, yaá tjítsajna ya ni'ya-la xitaxá ítjòn. ²⁶ ¿Tanga mé xá ra tsangì-najìon? ¿A jé tsangì chitsíjen-la jngo xita ra síchjeén Nainá nga chja ngajo-la? Jon, kixí kjoa, jé tsangì chitsíjen-la ko skanda isaá 'nga tíjna-isa koni jngo xita ra chja ngajo-la Nainá. ²⁷ A'ta 'tseé Juan nga ko'sín tíchja xajon ra tí'ta 'én-la Nainá nga tsò:

Tísikásén-la jè xita-na ra iko tíjtòn-li 'én,
nga koaànda-li ndiyá.

²⁸ 'Koaá xin-no, ta nga'tsi jña xita ra tíjn ì isà'nde, kjè sa yá ra ko'sín 'nga bijna koni jè Juan; tanga ya ajin naxindá ñánda nga tíbatéxoma Nainá, jè xita ra isa 'ño nangi tíjna, isaá 'nga tíjna india-ni koni jè Juan.

²⁹ 'Kia kí'nchré xita naxindá ko xita ra síkíchjítjì tsajmì 'tse xitaxá Roma, kjòchiyaá-la nga kixí tíjn jè ndiyá-la Nainá; nga tsatínda ijo-la ra a'ta 'tse Juan. ³⁰ Tanga ra xita fariseo ko xita chjine xajon 'tse kjotéxoma-la Nainá ra tsikínda Moisés, majìn-la nga jè Juan tsatínda. Tsachrjengi-ní kjoa ra Nainá mejèn-la 'siin ra a'ta 'tse, nga majìn-la nga jè Juan tsatínda.

³¹ Jesús kitsó-la:

—¿Yá ra ma singásòn-keé jña xita ra tíjn nichjin 'ndi 'ndi? ¿Kó kjòn ra singásòn-keé? ³² 'Koaá 'sín kjòn koni jña ìxti ra títsajna ya ajin nditsin. Chjaá-la xákjén nga tsò-la: “Jín, inikjane-nájin ínaxo, tanga mì kì ki'chà jiòn; ko kijndaá-lajin 'én ra ba tsò, ko mì ichindáya jiòn.” Jña ìxti kì, 'koaá 'sín jngoya-la koni 'sín 'nià jiòn. ³³ 'Jí Juan ra tsatínda xita ra mì tsa tsakjèn ko mì tsa xán ki'tsi; jiòn bixó-nó: “Inìma 'cho-la ní tjíjin ijo-la.” ³⁴ Akjòn 'jía ra 'an ra I'ndí-la Xita xin-la ijo-na nga bákjen, tí'koaá 'biaa; ko bixó-nájiòn: “Xita chrjá'a-ní, ko xita 'chi-ní, ko jña nda báko jña ra xita-jé ko jña xita ra síkíchjítjì tsajmì 'tse xitaxá Roma.” ³⁵ Tanga jña kjoachjine-la Nainá, yaá 'ya-la 'kia nga ijye bitjasòn.

'Kia nga jè Jesús 'jaha'sen ya ni'ya-la xita fariseo ra 'mì Simón

³⁶ Jngo xita fariseo xá kùchja-ilá Jesús nga mejèn-la kokjen-ko. 'Kia nga ijye 'jaha'sen ya ni'ya-la xita fariseo,

tsikijna'tá ímixa. ³⁷Ya naxindá rakìi, tíjnaá jngo chjoón ra 'ñó tse jé tjín-la. 'Kia nga kií'nchré nga yaá títakjèn Jesús, ijchòkoó jngo namità najo ra tjíya-la sihitì ixi ra 'ñó nda jne. ³⁸Yaá iskindaya'ta ya ajton ndsako Jesús. Akjòn koó ndáxkon tsiníjno-ni ndsako Jesús. Akjòn isixijno-ni ko tsja-sko, ko iskine'a ndsako. Akjòn tsjahíjno jè sihitì ixi ra 'ñó nda jne. ³⁹Jè xita fariseo ra xá kiichja-la Jesús, 'kia kijtse kjoa kii, kitsó ajin inima-la: “Xita rakìi, tsa kixif-la kjoa nga jè Nainá síchjeén nga chja ngajo-la, kiyaá-la nga chjoón jé-ní jè ra ko'sín tísiko.”

⁴⁰'Kiaá kiichja Jesús, kitsò-la:
—Simón, jngo kjoa koxín-la.

Jè Simón kitsò:

—Ko'tín-ná ji Maestro.

⁴¹Jesús kitsó-la:

—Jò ma-ni xita tjen'tin-la jè xita ra síkiña ton; jngo ra 'òn sindo ko jngo ra icháte tjen-la. ⁴²Tsin-la ton ra sfjndà-ni xita kii. Jè ni-la ton, isihijcha'ta-la ngajòo. ¿Kósi? ¿Ñáa-ni ra isa 'ñó kotsjake jè ni-la ton?

⁴³Kiichjaá Simón kitsò:

—'Koaá 'sín síkítsjeen ra 'an, jé-la jè ra isa tse ton kitsjen'tin.

'Kiaá kitsò Jesús:

—Ndaá kachosòn-la.

⁴⁴Jesús iskotsjen-jno jè chjoón ra kii, kitsò-la Simón:

—Chítsjen-la jè chjoón rakii. 'Kia nga káfaha'sen ya ni'ya-li; mi kì kà'bí-ná nandá ra ma siníjno-ni ndsakoàa; tanga chjoón rakii, ndáxkon kabiníjno-ni ndsakoàa ko tsja skoó kásixijno-ni. ⁴⁵'Kia nga kànikjáya-ná mi kì kachine'a-ná ra ji, tanga chjoón rakii, nda 'kia káfaha'sen ni'ya-li tíkjine'aá ndsakoàa.

⁴⁶'Mì kì kànahíjni sihitì jè skoàa, tanga ra jè, kàmahíjno ndsakoàa sihitì ixi ra 'ñó nda jne. ⁴⁷Kií ko xin-la: Jè chjoón rakii, ijyeé kànihijchaà'ta ijye-la nga'tsi jé-la tà ngatjì-la nga 'ñó matsjake-na. Jè xita ra chiba jé niijchaà'ta-la, isaá chiba kjotsjacha tsjá.

⁴⁸'Kiaá kitsò-la Jesús jè chjoón rakii:

—Ijyeé kànihijchaà'ta ijye-li jé-li.

⁴⁹Jñà xita ra taña tjítsajna'ta ímixa kitsó-la xákjén:

—¿Yá xita-ni rakii nga tì'koa ma-la síjchaà'tá-ná jé-ná?

⁵⁰Jesús kitsò india-là jè chjoón:

—Ki-ní nga makjín-li ra a'ta tsa'an nga bítjòjin-ni jé-li;
'tin-la nda-ni.

Jñà íchjín ra tsasikò'ta Jesús

8 ¹Ra kjomà askan, kjín naxindá i'i kò kjín naxindá itsíñá tsajme Jesús, nga tsi'kénajmíya kò isika'bí 'én xitse ra nda tsò, kó'sín batéxoma Nainá. Tjen-kò xita-la ra tejò ma-ni. ²Kò tjen-kò i'ka íchjín ra kjonda-ni 'chin 'tse níí kò ra k'íí 'chin-isa: jè María ra Magdalena 'mì, ra ito inìma 'cho-là níí itjòjin-ni ijo-là; ³kò Juana, chjoón-là Chuza ra síkindá tsajmì ra tjín-là Herodes; kò jè ra 'mì Susana. Kjín íchjín tjen-kò-isa ra basikò'ta mé tsajmì ra tjín-là.

Kjoa ra mangásòn a'ta 'tse xita ra kjíjndí xojmá

(Mateo 13:1-9; Marcos 4:1-9)

⁴'Kia nga ijye kjokjìn xita ra jndí ra ján naxindá 'ji-ni, Jesús, tsi'kénajmí-la jngo-là kjoa ra mangásòn. Kitsò-la:

⁵—Jngo xita kiji nga kii kjíjndí xojmá. 'Kia nga tíkjíjndí, tjín i'ka xojmá ra iskatsajo ya aya ndiyá; akjòn tsinchanè xita; kò jñà nise iskine. ⁶Ngi kotjín iskatsajo nándá asòn najo, 'kia nga isò xojmá, sasaá kixì, ta ngatji-là nga mì kì 'nchi'nde nangi. ⁷Ngi kotjín iskatsajo ya ajin na'yá; kò yaá taña isòkò. 'Kia nga kjò'nga jñà na'yá, yaá kisì'ken-ngi. ⁸Ngi kotjín iskatsajo nándá nga nda jè nangi; ndaá isò, kjò'nga-ní, kò tsajá-là to; jngo sindò to tsajà-là nga jngó jngó.

'Kia nga ijye tsi'kénajmí Jesús kjoa kii, 'ñó kùichja, kitsò:
—Nda kjón tiná'ya koni 'sín tíxin-no.

Kó tsò-ni nga kò'sín kjoa mangásòn tsi'kénajmí jè Jesús

(Mateo 13:10-17; Marcos 4:10-12)

⁹Jñà xita ra kotá'yá'ta-là Jesús iskonangií-là kótsò-ni jè kjoa mangásòn ra tsi'kénajmí-la. ¹⁰Jesús kitsó-la:

—Jión tsako-no nga inchi'ya jñà kjoa ra tjí'ma koni 'sín batéxoma Nainá; tanga jñà xita ra k'íí, tà kò kjoa ra mangásòn 'senajmí-la, mé-ni nga nì'sín skòòtsíjen, mì kì ske; kò nì'sín kji'nchré, mì kì kochiya-la.

Jesús tsi'kénajmíya nda-ni kótsò-ni jè kjoa mangásòn 'tse xità ra kjiíndi xojmá

(Mateo 13:18-23; Marcos 4:13-20)

¹¹ Kíí 'sín tsò-ni jè kjoa mangásòn rakii: Jñà xojmá, jè 'Én-la Nainá. ¹² Jñà xojmá ra ixaájten ya aya ndiyáa, jñá xità ra 'nchré 'én-la Nainá, akjòn 'fiì jè níí, nga faháxìn jè 'én-la Nainá ya ajin inìma-la, mé-ni nga mì kì kòkjiín-la, kò mì kì ma kitjòjin kjohi'in. ¹³ Jñà ra ixaájten ya asòn najò, jñá xità ra 'nchré 'én-la Nainá, nga 'ñó matsja-la nga makjiín-la nga ti'sa-nì. Tanga mì tsa ngi tjíjngo-ni ikon; tà chiba nichjin nda makjiín-la; 'kia nga mé kjoa ra sakó-la, sasaá fi-ni í'tsìn. ¹⁴ Jñà ra ixaájten ya ajin na'yá, jñá jngoya-la xità ra 'nchré 'én-la Nainá; 'kia nga ijye tjímaya ndiyá-la Nainá, jñá ijo-la síkájno, kò kjoanchiná, kò kjotsja ra tjín ya ajin isà'nde. Jñà kjoa kii mincha ikon-la nga nimé kjonda sakó ya ajin inìma-la ra ma síkabíya. ¹⁵ Jñà ra ixaájten ñánda nga nda nangi, jñá jngoya-la xità ra nda kò kixi tjín inìma-la nga 'nchré 'én-la Nainá ti'koáá ndaá bíjin ikon; 'ñó mincha skanda 'kia nga ijye sakó kjonda ya ajin inìma-la ra ma síkabíya.

Kó'sín nga nimé kjoa tjín ra ma si'ma

(Marcos 4:21-25)

¹⁶ Tsìn xità ra baká jngo ni'í, akjòn bíjna'ma nga síkíjnangi ya nàchan; jè ni'í, 'ngaá sijna mé-ni nga katahisen-la jñà xità ra 'faha'sen ni'ya. ¹⁷ Nga nga'tsi kjoa ra 'ma tjíhijyo 'ndi 'ndi, takó kòtsíjen-yá-ní; kò ni'sín bato 'ñó tjí'ma, takó jcha tsijeén-la.

¹⁸ Nda tiná'ya koni 'sín xin-no; nga jè ra ijye tjín-la kjobítsjen, isaá tse kochiya-isa-la; tanga jè ra tsìn-la kjobítsjen, skanda tjáhixìn-la jè kjobítsjen ra tsò-la ijo-la nga tjín-la.

Na-la Jesús kò 'ndse

(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)

¹⁹ Jñà 'ndse Jesús kò na-la, kiji-ní ñánda tíjna Jesús nga kiiikon. Tanga mì kì kjomà ijchò skanda ñánda tíjna nga 'ñó kjin ma-ni xità ra tjítsajna. ²⁰ Jesús ki'senajmí-la, tsi'kin-la:

—Jè na-li kò jñà 'ndsì, yaá tjítsajna nditsiaán nga mejèn-la ske-li.

²¹ Kiichja Jesús, kitsò:

—Jè ra na-na ma kò ra 'ndsè xin-la, jñá-ní jñà ra 'nchré 'én-la Nainá, tì'koá síhitjasòn.

Kó'sín isíkijnajyò jngo tjojkón jè Jesús

(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)

²² Jngo nichjin, Jesús kò xita ra kotá'yá'ta-la 'jaha'sen jngo chitso, kitsò Jesús:

—Tjiaán ya ra ijngo ndáchikon ján.

Akjòn kijì. ²³ 'Kia tífison ya nandá jè chitso, tsakjainafé jè Jesús. Kjo'tsiaá nga 'ji jngo tjojkón ya ajin ndáchikon. Ijyeé 'jaha'sen nandá chitso; ijyeé mejèn iskajin-ndá. ²⁴ Jñà xita-la 'kiaá isí'ká-la; kitsò-la:

—¡Maestro! ¡Maestro! ¡Chitso, ijyeé tíkajin-ndá! ¡Ijyeé-la kiyé!

Itja'fá-la Jesús; akjòn tsakátiko jè tjojkón kò jè ndáchikon, nditòón isijyò-ni tjo, kò kjondayá-ni. ²⁵ Jesús kitsò:

—¿Mé-ni nga mì kì makjiín-no ra a'ta 'tse Nainá?

Jñà xita-la, tà itsakjón-ní. Tà kjójkón-la. Kitsò-la xákjén:

—¿Yá xita-ni rakìi nga síhitjasòn-la jè tjo kò nandá?

Kó'sín kjonda-ni jè xita Gadara ra inìma 'cho-la níí tjíjin ijo-la

(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)

²⁶ Akjòn ijchó ya nangi ra 'mì Gadara ra kijjna ya ra ijngo ndáchikon 'tse Galilea. ²⁷ 'Kia nga itjojen chitso Jesús, jngo xita 'xin ijchò kasi'ta-la ra ya i'nde-la. 'Nó kjotseé tjíjin ijo-la inìma 'cho-la níí; mì tsa nikje faya, kò tsìn-la ni'ya; ya-ró bijnaya ngajo-la mi'ken. ²⁸ Xita rakìi, 'kia nga kijtse Jesús, 'nó iskindaya'ta-la; tsasèn-xkó'nchi'ta-la; 'nó kiichja kitsò:

—¿Mé kjoa ra tjín-li kò ra 'an, Jesús, jí ra 'ndí-la Nainá ra 'nó 'nga tíjna? ¡'Koaá 'sín tíbitsá'ba-la, kì kjohi'in 'bí-ná!

²⁹ Kíí kòkitsò-ni, nga jè Jesús, ijye kò'sín kitsò-la jè inìma 'cho-la níí nga katitjokàjin ya ijo-la xita rakìi. Ijyeé kjotseé kò'sín tjíjin ijo-la. Ní'sín na'nó kichá cadena sité'nó-ni ndsako kò tsja, chíkjooá-la nga batejtso, akjòn jè inìma 'cho-la níí fiko ya nangi nãnda tsìn xita. ³⁰ Jesús iskonangií-la, kitsò-la:

—¿Kó 'mì-li?

Xita rakìi kitsò:

—Jngo jtín chíchàn 'mì-na.

Kií kò'mì-ni nga 'nǒ kjin ma-ni inìma 'cho-la níí ra tǐjin ijo-la. ³¹Jǎn inìma 'cho-la níí tsíkítsa'ba-la Jesús nga mì ya sìikatsajoyá ya ñánda tǐxá natjan 'tse kjohi'in. ³²Kjín ma-ni chinga ra inchibakjèn-jno ijǎn ya a'ta nindo. Jǎn inìma 'cho-la níí isǐjé-la Jesús nga katatsjá'nde-la nga kjoaha'sen-jin ijo-la chinga. Kitsjá'nde-la Jesús. ³³Itjojin-ní ya ijo-la xita rakìi, akjòn 'jaha'sen-jin ya ijo-la chinga. Ta indaá tsahachikon-jen-jno kixi skanda ya ajin nandá; yaá 'ken nga'tsiòo.

³⁴Jǎn xita ra inchiko'ndá jǎn chinga, 'kia kijtse kjoa ra kjomà, jahachinga-ní nga kiì síkǐj'ncchré xita naxindá kò jǎn xita ra inchisíxá ya ajin ijǎn. ³⁵'Kia kí'ncchré xita naxindá, ikatsǐjen-la jǎn kjoa ra kjomà. Kijí ya ñánda tǐjna Jesús; kijtse-ní nga ya tǐjnangi ndsako Jesús jè xita ra ijye itjojin-ni ijo-la jǎn inìma 'cho-la níí; kjinaya-ni nikje-la; ndaá tǐjn-ni kjóbǐtsjen-la. Tà itsakjòn-la jǎn xita 'kia nga kijtse. ³⁶Tsi'kénajmí-la xákjén kó'sín kjomà nga kjonda-ni jè xita ra inìma 'cho-la níí isǐjin ijo-la. ³⁷Nga'tsi xita naxindá ra tǐjn andi nangi Gadara, tsíkítsa'ba-la Jesús nga katafǐ-ni, tà ngatǐ-la nga 'nǒ itsakjòn. 'Jaha'sen-ni chitso Jesús, akjòn kijì. ³⁸Jè xita ra ijye kjonda-ni, tsíkítsa'ba-la Jesús nga mejèn-la ya kojmekó; tanga Jesús kitsjá-la kjohixi nga katijna; kitsò-la:

³⁹—'Tin-ni ya ni'ya-li; 'ténajmí ijye-la xita nga 'nǒ tse kjonda ra kásiko-li Nainá.

Xita rakìi, kijí-ni; akjòn tsíkǐ'tsia nga tsi'kénajmí-la xita, ya nga tǐjngo naxindá, nga 'nǒ tse kjonda ki'sìn Jesús ra a'ta 'tse.

Kó'sín kjonda-ni jè tsati-la Jairo kò chjoón ra itsabà atjòn nikje-la Jesús

(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)

⁴⁰'Kia nga ijye 'ji india-ni Jesús ya ra ijngoa ndáchikon, 'nǒ tsja ki'se-la jǎn xita ra kjin ma-ni, nga xá 'koaá 'sín inchikoñá-ni nga'tsiòo. ⁴¹'Jiijkón jngo xita ra 'mì Jairo ra xita ítjòn 'tse ni'ya sinagoga ñánda nga maxkóya xita Judío; tsasèn-xkó'nchi'ta-la Jesús, tsíkítsa'ba-la nga katafǐ ya ni'ya-la. ⁴²Nga jè ndí tsati-la ra ta jè-nì, ra tǐjn-la tsa tejò nó, ijyeé tíbiya.

'Nǒ kjin ma-ni xita; chiba-la bá'nchó'nǒ Jesús 'kia nga tífi. ⁴³Yaá tsá'bjain jngo ndí chjoón ra ijye kjo tejò nó tíxaájen-la jní. Kjotsee tòn kò tsajmì ra tǐjn-la ijye isikjeheya a'ta 'tse

chjine xki; tanga mì kì yá ra ma sínda-ni. ⁴⁴Jè chjoón rakìi, ajton í'tsín Jesús tsasijna-ni nga itsabà atjòn nikje-la; jè jní ra tíxaánten-la ta nditoón isijyò-ni. ⁴⁵'Kiaá iskonangi Jesús, kitsò:

—¿Yá ra katsabà-na?

Nga'tsi xita kitsó-ní:

—Mì tsa yá-jìn.

'Kiaá kitsò Pedro ko xita ra i'ka:

—Maestro 'nó kjìn ma-ni xita mahítsjá-li ko bá'nchó'nó-li; mé-ni si-ni: “¿Yá ra katsabà-na?”

⁴⁶Jesús kitsó india-ni:

—Tjín yá ra katsabà-na; kàbeé-la ijo-na nga kabitjòjin nga'nó.

⁴⁷'Kia kijtse nga kijcha'tín-la jè ndí chjoón rakìi, sí jatsé-ní, tsasèn-xkó'nchi'ta-la Jesús. Ko tsi'kénajmí ya ngixkon nga'tsi xita, mé-ni nikje-la Jesús itsabà-ni ko kó'sín ta nditoón kjonda-ni. ⁴⁸Jesús kitsó-la:

—Jì ndí chjoón, kí-ní nga kàmakjiín-li nga kamanda-ni. 'Tin-la nda-ni.

⁴⁹Takó tíchjaá-isa Jesús 'kia nga 'ji jngo xita ra ya inchrabà-ni ya ni'ya-la xita ítjòn, nga kitsò-la:

—Jè ndí tsati-li ijyee 'ndíj 'ken; kì tì tsja jè Maestro nìjti-la.

⁵⁰'Kia nga kí'nchré Jesús kitsó-la:

—Kì tà chjàn skon-jìn; tà jé-ní nga katakjiín-li, jè ndí tsati-li, kondaá-ni.

⁵¹'Kia nga 'jaha'sen ni'ya, Jesús, mì kì kitsjá'nde-la xita ra kj'íi nga 'jaha'sen-ko, tà jé Pedro, Jacobo, Juan, na'in-la ko na-la ndí tsati. ⁵²Nga'tsi xita ra ya tjítsajna, inchikjindáyakeé jè ndí tsati ko inchisíkájno-ní. Tanga jè Jesús kitsó-la:

—Kì chindáya jìòn; mì tsa kàbiya-jìn jè ndí tsati, ta kjijnafé-ní.

⁵³Jña xita ra ya tjítsajna tà tsijnòke-ní 'kia nga ko kitsò Jesús, nga be-ní nga ijye kàbiya jè tsati. ⁵⁴Tanga Jesús iskábé tsja ndí tsati; 'nó kiichja-la kitsò-la:

—Tsati, tjítsjìn!

⁵⁵'Jíi jngo 'ká-ni inìma-la tsati; ta nditoón tsásjtjen-ni; Jesús, 'koaá kitsò nga katasíkjèn. ⁵⁶Jña xita jchínga-la, tà kjóxkón-la; tanga Jesús 'nó kitsjà-la kjokixi nga kì yá ra 'bénajmí-la jè kjoa ra kjomà.

Kó'sín kitsjà-là xá xit̃a ra kotá'yá'ta-là Jesús ra tejò ma-ni

(Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

9 ¹Jesús kiichjaá-là xit̃a ra kotá'yá'ta-là ra tejò ma-ni, kitsjá-là nga'ñó kō kjotéxoma nga kochrjejin nga'tsi inìma 'cho-là nìf ra t̃j̃jin ijo-là xit̃a; tì'koa ma-là siinda-ni xit̃a ra 'chin t̃j̃n-là. ²Isikasén nga kichjaya kó'sín batéxoma Nainá, tì'koa siinda-ni xit̃a ra kiya. ³Kitsò-là:

—Kì mé tsajmì jchaa ra kochjeén-no ya aya ndiyáa; kì koròtj, kì na'ya, kì niño, kō kì t̃on jchaa; kō kì tà chjàn jò nachro-no jchaa. ⁴Ta ñánda ni'ya nga kijcho, yaá t̃tsajna skanda 'kia nga ijye kongí-no ra xìn i'nde. ⁵Tsa jngo naxindá kijcho ñánda nga mì kì skaábétjò-no, títjo-no, t̃tsajne chijo-là ndsakò mé-ni nga katasijin-là nga ijye t̃j̃n jngo kjoa ra kondra 'tse.

⁶Kijí j̃nà xit̃a k̃i, jndí ra ján naxindá kijí; isika'bí 'én xit̃se ra nda tsò ra a'ta 'tse Cristo; tì'koa isinda-ni xit̃a ra t̃j̃n-là 'chin nga kijindà naxindá.

Kó'sín 'ken jè Juan ra tsatindá xit̃a

(Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)

⁷Ta isijñó-là jè xit̃axá ítjòn ra 'mì Herodes, 'kia kí'nchré nga'tsi kjoa ra t̃i'sín Jesús, nga t̃j̃n xit̃a ra tsò: “Ijyee jaáya-ila jè Juan.” ⁸Kō t̃j̃n i'ka ra tsò: “Jé Elías ra tsatsíjen india-ni.” Tì'koa kitsò i'ka-te: “Jè jaáya jngo-là xit̃a jchínga ra kiichja ngajo-là Nainá.” ⁹Kō jè Herodes kitsó-ní:

—'An sabá tsiki'tián j̃nà xit̃a ra isì'ken Juan nga tsatesin. ¿Yá xit̃a-ni ra kō'sín t̃i'sín kjoa ra t̃i'nchré?

'Koaá ma-ni nga mejèn-là kijtsexkon Jesús.

Kó'sín nga tsatoó 'òn jmi xit̃a isikjèn Jesús

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

¹⁰'Kia nga ijye tsáfa-ni xit̃a ra tsikíxáya-là Jesús, tsi'kénajmí-là nga'tsi kjoa ra ki'sín. Yaá k̃iikō Jesús ya i'nde 'tse naxindá Betsaida ñánda mì yá xit̃a t̃j̃n. ¹¹'Kia nga kí'nchré j̃nà xit̃a nga kijí Jesús, kij̃t̃j̃ngi-là; 'kia nga ijchòt̃j̃ngi-là, Jesús isisin-là kō tsi'kénajmí-là kó'sín batéxoma Nainá, tì'koaá isinda-ni j̃nà xit̃a ra machjeén-là nga konda-ni.

¹²'Kia nga ijye tímahixòn, j̃nà xit̃a-là ra tejò ma-ni, ijchò kincha'ta-là Jesús, kitsò-là:

—Kò'tìn-là nga'tsi x̄ita katafi-nì mé-ni nga katasíkjáya yá nax̄indá ñánda chraña'ta kò yá ñánda síxáko nangi-là x̄ita ñánda sakò-là ra skine. Yá i'nde ñánda titsajneé, a'ta xìn-ní, nímé t̄jín.

¹³Jesús kitsó-là:

—Jiòn 't̄i-la ra kòkjen.

J̄nà x̄ita-là kitsó-ní:

—Nímé t̄jín-najin, tà 'òn niño nchrajín kò jò t̄i tja'chá-jin; tà jé-la tsa kongí-jin mé-ni nga k̄indá-jin tsajmì ra kòkjen nga'tsi x̄ita k̄i.

¹⁴Ma-là tsa 'òn jmi ra x̄ita 'x̄in.

Jesús kitsò-là x̄ita ra kotá'yá'ta-là:

—Icháte icháte t̄ikítsajnajtín-no nga'tsi x̄ita.

¹⁵'Koaá 'sín isíkítsajna kóhotj̄on. ¹⁶Iskábé Jesús j̄nà niño nchrajín ra 'òn ma-ni kò j̄nà t̄i ra jò ma-ni; iskotsíjen ján ngajmì, kitsjá-là k̄jonda Nainá, ak̄jòn isij̄oya; kitsjá-là j̄nà x̄ita ra kotá'yá'ta-là mé-ni nga isíka'bí-là j̄nà x̄ita ra k̄jìn ma-ni. ¹⁷Ndaá tsakjèn nga'tsi j̄nà x̄ita k̄i, skanda nga kjoski; 'kia nga tsikíxkó-ni ra tsijnengi-ni, ngi tejò ndisiyá kjomà-isa.

Kó'sín tsi'kénajmí Pedro nga jè Jesús ra 'mì Cristo

(Mateo 16:13-19; Marcos 8:27-29)

¹⁸India 'kia nga t̄jna'taxìn Jesús nga t̄ichja'ta-là Nainá, kò yaá t̄jitsajnako x̄ita ra kotá'yá'ta-là, Jesús iskonangi-là nga kitsò-là:

—¿Kó tsò x̄ita, yá-na ra 'an?

¹⁹J̄nà x̄ita-là kitsó-ní:

—T̄jín i'ka ra tsò: jé-la Juan ra tsatínda x̄ita. T̄i'koa t̄jín ra tsò: jé-la Elías. Kò t̄jín i'ka ra tsò: jé jaáya jngo-là x̄ita ra kiichja ngajo-là Nainá k̄jotseé.

²⁰Jesús iskonangi-là kitsò-là:

—¿Tanga ra jiòn, kó'sín bixó? ¿Yá-na ra 'an?

'Kiaá kiichja Pedro, kitsò:

—J̄i-ní Cristo ra xá isikasén-li Nainá.

Kó'sín Jesús tsi'kénajmí a'ta 'tse kjoabiya-là

(Mateo 16:20-28; Marcos 8:30-9:1)

²¹Tanga Jesús 'nó kitsjà-là k̄jokixi nga k̄i yá ra 'bénajmí-là.

²²Kitsò-là:

—'An ra I'ndí-là Xità xian-là ijo-na, tseé kjohi'in sikjiáan; kochrjengií-na jñà xità jchínga, ko jñà xità ítjòn-là na'mì ko xità ra bakón-ya kjotéxoma-là Nainá ra tsikínda Moisés. Sìi'keén-na tanga 'kia nga kijchò jàn nichjin kjoaáya india-na.

²³Ra kjomà askan kitsó-isa-là kóhotjón:

—Tsa yá ra mejèn-là nga ya kiji'ta-na, kì tì tsja jè kjobinachon-là 'sín-ni kindá. Nichjin nchijón-ní katachíkjoa-là kjohi'in ra kotojin koni tsa 'bamijìn jngo krò ra tijè kiyá'ta-ni, ko katanchrabátjingi-na. ²⁴Nga ta yá xità-ni ra mejèn-là nga mì mé kjohi'in kotojin jè kjobinachon-là, ta isaá sìijchija jnchro; tanga jè ra tsjá kjobinachon-là nga katachija ra ta ngatjì tsa'an, ta isaá jnchro kitjokajin kjohi'in nga nda kíjna-ni askan-nioo.

²⁵¿Mé ra kijne-là jngo xità, ni'sín 'se ijye-là nga'tsì tsajmì ra tjín ya isà'nde, tsa tà sìikitsón-ni ko sìijchija-ni inìma-là? ²⁶Jè ra kosabà-là a'ta tsa'an ko a'ta 'tse 'én-na, ti'koaá kosabá-na ra a'ta 'tse, 'an ra I'ndí-là Xità xin-là ijo-na, 'kia nga 'an ra jeya kji'i india-na ya ajin kjoajeya-là Na'in-na ko ya ajin kjoajeya-là ìkjalì tsje-là Nainá. ²⁷Koaá xín kixi-no, títsajnajin i'ka ijndí, xità ra mì kì kiyá skanda 'kia nga ske kó'sín batéxoma Nainá.

Kó'sín jahatjìya jngohíjta isén-là ko kóho'ki ijo-là Jesús

(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)

²⁸Ijyeé-la tjín-ni tsa jin nichjin 'kia nga tsi'kénajmì 'én kii, yaá kijimijìn jngo nindo Jesús nga kiichja'ta-là Nainá. Tjen-ko Pedro, Juan ko Jacobo. ²⁹'Kia nga tíchja'ta-là Nainá, Jesús, jahatjìya-là isén-la; jè nikje-là 'ño chroba ko 'ño fate tsatsíjen.

³⁰Jò xità 'xín, tà nditòón tsatsíjen ra inchibáko Jesús, jè ra 'mì Moisés ko Elías. ³¹Xità kii, 'ño fate kjomà kjoajeya-là kó jngo tjandi nándá ijncha. Inchijoóya-ni nga jè Jesús, ijyeé tífi ya ján Jerusalén nga tífísíhitjasòn nga ya kiyá. ³²Jè Pedro ko jñà xità xákjén, taxki 'ño nijná-là, tanga tsikítsajnakon-ní; kijtsee jè kjoajeya-là Jesús ko 'tse jñà xità ra jò ma-ni ra tjítsajnako.

³³'Kia nga ijye tsincha'taxìn-là Jesús xità kii, jè Pedro kitsó-ní:

—Maestro, nda-ni nga i titsajna-jìn. Jàn ni'ya tjikien kínda-jìn, jngo ra tsaji, jngo ra 'tse Moisés, ko jngo ra 'tse Elías.

Jè Pedro tà 'koaá kitsò-ni, mì kì tì be-ni kó'sín kichja.

³⁴Ti'kiaá-ni nga tíchja Pedro, jngo ifi 'ji ra tsikíjtsa'ma jñà xità

kìi. 'Kia nga 'jaha'sen-jin ifi, tà itsakjón-ní. ³⁵Ya ajin ifi ina'yá jngo-là 'én ra kitsò:

—Jé rakìi ra I'ndí-na, kò 'nó tsjake; jé tiná'ya-la.

³⁶'Kia nga ijye ina'yá-là 'én ra kòkitsò, tà jè tajngoó Jesús isasíjna-ni. Jñà nichjin kìi, jñà xità-là nímé 'én ra kó kitsò, kò niyá xità ra tsi'kénajmí-là kjoa ra kijtse.

Kó'sín Jesús isinda jngo-ni ti ra inìma 'cho-là níí tjíjin ijo-là

(Mateo 17:14-21; Marcos 9:14-29)

³⁷Ra kjomà ma nchijòn, 'kia nga itjojen-ni ya nindo, 'nó kjin xità isatékjo. ³⁸Jngo xità ra ya tijnajin-là xità ra kjin ma-nioo, 'nó kichja nga kitsò:

—Jì Maestro, 'tìn kjonda chítsijen-là jè ndí ti-na ra tà jè tajngo-ni. ³⁹Jngo inìma 'cho-là níí tsabá'nó; tà ndítóon kjindáya, akjòn 'nó síkjatsé ijo-là; ngi xojmáxó bachrje tsa'ba; tseé kjohi'in tsjá-là, mì kì nditon tsjin-ni. ⁴⁰Jñà xità ra kotá'yá'ta-li kásíjé-là kjonda nga katachrjejin-ni inìma 'cho ra tjíjin ijo-là, tanga mì kì kàma-là.

⁴¹'Kiaá kichja Jesús kitsò:

—Jìon xità ra 'cho 'nià kò ra mì kì nda makjín-no a'ta tsá'an. ¿A ta 'aán kótijnako ki'ta-no skanda ta mé nichjin-nioo, kò kó'sín koma-ni nga chíkjoa-na kjoa ra 'nià jìon? Nchrabákìi ti-li.

⁴²'Kia nga tinchrabá chraña jè ti, jè inìma 'cho-là níí, tsajndo'tá nangi, akjòn isìkjatsé ijo-là. Tanga Jesús, tsakátikoó jè inìma 'cho-là níí; akjòn isinda-ni jè ti; isingatsja-ni na'in-là. ⁴³Nga'tsi xità tà kjóxkón-là jè kjoajeya-là Nainá.

Kó'sín Jesús tsi'kénajmí a'ta 'tse kjoa biya-là ra ma-ni jò 'ka

(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

'Kia nga ta inchimaxkón-là nga'tsi xità kjoa ra ki'sin Jesús, Jesús kitsó-là jñà xità ra kotá'yá'ta-là:

⁴⁴—Nda tiná'ya jñà 'én kìi; kì niijchaàjion: 'An ra I'ndí-là Xità xian-là ijo-na yaá kongatsja xità naxindá.

⁴⁵Jñà xità-là mì kì kjòchija-là jñà 'én kìi. Isì'maá-là mé-ni nga mì katachija-là. Kò mì kì kitsò ikon nga iskonangi-là Jesús kótsò-ni.

Yá ra isa tǐjna ítjòn

(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)

⁴⁶ Jǎ̀nà xǐta-la Jesús, tsikí'tsia-ní nga tsajoóya-ni yá ra kǐjna ítjòn ra tǐjǎ̀nà-ni. ⁴⁷ 'Kia nga kǐjtse Jesús koni 'sín inchisíkítsjen, jngo ndí ti iskábé, isíkǐjna'ta-la ijo-la, ⁴⁸ kitsò-la:

—Jè ra a'ta tsa'an skaábétjò jngo ndí ti, koni 'aán-nì ra kjábétjò-na; ko jè ra skaábétjò-na, jé kjábétjò ra isikasén-na. Nga, jè ra isa nangi tǐjna ra ya tǐjnajin-no, jè isa tǐjna ítjòn jnchro.

Kó'sín nga jè ra mì tsa kondra tǐjna-ná, xǐta tsajién-ná

(Marcos 9:38-40)

⁴⁹ Juan kitsò-la Jesús:

—Maestro, ka'ya jngo-jǐn xǐta ra ko 'í-li bachrjejin-ni inìma 'cho-la níí ra tǐjǐn ijo-la xǐta; kabatechjá-lajǐn, nga jè xǐta rakìì mì tsa ya tsá'bakò-ná.

⁵⁰ Jesús kitsó-la:

—Kì tà chǎn bichjákjáya-la. Jè ra mì tsa kondra tǐjna-ná, xǐta tsajién-né.

Kó'sín Jesús tsakátiko Jacobo ko Juan

⁵¹ 'Kia nga ijye kjochraña nǐchjin nga kǐjǐ india-ni Jesús ján ngajmì, 'nó tsi'ké-la ikon nga kǐjǐ ya Jerusalén. ⁵² Tjen isikasén ítjòn i'ka xǐta-la nga kǐjǐ jngo ya naxindá itsé ra nangi Samaria nga kǐì kátsji'nde ñánda sǐìkjáya. ⁵³ Jǎ̀nà xǐta Samaria mì kǐ kitsjá'nde-la, nga ijyeé tǐjǐn-la nga ya inchifi ya Jerusalén. ⁵⁴ Jè Jacobo ko jè Juan, xǐta-la Jesús ra kotá'yá'ta, 'kia nga kǐjtse nga mì kǐ kitsjá'nde-la, kitsó-ní:

—Na'in, ¿a mején-li nga kòkixó-jǐn nga katanchrabájen-nè ni'í ra 'tse ngajmì nga katasíkjesòn jǎ̀nà xǐta kǐì koni 'sín kǐ'sìn jè Elías?

⁵⁵ Tanga Jesús isíkáfa'tá-la, tsakátiko-ní. Kitsò-la:

—Jìòn, mì kǐ 'ya yá 'tse inìma ra kátsjá-no kjobítsjen rakìì. ⁵⁶ 'An ra I'ndí-la Xǐta xian-la ijo-na, mì tsa ki xá 'jǐi-na nga katachija inìma-la xǐta; jè-ní nga katabitjokàjin kjohi'in.

Akjòn xìn naxindá kǐjǐ.

Kó'sín kitsò jàn x̄ita ra mejèn-la nga kitj̄ingi-la Jesús

(Mateo 8:19-22)

⁵⁷Kia nga in̄chifì ya aya ndiyáa, jngo x̄ita kitsò-la:

—Na'in, mejèn-na nga kojmetj̄ingi-la ni'sín ta ñánda 'kín.

⁵⁸Jesús kitsó-la:

—Jñà ninda tj̄in-la ngajo-la, ko jñà nise ti'koaá tj̄in-la tjé-la, tanga 'an, ra I'ndí-la X̄ita xin-la ijo-na, tsin-na i'nde ñánda nga ma síkjáya.

⁵⁹Jesús kitsó ijngo-la x̄ita:

—Nchrabátj̄ingi-ná.

Jè ra koki'mì-la kitsò:

—Na'in, ti'nde ítjòn-ná nga kjín kihj̄ian jè na'in-na.

⁶⁰Jesús kitsó-la:

—Tijmí nga kátíhijin-la jñà mi'ken-la ra ti'koa mi'ken. 'Tin ra ji, nga tika'bísìn 'én kó'sín batéxoma Nainá.

⁶¹Jngo-isa x̄ita ra 'koa-te kitsò:

—Kjín-tj̄ingí-la Na'in, tanga ti'nde-ná nga íjkon ítjòn jñà ra tjítsajna ya ni'ya-na.

⁶²Jesús kitsó-la:

—Nijngo x̄ita ra ajton í'tsin tíkotsíjen-ni nga koma sihitjasòn xá-la Nainá ra jè tibatéxoma. 'Koaá jngoya-la tsa jngo x̄ita ra tísíxáko nchraja, tsa ajton í'tsin tíkotsíjen-ni, mì kì koma síxá.

Kó'sín isatéxá-la x̄ita ra jàn-kan ko te ma-ni

10 ¹Kia ijye kjomà kjoa kii, ngi jàn-kan ko te x̄ita ra kj'ii kitsjà-la xá Na'in-ná Jesús. Jò jò isikasén ítjòn, nga tj̄jngo naxindá ko i'nde ñánda nga isa askan tj̄inè-la nga kiji ra jè.

²Kitsò-la:

—Kjohixi-ní, ñó tse xá tj̄in ra a'ta 'tse 'Én-la Nainá koni 'sín ma 'kia nga kj̄in tsajmì majchá; tanga jñà chi'nda ra síxá, chibaá ma-ni. Kíí machjeén-ní nga tj̄é-la jè Ni-la xá, mé-ni nga katasíkasén-isa-ni chi'nda. ³Tangió; katasijin-no, 'an, 'koaá 'sín sikásén-no koni tsa forrè-xó ya ajin-la tsijén. ⁴Kì chrjaba ton ko kì na'yaá jcha, kì xajté tsjaya; kì yá ra níkjáya-la ya aya ndiyáa. ⁵Ta mé ni'ya ra kitjáha'seen, ítjòn 'tin-la: “'Nchán kata'se ya ni'ya rakii.” ⁶Ni'ya rakii, tsa tj̄in x̄ita ra bakèn-la nga 'se-la kjo'nchán, kitjasòn-ní; tsa majìn, mì kì kitjasòn. ⁷Títsajna ya ni'ya ñánda kijcho; kì jndíi ra ján ni'ya mangió;

chjinee, 'tiqo ta mé tsajmì ra tsjá-no. Nga jè xita ra síxá, 'koaá 'sín bakèn-la nga ya 'ki-la chjí-la ya ñánda nga síxá.

⁸'Kia kijchò jngo naxindá ya ñánda nga tsjá'nde-no, chjinee mé tsajmì ra tsjá-no. ⁹Tsa tjin xita ra kiya, tinda-no; ko'tin-la: "Ijyeé chraña tíjna ra a'ta tsajìon nga jchaa kó'sín batéxoma Nainá."

¹⁰'Tsa jngo naxindá kijcho nga mì kì tsjá'nde-no, tangí kixioò, ko'tin-la: ¹¹"Skanda jè chijo-la naxindá-no ra 'ya ndsakò-jin, kítsajne-nájin mé-ni nga jcha-no nga mì tsa ti jìon sisin-lajin. Tanga nda katasijin-no nga ijye kjochraña nichjin nga jchaa kó'sín batéxoma Nainá." ¹²'Koaá xín-no, 'kia nga kjehe'tà nichjin, jña xita naxindá rakii, isaá tse kjohi'in 'ki-la koni jña xita 'tse naxindá Sodoma.

Mé kjohi'in ra 'ki-la naxindá ra mì kì makjiín-la

(Mateo 11:20-24)

¹³'Ima-ró-no ra xita naxindá Corazín! ¡Ima-ró-no ra xita naxindá Betsaida! Tsa yaá-la naxindá Tiro ko naxindá Sidón nga kotjin kjoxxkón ra kjomà, koni 'sín tjin ra tí'ya-la ya ajin tsajìon, ijyeé-la kjotseé kitsjin jé-la ko ijyeé-la nikje naxá-skee tsakjaya ko chijo ni'í tsikíxten-jnó ijo-la, nga bakón nga ijyeé isikájno-ni jé-la ko mì ti jé inchibátsji-ni. ¹⁴Tanga, 'kia nga kijchò jè nichjin nga 'ki-la kjohi'in jña xita, isaá tse kjohi'in 'ki-no ra jìon, nda mí 'koa-ni koni jña xita naxindá 'tse Tiro ko 'tse Sidón. ¹⁵Ko jìon, ra ya i'nde-no ya naxindá Capernaum, ¿a 'koaá 'sín níkijsjen jìon nga yaá tjámitjeen skanda ya a'ta ngajmi ján? Majin, tà isaá yaá 'ño nanga kjohíjen-jin-isa jìon skanda ya ñánda tíjna i'nde-la kjohi'in.

¹⁶Jè xita ra 'nchré-no, 'aán ra 'nchré-na; jè ra bachrje-ngi-no, 'aán ra bachrjengi-na; jè ra bachrjengi-na, jè bachrjengi jè ra isikasén-na.

Kó'sín nga skanda jè xita-níí isihitjasòn-la xita ra jàn-kan ko te ma-ni

¹⁷Jíí-ni jña xita ra jàn-kan ko te ma-ni. 'Ñó tsja tjin-la, kitsò: —Na'in, skanda síhitjasòn-najin jña inìma 'cho-la níí ra a'ta tsaji.

¹⁸Jesús kitsó-la:

—Kixíí kjoa, kijtse-ná jè xita-níí nga koni 'ki ni'í 'choón 'ki nga inchrabàjen-ni ngajmi. ¹⁹Ijyeé kítsjaá-no kjotéxoma ko

nga'ño nga koma kisìnè ye kò cho na'yá, kò nga sikijne-la nga'tsi nga'ño-la níí ra kondra tsajìon; nímé ra sìiko-no.

²⁰Tanga kì jè matsja-no nga jè inìma 'cho-la níí síhìtjasòn-no; jè ra katatsja-najìon nga ijyèé yà tjí'ta 'í-no yà ján ngajmi.

Kó'sín Jesús kitsjà-la kjonda Na'in-la a'ta 'tse xita-la

(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

²¹Tijé-ni hora, 'ño tsja ki'se-la Jesús ra a'ta 'tse Inìma Tsje-la Nainá; kitsò:

—Na'in, jì ra tijna ítjòn-la nga'tsì ra tjín yà ján ngajmi kò ra tjín i a'ta nangi, jeya tijni, nga tsikí'maá-la jì nga'tsì kjoa kii jñà xita chjine kò ra nda ma-la xajon kò jñà tsakon-la jì jñà ra taxkì ndí xita. Ta kíí-ní nga 'koaá 'sín nda isasèn-li Na'in.

²²'Nga'tsì kjotéxoma, 'aán isingatsja-na Na'in-na. Niyá ra bexkon yá-ní ra I'ndí, tajngoó jè Na'in-la; kò niyá ra bexkon yá-ní ra Na'in, tajngoó jè ra I'ndí-la; kò skexkoón-te nga'tsì xita ra jè I'ndí-la kò'sín mejèn-la nga kòkòn-la.

²³Jesús isíkáfa nándà tjihijyo xita ra kotá'yá'ta-la, tà jñà kiichja'ta-xìn-la, kitsò-la:

—Mé tà nda-la jñà xita ra inçhibe kjoa ra inçhi'ya jìon.

²⁴'Koaá xin-no, kjín xita ra isichjeén Nainá nga kiichja ngajo-la, kò kjín xitaxá ítjòn mejèn-la nga kijtse jè kjoa ra inçhi'ya jìon, tanga mì kì kijtse; tì'koa mején-la nga kíí'nchré jè kjoa ra inçhina'yá jìon, tanga mì kì kíí'nchré.

Ñaa-ni xita xàngieé ra machjeén-la nga kisiko'té

²⁵Jngo xita chjine xajon ra 'tse kjotéxoma-la Nainá ra tsikínda Moisés kiìjkon Jesús nga mejèn-la ta skoóndacha-la, kitsò:

—Maestro, ¿mé kjonda ra 'siaan nga ma kíjnakon inìma-na nda ta mé nìchjin-nioo?

²⁶Jesús kitsó-la:

—¿Mé ra tjí'ta xajon 'tse kjotéxoma-la Nainá ra tsikínda Moisés? ¿Kó tsò 'én ra chitá'yí?

²⁷Jè xita chjine xajon kitsò:

—“Ngi koó inìma-li, kò ngi koó nga'ño-li, kò ngi koó kjobítsjen-li nga tsjacha 'tjìn Na'in-ná ra Nainá 'mì-la; kò kò'sín tsjacha 'tjìn xita xàngii koni 'sín nga tsjachi ijo-li.”

²⁸Jesús kitsó-la:

—Ndaá kanakjí. Tsa ko'sín 'sijn, kijnakon-ní.

²⁹Jè xita chjine xajon mején-la nga nda sikkíjna ijo-la 'én ra iskonangi; ijngo 'ká iskonangi-la Jesús, kitsò:

—¿Yá-ní ra xita xàngiaa ma?

³⁰Jesús kitsó-la:

—Jngo xita tífjen ya ndiyá Jerusalén ra fi ya Jericó.

'Kia nga tífi, xita chijé tsikichjà-la. Tsja'án nga'tsi tsajmì-la ko nikje-la. 'Nó isiki'on, ngi isi'ken-ya-ní. Maseén ndiyá tsakájnyaya. ³¹Tijé-ni ndiyá, yaá chiba-la tífi jngo na'mì. 'Kia kijtse jè xita ra itsi'on nga kjinaya ndiyáa, tà 'jaha'ta kixií-la. ³²Ijngo xita tífi ra xita levita [ra aya ingo síxá] ra ya chiba-la tífi-te; 'koaá ti ki'sin-te 'kia nga kijtse jè ndí xita rakii. ³³Tanga 'kia nga ijchò jngo ra xita Samaria [ra xita kondra-la xita judío] nga jè ndiyá tífi-te, 'kia nga kijtse, kjòhimake-ní. ³⁴Kii kasi'ta chraña-la. Isixki-la; tsjahíjno sihiti ko xán ya nándá kiti-la, akjòn tsakájtéjin-la; tsakánasòn-la ya kabàyo-la; kiiko ya ni'ya nándá nga ma níkjáyeeé nga isikònda. ³⁵Ra ma nchijòn, 'kia nga ijye tífi-ni jè xita Samaria, tsikíchjí-la jè ni-la ni'ya; kitsjá-la ton koni 'ki tjín-ni chjí-la chí'nda jè ra jò nichjin. Kitsò-la: “Tikinda-ná jè xita rakii. 'Kia kíchjí-la nga 'koaá india-na tsa isa tse sikkjeheyi.” ³⁶¿Kósií ra jí? Ta ngajàn xita kii, ¿yá-ní ra xákjén jè xita ra isiki'on chijé?

³⁷Jè chjine xajon kitsò:

—Jé-la xita ra kjòhimake.

Jesús kitsó-la:

—Ko'sín 'tían-ti ra jí.

Kó'sín tsakón-ya Jesús ya ni'ya-la María ko Marta

³⁸ 'Kia nga t́jmaya-isa aya ndiyá Jesús, ijchó jngo ndí naxindá itsé ñánda t́jna ni'ya-la chjoón ra 'mì Marta. Yaá kitsjá'nde-la nga tsikijna. ³⁹ Jè Marta t́jna ijngo ndichja ra 'mì María. Jè María, yaá tsikijna'ta ndsakó Jesús nga kií'nchré-la 'én ra tí'bénajmí. ⁴⁰ Tanga jè Marta, jè xá-la isa 'ñó isíkájno. Kìi kasi'ta-la Jesús, kitsò-la:

—Na'in, ¿a mí makájno-li nga jè tichjaa, ta 'aán tímahínè tajngo-na xá? Ko'tin-la, katabasìko-na.

⁴¹ Jesús kiichja kitsò-la:

—Jì Marta, batoó níkájni ko batoó binè-la xá ijo-li. ⁴² Tanga ta jngoó kjoa t́jn ra 'ñó machjeén. Jè María, jè kafahájin jè kjoa ra nda t́jn; mì kì ma yá ra kjoahíxin-la.

Kó'sín machjeén nga kítsa'ba-lá Nainá

(Mateo 6:9-15; 7:7-11)

11 ¹ India t́jna jngo i'nde Jesús nga t́chja'ta-la Nainá; 'kia nga ijye kjomà, jngo xita ra ya kotá'yá'ta-la kitsò-la:

—Na'in, takón-ya-nájin kó'sín kinákjoa'ta-lajin Nainá, koni 'sín ki'sín Juan nga tsakón-ya-la xita-la.

² Jesús kitsó-la:

—'Kia nga kítsa'ba-la jiòn, kíj 'sín kixó jiòn:

Na'in ra tijni ngajmi, kata'yaxkón-li nga tsje tijni.

Katanchrabá kjotéxoma-li.

Ko'sín katama i a'ta nangi koni 'sín mejèn-li nga koma,

koni 'sín ma ya ján ngajmi.

³ 'Tì ki'ta-nájin niño ra machjeén-najin nga nichjin nchijòn.

⁴ Tijchaà'tá-nájin jè jé ra t́jn-najin,

koni 'sín niijchaà'ta-lajin nga'tsì xita ra 'cho síko-najin.

Kì tà chjàn bi'ndì nga yá ra skoó'ta-najin nga mejèn-la

kjótjsi-jé-jin.

⁵ Jesús kitsó-isa-la:

—Jiòn, tsa t́jn jngo-no xita ra nda báko-no, tsa masen nitjen

kohíjchon, tsa 'kín-la: “Jì ndse, jàn niño nchrajín-li tikiña-ná,

⁶ jngo xita ra nda báko-na ka'fiíjkon-na ko tsin-na mé ra tsja-la.”

⁷ Tsa jè amigo ra t́jna aya ni'ya, tsa kítso-no: “Kì 'an nijti-ná.

Jè xotjoba ni'ya ijyeé tjchjàjto-ní. Jñà ndí ixti-na ko 'an ijyeé

'ndíj itsjahijyo-jin. Mì kì koma kósitjen nga tsja-la tsajmì ra

machjeén-li.” ⁸Koaá xín-no, tsa kií nichjin mì kì tsjá-najìon mé ra sijé-la ni'sín-la nda chibà, tanga chaán kosítjen nga ta majìn-là sijti-isa-la. Tsjá ijyeé-no mé ra mejèn-no.

⁹Koaá xin-no: Tijé'tà-la Nainá, tsjá-no mé ra sijé; tjatsjio Nainá, sakó-no; tikjane xotjòbà ni'ya ñánda tíjna Nainá, tjá'xaá-no. ¹⁰Nga'tsi xita ra sùjé, 'kií-là; jè ra bátsji, sakó-là; jè ra síkjane xotjòbà ni'ya, tjá'xaá-là.

¹¹¿A tjin i'ka jìon ra na'in 'mì-no [ra najo 'ki-la i'ndí-no tsa 'kia niño nchrajín síjé-no? ¿A mí tsa niño nchrajín 'ki-la?] Kò, ¿a yeé 'ki-la tsa 'kia tí síjé-no? ¿A mí tsa tí 'ki-la? ¹²Tsa chjoó síjé-no, ¿a chò na'yá 'ki-la? ¿A mí tsa chjoó 'ki-la? 'Koaá tixó jìon-ni. ¹³Jìon, ni'sín xita 'cho kjòn jìon, maá-no 'bì-la ixti-no tsajmì ra nda. Jè Na'in-no ra tíjna ngajmi, isaá ta ndìton sùsin-no nga tsjá-no jè Inìma Tsje-là, tsa jìon ra sijé'ta-la.

Jngo ni'ya ra jòya tjin

(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27)

¹⁴Jesús, jngo inìma 'cho-là níí tíbachrjekàjin ijo-là xita ra mì kì ma chja. 'Kia nga ijye itjokàjin jè inìma 'cho-là níí ijo-là xita rakì, maá kiichja-ni. Jñà xita ra inchikotsìjen, tà kjóxkón-là.

¹⁵Kitsò i'ka xita:

—Jè xita-níí ítjòn ra 'mì Beelzebú, jè ra tíjna ítjòn-là nga'tsi inìma 'cho-là níí, jé tsjá-là nga'ño nga kò'sín ma-là bachrjekàjin inìma 'cho-là níí ra tjin ya inìma-là xita.

¹⁶Kò tjin i'ka xita ra ta mejèn-là sko'ó'ta, [a kixíí kjoa nga jè Jesús a'ta 'tse Nainá nchrabá-ni]. Isjé-là nga katakón jngo kjoxkón ra ngajmi nchrabá-ni. ¹⁷Jesús, tí'kiaá kijtse koni 'sín inchisíkítsjen xita kii, kitsó-là:

—Nga'tsi i'nde ñánda nga batéxoma jngo xitaxá tsa jòya tjin nga tijñà kjaán-kjo-ni xita-là, siikjehesón xákjién; kò tsa jngo ni'ya ñánda títsajna xita, tsa jòya tjin nga tijñà kjaán-kjo-ni, kjehesko-ní. ¹⁸Kò tí'koaá jè xita-níí, tsa tijé tíkjaán-kò-ni ijo-là, ¿kò'sín koma-ni nga ma kotèxoma-isa? Kií kò'sín tíxin-no, nga jìon, 'koaá 'sín bixó nga jè nga'ño-là xita-níí ra tíjna ítjòn sichjeén ra 'an 'kia nga bachrjekàjiaan jñà inìma 'cho-là níí ra tjin ya ijo-là xita. ¹⁹Tanga, tsa kò'sín tjin, jñà xita tsajìon, ¿yá 'tse nga'ño ra sichjeén 'kia nga kò'sín 'sín-te? 'Koaá ma-ni, tijñà-ni xita kii kòkító kixi-no nga mì tsa kò'sín tjin koni 'sín bixó. ²⁰Tanga ra 'an, tsa kò nga'ño-là Nainá bachrjekàjiaan jñà

inìma 'cho-la níí, ki-ní nga ijye inchi'ya jìòn kó'sín batéxoma Nainá.

²¹'Jngo xita 'tsen ra tjin-la nga'ño kò tjin-la kicha, tsa 'kia nda síkinda ni'ya-la, ndaá minchá tsajmì ra tjin-la. ²²Tanga tsa ijngo xita kj'íí ra isa tse nga'ño tjin-la nga sùikijne-la, kjoáá'an ijyeé kicha ra ma'ño'ta ikon, akjòn sùjòya ijye tsajmì ra tjin-la nga iko.

²³Jè xita ra mì tsa 'an fi'ta-na, kondraá fi-na; kò jè ra mì kì bíxkóyako-na xita, ta tísíkjahachinga-ní ra jè.

Mé ra ma 'kia nga 'fií india-ni jè inìma 'cho-la níí

(Mateo 12:43-45)

²⁴'Jngo inìma 'cho-la níí, 'kia ijye bitjojin ya inìma-la xita, yaá bajme ya i'nde nándà kixì chon, nga bátsji'nde nándà ma sùikjáya; 'kia mì kì sakó'nde-la, tsò-ní: “Kjín-la india-na ya nándà ítjo-na.” ²⁵'Kia nga bijchó india-ni, be-ní nga nda chon koni jngo ni'ya ra isatícha. ²⁶Akjòn, jè inìma 'cho-la níí ngi ito xákjín fí'ká-isa ra isa 'cho 'sín. Yaá bitsajnajin india-ni ya inìma-la xita, kò jè xita rakìi isaá ta 'cho ma'tin india-ni, nda mí 'koa-ni koni 'kia nga tì'sa ítjòn.

Yá kjòn-ni ra isa ta 'ño nda-la

²⁷Ti'kia-ní nga tí'bénajmí Jesús jñà kjoa kii, kiichjaá jngo chjoón ra ya tijnajin-la xita ra kjin ma-ni, 'ño kiichja, nga kitsò:

—jMé ta nda-la jè chjoón ra isikatsijen-li isà'nde kò tì'koa isíjchá-li!

²⁸Jesús kitsò:

—jIsaá ta 'ño nda-la jñà xita ra 'nchré 'én-la Nainá, tì'koa síhitjasòn!

Yá ra koàà'è jé-la xita ra tjin nichjin 'ndi 'kia nga kjehe'tà nichjin

(Mateo 12:38-42; Marcos 8:12)

²⁹'Kia nga ijye kjokjin xita nándà tjna Jesús, tsikí'tsiaá nga kitsò:

—'Choó 'sín xita ra tjin 'ndi 'ndi; kjojkón síjé ra a'ta 'tse Nainá; tanga nijngo kjojkón 'ki-la. Tà jé ske jngo kjojkón koni 'tse Jonás. ³⁰Koni 'sín kijtse xita Nínive kjojkón ra kjomà'tin Jonás, xita ra tjin 'ndi 'ndi-ni, 'koaá tì'sín ske jngo kjojkón ra

a'ta tsa'an, 'an ra l'ndí-la Xitá xian-la ijo-na. ³¹'Kia nga kijchò nichjin nga 'ki-la kjohi'in jñà xitá, kosítjeén jè chjoón ra tjna íjtòn nga tibatéxoma ya i'nde ra kijina ya nga kixi-la ya ñánda nga bitjokátji-ni tsá'bí. Jè chjoón rakì tsjá'tin-te 'én jñà xitá ra tjin nichjin 'ndi 'ndi, tà ngatjì-la nga 'ñó kjin 'ji-ni ra jè nga ki'nchré kjoachjine-la Salomón, tanga jé ra tjna ijndí 'ndi 'ndi isaá 'ñó xkón tjna nda mí 'koa-ni koni jè Salomón [tanga jìòn mì kì na'yá-la]. ³²'Kia nga kijchò nichjin nga 'ki-la kjohi'in jñà xitá, tì'koaá skiímítjeén ijo-la jñà xitá ra ya i'nde-la ya naxindá Nínive, nga tsjá'tin 'én jñà xitá ra tjin nichjin 'ndi 'ndi-ni. Nga jñà xitá Nínive isíkájno-ni jé-la kò mì tsa tì jé tsakátsji-ni 'kia nga tsi'kénajmíya-la 'én-la Nainá jè Jonás, tanga jè ra tjna ijndí 'ndi 'ndi, isaá ta 'ñó xkón tjna nda mí 'koa-ni koni jè Jonás [tanga mì kì makjín-najìòn].

Kó'sín chjí-la jñà xkìn

(Mateo 5:15; 6:22-23)

³³'Nijngo xitá ra kò'sín 'sín nga síkíjna'ma 'kia nga jngo ni'í bíté'í. Mì tsa kàxa bíjngangi; 'ngaá síkíjna, mé-ni nga kohisen-la jñà xitá ra 'faha'sen ni'ya. ³⁴Jñà xkìn, jé ma ni'í ra síhisen-la ijo-li; tsa jñà xkìn nda tsijen-la, iseén chon-la nga tijnjo ijo-li; tanga tsa mì kì tsijen-la xkìn, jñò chon-la ijo-li. ³⁵Nda chítsijin. ¿A nda tjna inìma-li? ¿A iseén chon-la? ¿O ra jñò chon-la? ³⁶Tsa iseén chon nga tijnjo ijo-li, tsa mì mé kjoajñò tjin-la, nda kòtsjín, 'koaá jngoya-la koni tsa jngo ni'í ra 'ñó títi nga nda tísíhisen.

Kó'sín tsakátikò Jesús jñà xitá fariseo kò

jñà chjine xajon 'tse kjotéxoma-la Nainá ra tsikínda Moisés

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40; Lucas 20:45-47)

³⁷'Kia nga ijye kiìchja Jesús, jngo xitá fariseo xá kiìchja-ilá nga mejèn-la kòkjen-kò ya ni'ya-la. 'Kia nga 'jaha'sen ni'ya-a Jesús nga tsikijna'ta ímixa, ³⁸jè xitá fariseo, tà 'koaá kjomà-la nga kijtse nga jè Jesús, mì kì isihitjasòn kjotéxoma ra xkón tjin; mì kì tsiníjno tsja 'kia nga tikjè bakjèn. ³⁹Kiìchja Na'ín-ná Jesucristo, kitsò-la:

—Jìòn, ra xitá fariseo 'mì-no, ta yaá asòn'nga-la nga biníjno jìòn jñà chítsín-no kò jñà chroba-no, tanga yaá kitse ajin inìma-no jñà kjobítsjen 'cho kò kjoachjé ra 'nià. ⁴⁰Jìòn ra xitá

táhiyín 'mì-no. ¿A mí 'ya: 'kia nga tsikínda Nainá ijo-la x̄ita, t̄i'koaá t̄ijé-tse-ni ra tsikínda in̄ima-la? ⁴¹'Ti-la x̄ita ima k̄jonda ra t̄j̄jin in̄ima-no mé-ni nga tsje k̄itsajna-no ya ngixk̄on Nainá.

⁴²'Ima-ró-no jiòn ra x̄ita fariseo 'mì-no, ni'sín ma-no 'bì jngo yá-la Nainá jè ra jngoyá 'kia nga teya ra a'ta 'tse x̄ka mend̄a ko x̄ka ruda ko nga'tsì x̄ka ra machjeén-isa-no, tanga mì tsa kixi n̄ik̄o-no x̄ita ko mì k̄i tsjacha-no Nainá! Jñá kjoa k̄i ra isa 'n̄ó machjeén; ko t̄i'koa machjeén-te nga k̄itjasòn jñá kjoa ra i'ka.

⁴³'Ima-ró-no jiòn, nga jñá tsjacha jñá íxile ra ijncha ítjòn ya ni'ya sinagoga ñánda nga maxkóya x̄ita Judío; t̄i'koaá mejèn-no nga nda k̄jón jchaxkón-no 'kia nga síkjáya-no x̄ita ya ajin nditsin!

⁴⁴'Ima-ró-no jiòn ra jò isén t̄j̄n-no, ra k̄okjòn jiòn koni jngo ngajo-la mi'ken, 'kia bimasòn x̄ita, mì k̄i tsijen-ni kó chon ya ngayaá!

⁴⁵'Kiaá kitsò jngo jñá x̄ita ch̄jine xajon:

—Ji Maestro, 'kia nga ko'sín si, j̄jín nakjoájno-te-nájin.

⁴⁶Jesús kitsó-la:

—iIma-ró-no jiòn ra x̄ita ch̄jine xajon 'tse k̄jotéxoma-la Nainá ra tsikínda Moisés, nga bínè-la x̄ita ra i'ka k̄jotéxoma-no ra i'in t̄j̄n ra mì k̄i chíkjoa-la nga síhitjasòn; tanga jiòn, nda mí ma-no bisik̄o itsé!

⁴⁷'Ima-ró-no jiòn, nga binda chrjó mi'ken 'tse x̄ita ra isichjeén Nainá nga k̄ichja ngajo-la, ra jñá x̄ita jchínga-no isì'ken! ⁴⁸'Ya-la nga t̄j̄jngo takòn koni 'sín ki'sin x̄ita jchínga-no nga jiòn binda chrjó mi'ken-la x̄ita k̄i.

⁴⁹Jè k̄jóbítsjen-la Nainá kií ko'sín kitsò-ni: “Sikásén-la x̄ita ra k̄ichja ngajo-na ko x̄ita-na ra 'an kotéxá-la; tanga t̄j̄n ra si'ken ko t̄j̄n ra koàt̄j̄ngi-la.” ⁵⁰Kindaá sījé-la Nainá, jñá x̄ita ra t̄j̄n 'ndi 'ndi, ra a'ta 'tse j̄nì-la x̄ita ra k̄ichja ngajo-la ra ixaájen skanda t̄i'sa isinda isà'nde, ⁵¹ma'tsia-ni 'tse Abel ra 'ken ítjòn, skanda 'tse Zacarías ra ijyehe'tà-ni nga 'ken; ra ya 'ken'nchò masen-la Ni'ya Tsje-la Nainá ko i'nde ñánda nga jñá x̄ita bísòn k̄jotjò-la nga síngatsja Nainá. 'Koaá xin-no, kindaá sījé-la Nainá jñá x̄ita ra t̄j̄n 'ndi 'ndi.

⁵²'Ima-ró-no jiòn ra x̄ita ch̄jine xajon 'mì-no nga jiòn batechjà-la x̄ita nga mì k̄i ma machiya-la kjoach̄jine 'tse Nainá! Ko t̄i'koaá jiòn, mì k̄i machiya-no, ko mì k̄i bi'nde-la jñá x̄ita ra kjíí nga katachiya-la ra kjoach̄jine 'tse Nainá.

⁵³ 'Kia nga ijye kòkitsò 'én kii Jesús, jñà xitá ra bakón-ya kjoṭéxoma-la Nainá ra tsikínda Moisés kò xitá fariseo 'ñó tsiki'ta-la; kjin skoya kjoa iskonangi-la; ⁵⁴ ti'koaá isikínda-ní mé 'én ra kichja-isa mé-ni nga koma koàngi-ni a'ta 'tse xitaxá.

Kó'sín sikondeé ijo-ná a'ta 'tse xitá ra jò isén tjín-la

(Mateo 10:26-27)

12 ¹ 'Kia nga ijye 'ñó kjin jmi kjomà jñà xitá nga chiba-la batéjno baté'ta xákjén, tsiki'tsia Jesús nga kiichja ítjòn-la jñà xitá ra kotá'yá'ta-la; kitsò-la:

—Tikindaá ijo-no a'ta 'tse na'yo san 'tse xitá fariseo ra jò isén tjín-la; kì kò'sín koma'tion koni ma na'yo san nga sísan xákjén 'kia nga ya májin-la. ² Nga nga'tsi kjoa ra tjí'ma, takó kotsíjen-yá-ní; kò ni'sín bato 'ma tjíhijyo, takó jchaá-la. ³ 'Koaá ma-ni, nga'tsi 'én ra inakjoá'ma jìòn, kjí'nchré tsijen-ní nga'tsi xitá; kò jñà 'én ra inakjoá chijé jìòn ya aya ni'ya-no, kiná'ya-la nga tíjngo ya naxindá.

Yá-ní ra machjeén nga kiskón-lá

(Mateo 10:28-31)

⁴ Jìòn ra nda bakó-no, kì jñà skon-la ra ma-la sí'ken ijo-ná; 'kia nga ijye ma askan-nioo mì kì tì mé ra ma síko-isa-ná. ⁵ 'Koaá xin-no yá ra tiskón-la; jé tiskón-la, jè ra ma-la sí'ken-ná, akjòn tjí'nde-la nga sikátjen-jin-ná ya nãnda títi ni'í 'tse kjohi'in. 'Koaá xin-no, jé ra tiskón-la.

⁶ 'Kia nga 'òn ndí nise, ta jò ton satína-ni. Tanga Nainá, kindaa tí'sín. Nijngo nise síjchaàjin. ⁷ Kò ra a'ta tsajìòn, skanda jñà tsjaskò tjíxkiya ijye-la Nainá. 'Koaá ma-ni kì tà chjàn skon jìòn. Nga isaá 'ñó chjí-no koni jñá ndí nise, ni'sín takó kjin ma-ni.

Mé kjoa ra 'se-la xitá ra mì kì bexkón Jesús ya ngixkon xita

(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ 'Koaá xin-no, nga'tsi xitá ra kòkitso ya ngixkon xitá nga 'aán fi'ta-na, 'koaá tí'sín xiáan, 'an ra l'ndí-la Xita xian-la ijo-na, ya ngixkon jñà ikjali-la Nainá nga tsa'an-ná nga'tsi jñà xitá kii. ⁹ Tanga jè xitá ra kòkitso ya ngixkon xitá nga mì tsa 'an fi'ta-na, 'koaá tí'sín 'kín-la ya ngixkon ikjali-la Nainá nga mì tsa xitá tsa'an jiàan.

¹⁰ 'Nga'tsì xit̃a ra kichjajno-na 'an ra l'ndí-la Xit̃a xin-la ijo-na, sihijcha'ta-la Nainá; tanga jè ra chjajno-la jè Inìma Tsje-la Nainá, mì kì sihijcha'ta-la jé-la.

¹¹ 'Kia nga ik̃o-no xit̃a ya ni'ya sinagoga ñánda nga maxkóya xit̃a Judío, k̃o ya ngixkon xit̃a ítjòn k̃o 'tse xit̃axá, kì makájno-no kó'sín kixó nga kisikoo ijo-no mé 'én ra kinákjoaa. ¹² 'Kia nga kijchò hora nga kinákjoaa, jè Inìma Tsje-la Nainá 'keènajmíya-no kó'sín kixó.

Kó'sín tsakón-ya Jesús ra a'ta 'tse kjoanchiná

¹³ Jngo xit̃a ra ya tijnajin-la xit̃a ra kjìn ma-ni, kitsò-la Jesús: —Maestro, ko'tìn-la jè 'ndsè katasíjòya tsajmì-la xit̃a jchínga-najìn; katatsjá-na ra 'an bako-na.

¹⁴ Tanga jè Jesús kitsó-la: —Jì ndse, mì tsa xit̃axá-jiàan nga 'an sijóya-na tsajmì ra tsajiòn.

¹⁵ Jesús ti'koaá kitsò-isa-la: —Chítsijen, ti'koa 'tiaàn kindá ijo-no; kì 'ñó kjìn tsajmì fatsjio i isà'nde; tsa kjìn tsajmì tjín-no, mì tsa jñà tsjá-no ra kjobinachon.

¹⁶ Ti'koaá tsi'kénajmí jngo-la kjoa ra mangásòn; kitsò-la: —Jngo xit̃a ra 'ñó nchiná, 'ñó kjìn tsajmì kjojchá nangi-la. ¹⁷ Xit̃a rakì, isíkítsjen-ni; kitsò: “¿Mé ra 'siaan? Tsìn ñánda kinchaxkó tsajmì-na.” ¹⁸ 'Kiaá kitsò: “Ijyeé be-ná mé ra 'siaan. Sikítsóna-la ni'nga-na, akjòn kindá ra isa 'i' kjòn; yaá kinchaxkó nga'tsì tsajmì ra kjojchá-na k̃o ra tjín-na. ¹⁹ Akjòn xín-la ijo-na: Kjín tsajmì inchaxkó-ná. Kjín-la nó koma-la; sikjáyaá-leé, kichií-leé, 'sioó-leé, sìtsjakoó-leé isà'nde.” ²⁰ Tanga jè Nainá kitsó-la: “Jì ra xit̃a táhijín 'mì-li, jè nitjen rakì, kiyá-ní, k̃o jñà tsajmì ra inchaxkó-li, ¿yá 'tse koma?” ²¹ 'Koaá 'sín ma'tin jñà xit̃a ra tà tsajmì 'tse ijo-la mincháxkó k̃o mì tsa xit̃a nchiná-ni ya ngixkon Nainá.

Kó'sín síkinda Nainá jñà ra ixti-la ma

(Mateo 6:25-34)

²² Nga kjomà askan, Jesús kitsó-la xit̃a ra kotá'yá'ta-la: —Kíí ko'sín tíxin-no, kì níkájno mé ra chjinee nga sijchá ijo-no, k̃o kì jè ijo-no níkájno mé níkje ra tsjáya. ²³ Isaá 'ñó chjí-la jè kjobinachon-ná koni jñà tsajmì ra chineé. Ti'koaá

ijo-ná, isaá 'ñó chjí-la koni jè nikje ra tsjayeé. ²⁴Chítsijen-la jñà nchraá; mì tsa jno 'bé, nì mì tsa nijin mincháxkó, tsìn-la kàxa nijmé, ti'koa tsìn-la ni'nga; tanga jé Nainá tsjá-la mé ra kjine. Jìòn jìòn, isaá 'ñó chjí-no koni jñà ndí nìse! ²⁵Nì'sín takó 'ñó síkájno jìòn, mì kì koma síkatonè ìtsé-la nìchjin koni 'ki ijye iskosòn-la Nainá. ²⁶Tsa mì kì ma-no kjoa ra mì tsa chjá tjín, mé-ni nga jè níkájno-no kjoa ra isa 'ñó chjá tjín.

²⁷'Chítsijen-la naxó ra 'mì lirio, kó'sín majchá; mì tsa síxá-jìn, mì kì tsa ma-la bínda nikje-la; tanga, 'koaá xin-no, nì'sín 'ñó jeya tsikijna jè xitaxá ítjòn ra tsi'kìn Salomón, skanda mí tsa ko'sín kjòn nikje ra tsakjaya koni kjòn jñà naxó. ²⁸Nainá, tsa 'koaá 'sín 'ñó nda síkatsjén jñà xka ijñá ra nda tsijen 'ndi 'ndi, ko nchjòn, yaá skatsajin ya ajin ni'; jìòn, xita ra mì kì makjín-no, ¿a mí tsa isa tsjá-no Nainá nikje ra tsjáya? 'Koaá tixó jìòn-nì. ²⁹Kì níkájno jìòn; kì tà chjàn bixó: “¿Mé ra chjineé; mé ra 'sieé?” Kì kotjín ra 'ñó síkájno inìma-no. ³⁰Nga jñà tsajmì kii ra isa 'ñó bátsji nga'tsi xita isà'nde; tanga ra jìòn, jè Na'in-no ra Nainá 'mì-la; ijyeé be mé tsajmì ra machjeén-no. ³¹'Koaá ma-ni, jè 'ñó tjatsji jìòn kó'sín nga batéxoma Nainá, ko nga'tsi tsajmì kii, kjabeé jè Nainá tsjásòn-no.

Mé kjojtò ra machjeén nga isa 'ñó kjótsjieé

(Mateo 6:19-21)

³²'Jìòn ra ndí forrè-na xin-no, kì tà chjàn skon jìòn. Nga jè Nainá, ijyeé ko'sín iskosòn-la nga ya kotexoma-te ya nándá tíbatéxoma Nainá. ³³Tatína tsajmì ra tjín-no; tà 'ti kjojtò-la xita ra machjeén-la; jè tjatsjio xijtsa ton ra mì kì ma majchínga ra tjín ya ján ngajmi; sakó-no tsajmì ra 'ñó chjí-la ya ján ngajmi ra mì kì fehe'ta, ya nándá mì kì bijchó chijé ko mì kì tsa cho kixo síkjehe. ³⁴Ya nándá nga tjíhijyo tsajmì-no ra 'ñó chjí-la, yaá síkítsjen inìma-no.

Kó'sín machjeén nga kítsajnandéé

³⁵'Títsajnanda nga síhitjasòn-la Na'in-ná koni jngo xita ra nda tjíkjá xìncho-la, ko nda síti ni'í-la. ³⁶Ko'sín nda títsajnakon koni jñà chì'nda ra inchikoñá-la ni-la ra kàfi nándá nga tjín 'sí nga bixan xita, mé-ni 'kia nga kjí'í-ni, sasa ski'xa-la 'kia nga síkjane xotjoba ni'ya. ³⁷Mé ta nda-la jñà chì'nda ra jítsajnakon 'kia nga kjí'í-ni ni-la. 'Koaá xín kixi-no, jè sabá-la

ni-la koaà'ta nikje fa'ta-la, akjòn kiiya-la tsajmì nga sìikjèn.
³⁸Mé ta nda-la jñà ch'i'nda ra ko'sín tjítsakon ni'sín ijye ijchò masen nitjen, ni'sín ijye tí'se isén nga kj'íí-ni ni-la. ³⁹'Ya-nó, jngo ni-la ni'ya, tsa be-la kó chon kj'íí xita ra sìichijé-la, kíjnakoón-la nga mì kì tsjá'nde nga kochijé-la. ⁴⁰'Koaá t'i'sín títsajna jòn; jè hora 'kia nga mì kì inchihiñá jòn, 'kiaá kj'íí india-na 'an ra l'ndí-la Xita xin-la ijo-na.

Xkósòn 'tse ch'i'nda ra mì kì nda 'sín

(Mateo 24:45-51)

⁴¹'Kiaá kitsò Pedro:

—Na'in, jè kjoa mangásòn ra tjinakjí, ¿a tà jíin ra kotjì'mì-nájin, o ra nga'tsi xita?

⁴²Kitsó Na'in-ná Jesús:

—'Koaá xín-no, jè ch'i'nda ra kixi ko ra 'nó xikjoa, jè ni-la, tsjá-la xá nga síkinda ni'ya-la, mé-ni 'kia nga kijchò chiba-la sìikjèn ch'i'nda xákjén. ⁴³Mé ta nda-la jè ch'i'nda ra ko'sín nda tísíhitjasòn 'kia nga kj'íí-ni ni-la ni'ya. ⁴⁴'Koaá xin kixi-no, jè ni-la, jé-la sìikjina'nda ijye nga'tsi tsajmì ra tjin-la. ⁴⁵Tanga jè ch'i'nda rakii, tsa kitsò ajin inima-la: “Kichjiaán-la jè ni-na.” Akjòn kiì'tsia nga skajàn-ko ch'i'nda 'xin xákjín, tì'koa 'ke-la jñà ch'i'nda íchjín; kokjen, ko sk'í, ko ko'chi. ⁴⁶Jé nichjin kj'íí-ni ni-la 'kia nga mì kì tíkoñá ko mì kì tjijin-la. Tsee kjohi'in tsjá-la; yaá síkijnajin-la ya nánda títsajna xita ra mì kì nda síhitjasòn.

⁴⁷Jè ch'i'nda ra ijye nda tjijin-la mé ra mejèn-la jè ni-la, tanga mì kì bijnanda, tì'koaá mì kì síhitjasòn koni 'sín mejèn-la jè ni-la, isaá ta tse kjohi'in tsjá-la ni-la. ⁴⁸Tanga tsa jè ch'i'nda mì kì tjijin-la nga kjohi'in tjin 'kia nga 'cho 'nié, isaá chiba kjohi'in 'se-la. Jè ra isa tse itjábé-la, isaá tse sijé-la; ko jè ra isa tse kjongatsja, tì'koaá isaá tse sijé india-la.

Kó'sín koma ya jngo ni'ya ra ta ngatji 'tse Jesús

(Mateo 10:34-36)

⁴⁹'Kíí xá 'jíí-na ra 'an i a'ta nangi nga kjohixìn-la jé-la xita koni jngo ni'í ra baká tjé. 'An, mején-na tsa ijye títi ra tjé.

⁵⁰'Koaá 'sín tjinè-na nga tse kjohi'in kotojian; ¡sí 'on tjna inima-na skanda 'kia nga ijye kokama! ⁵¹¿A bixó-nájiòn nga kíí xá 'jíí-na nga 'nchán kítsajna xita? Majìn, kojòya xita ra a'ta

t̄sa'an. ⁵²'Ndi 'ndi, k̄o nga'tsì n̄ichjin ra 'sa fì, ya ñánda 'òn x̄ita t̄jtsajna jngo ni'ya, j̄òya k̄ama; j̄nà ra jàn ma-ni, skajàn-k̄o-ní ra j̄ò ma-ni. ⁵³Jè ti k̄o na'in-la, kondraá kiji-la xákjén; jè tsati k̄o na-la, kondraá kiji-te-la xákjín; jè ra nachíya k̄o kja'nda-la, t̄i'koaá kondraá kiji-la xákjín.

**Kó'sín machjeén nga 'siéén kindá
a'ta 'tse n̄ichjin ra titsajneé 'ndi**

(Mateo 16:1-4; Marcos 8:11-13)

⁵⁴Jesús kitsó-la j̄nà x̄ita ra k̄jìn ma-ni:

—'Kia nga 'ya j̄iòn nga nchrabá ifi, bixó-nájiòn: “Jtsí-la 'koa”, k̄o 'koaá 'sín ma. ⁵⁵K̄o 'kia nga 'ba t̄jò tsjè, bixó-nájiòn: “Ndabá-la k̄otsjè”, k̄o ndabá matsjè. ⁵⁶Jiòn, x̄ita ra j̄ò isén t̄jín-no! Maá-no k̄obixó kó'sín ma ya i'ngaá k̄o ya a'ta nangi; tanga, ¿mé-ni mì k̄i ma-no 'nià-no kindá mé k̄joa ra tíma jè n̄ichjin ra titsajneé 'ndi 'ndi?

Kó'sín machjeén nga kíndajín-keé ra kondra-ná ma

(Mateo 5:25-26)

⁵⁷¿Mé-ni mì tsa tà j̄iòn bindajín-la xàngioo k̄joa ra kixi t̄jín? ⁵⁸'Kia nga kongió k̄o x̄ita ra bángi-no ya ngixkon x̄itaxá, t̄jtsaji'nde-la ya aya ndiyá kó'sín ma jchibànda-no mé-ni nga mì ya ik̄o-no a'ta 'tse x̄itaxá, k̄o mì ya siìngatsja-no j̄nà polsiya, k̄o j̄nà polsiya, mì ndayá siìkjaha'sen-no. ⁵⁹'Koaá xin-no, nga skanda 'kiaá ma kítjoo-no ndayá 'kia nga ijye kíchjí ijye koni 'ki k̄jòn nga sinè-no.

Mé ra k̄oma tsa mì k̄i síkájno jé-la j̄nà x̄ita

13 ¹Tijná-ni n̄ichjin k̄i, yaá t̄tsajna i'ka x̄ita ra inchi'bénajmí-la Jesús, nga jè-ró Pilato tsikí'tin x̄ita ra isì'ken i'ka x̄ita Galilea. 'Kia nga inchisí'ken cho ra k̄jotjò 'tse Nainá, ya-ró isíkójn jnì-la x̄ita k̄i, k̄o 'tse cho.

²Kiichja Jesús, kitsò:

—¿A 'koaá 'sín níkítsjen j̄iòn: a kií k̄o'sín k̄jomà-ni nga isa tse jé t̄jín-la j̄nà x̄ita k̄i, koni j̄nà x̄ita ra i'ka? ³'Koaá xín kixi-no; tsa mì k̄i síkájno jé-no kiyá tsje-nájiòn tsa mì k̄i koaáfa'ta-la Nainá. ⁴'Kia nga 'ken j̄nà x̄ita ra chrjo'òn jàn ma-ni ra iskanè jè ni'ya chrjó ra 'ñó 'nga 'tse Siloé, ¿a 'koaá 'sín níkítsjen j̄iòn; a kií k̄okjamà-ni nga isa tse jé t̄jín-la koni nga'tsi x̄ita ra t̄jín

ya Jerusalén? ⁵'Koaá xín kixi-no; tsa mì kì s_{ik}ájno jé-no kiyá tsje-nájiòn tsa mì kì koaáfa'ta-la Nainá.

Kjoa ra mangásòn-ko jè yá igo ra mì kì bajà-là to

⁶Jesús t_i'koaá tsi'kénajmí ijngo-là kjoa ra mangásòn. Kitsò-là: —Jngo xita ra t_{in} jngo-là i'nde ya ñánda nga majchá to uva, yaá t_{it}tjejin jngo-là yá 'tse to igo. Xita rakìi, kii katsíjen-là a ijá-là to; tanga nímé to isakò-là. ⁷'Kiaá kitsò-là jè xita ra síkinda nangi-là: “Kjo ján nó 'fiá nga 'fii katsíjen-là jè yá rakìi, a ijá-là to. Tanga nímé t_{in}-là. Tichásin. Tà nangíi tísíkitsón-ni.” ⁸Jè xita ra síkinda kitsò-là: “Ji, nàmi, katasijna-là inó-isa. Sijchón-là, sixán jngo tjandi-là ni'nde; akjòn kingí-là tjé'nde. ⁹Tsa kíi nìchjin-ni, koja-là to jè nó ra nchrabáa; tsa majìn, akjòn 'kiaá-la kichásin.”

Kó'sín isinda-ni Jesús jngo chjoón 'kia nga nìchjin níkjáya

¹⁰India 'kia nga nìchjin níkjáya, Jesús, yaá t_{ib}akón-ya ya jngo ni'ya sinagoga ñánda nga maxkóya xita Judío. ¹¹Yaá t_{in}ja jngo chjoón ra ijye kjo chrjo'òn jàn nó t_{in}-là nga kiya. Jngo iníma 'cho-là ní isitsitin ko mì kì ma basèn kixi. ¹²Jesús, 'kia nga kijtse, kiichjaá-là, kitsò-là:

—Ji ndí chjoón, ijye nda-ni 'chin ra t_{in}-li.

¹³Akjòn tsakásòn-là tsja; jè chjoón rakìi, ta nditoón kjòkixi india-ni; akjòn kitsjá-là kjonda Nainá. ¹⁴Tanga jè xita ítjòn 'tse ni'ya sinagoga ñánda nga maxkóya xita Judío, kjojtíi-là nga isinda-ni Jesús chjoón rakìi, ta ngatjì-là nga nìchjin níkjáya 'kia; kitsò-là j_nà xita ra ya t_{it}sajna:

—Joón nìchjin t_{in} ra ma maxá; j_nà nìchjin kii ma kjinchrabà jiòn nga konda-no, tanga mì kì t_{in}'nde 'kia nga nìchjin níkjáya.

¹⁵'Kiaá kiichja Na'ín-ná Jesús, kitsò:

—Jiòn, ra jò isén t_{in}-no. 'Kia nga nìchjin níkjáya, ¿a mí chj_{in}nda'ño jiòn nchraja-no ko búrró-no nga nachrjengio ni'ya-là nga ma nì'kiòò nandá? 'Koaá tixó jiòn-ni. ¹⁶Jè chjoón rakìi, ra tje-là Abraham, ijyeé kjo chrjo'òn jàn nó t_{in}-ni nga t_{it}té'ño-là ní. ¿A mí koma t_{in}nda'ño-ni ni'sín nìchjin níkjáya?

¹⁷'Kia nga ijye kòkitsò Jesús, tà kjosabà-là nga'tsi xita kondra-là; tanga j_nà xita naxindá, 'ño kjotsja-là koni 'sín t_{in} kjòxkón ra 'ño jeya t_{in}'sín Jesús.

Kjoa ra mangásòn-kò jè xojmá ra mì mostaza*(Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)*

¹⁸ Jesús kitsò:

—¿Mé ra mangásòn-kò koni 'sín nga batéxoma Nainá? ¿Mé ra ma síngásòn-kò? ¹⁹'Koaà-la jngoya-là koni jè xojmá mostaza; 'kia nga jngo xitá bitjejin ya nangi-là, akjòn bisò, kò ma'nga; jñà nise ra tjíma 'l'ngaá, yaá bínda'á tjé-là ya chrja-là yá rakìi.

Kjoa ra mangásòn a'ta 'tse na'yo san*(Mateo 13:33)*

²⁰ Ngi india kiichja-ni Jesús, kitsò:

—¿Mé ra nda síngásòn-kò koni 'sín batéxoma Nainá? ²¹'Koaá 'sín ngoya-là koni jè na'yo san 'kia nga jngo chjoón síkójin na'yo san kò chijo ra sinda-ni niñò nchrajín, akjòn masan ijye nga'tsì jè na'yo.

Xotjòba ra 'nchrèya 'ki*(Mateo 7:13-14, 21-23)*

²² Jesús, nga tífì ya ndiyá Jerusalén, kjín naxindá tsatojin nga tsakón-ya, naxindá ra itsíná kjòn kò ra 'i' kjòn. ²³ Jngo xitá iskonangi-là, kitsò-là:

—Na'in, ¿a chibaá ma-ni xitá ra kochrjekàjin kjohi'in Nainá? 'Kiaá kitsò Jesús:

²⁴—Tinè-la ijo-no nga jè titjáha'seen xotjòba ra 'nchrèya 'ki. 'Koaá xin-no: kjín xitá mejèn-là kjoaha'sen tanga mì kì koma ra 'sijn. ²⁵'Kia nga jè ni-là ni'ya ijye kosítjen kò kiichjàto xotjòba ni'ya-là, tsa nditsiaán titsajna, 'kiaá kí'tsiaa nga kixó: “Jì Na'in, chí'xa-nájin xotjòba ni'ya.” Kò jè ni-là ni'ya kitso-no: “Mì kì bexkon-no nándà-ni tsajìon.” ²⁶'Kiaá kixó jìon: “Taánaá ichikò-lajin kò ki'yòkò-lajin, kò tsakon-ya-ní ya nditsin-najin.” ²⁷Takó 'koaá kitso-no: “'Koaá xin-no, mì kì bexkon-no. ¡Tìncha'tàxìn-ná ján, jìon xitá ra 'cho 'nià!” ²⁸Yaá chjindáya jìon, kò chjinenè nì'nò 'kia nga jcha jè Abraham, Isaac, Jacob, kò nga'tsì xitá ra isichjeén Nainá nga kiichja ngajo-là, nga titsajna nándà nga tíbatéxoma Nainá, kò jìon, xìn i'nde kitsajna. ²⁹Kj'íi-ni xitá nga tíjngo isà'nde ra kjinchrabà-ni nándà nga bitjokátji-ni tsá'bí skanda nándà kàtjì-ni, kò ya nga kixi-là kò ya ngaskoán-là nándà tjo-ni tsá'bí, nga kokjen'sí ya

ñánda nga tibatéxoma Nainá. ³⁰'Ndi 'ndi, tjin xita ra tjítsajna tjen-ngi, ra koma askan-nioo, jña kítsajna ítjòn-ni; ko tjin xita ra tjítsajna ítjòn 'ndi 'ndi, ra koma askan-nioo, jña kítsajna tjen-ngi-ni.

'Kia nga jè Jesús iskindayake naxindá Jerusalén

(Mateo 23:37-39)

³¹Tijé-ni nichjin ijchó i'ka xita fariseo ya ñánda tjna Jesús, nga kitsò-la:

—Xin i'nde 'tin, jè Herodes mejèn-la si'ken-li.

³²Kitsó Jesús:

—Tangió, ko'tin-la jè xita maña rakii: “'Ndi 'ndi ko nchijòn, 'kooá 'sín 'siaan: bachrjekàjin-ná inìma 'cho-la ní ra tjin ijo-la xita, ti'kooá sindá-na xita ra kiya, skanda 'kia kijchò nichjin nga kjehe'tà-na xá-na.” ³³Takó 'kooá 'sín tjin-nè-na nga jè ndiyá kjián 'ndi 'ndi, ko nchijòn, ko jngii. Mì kì nda tjin nga jngo xita ra síchjeén Nainá nga chja ngajo-la, xin'ta kiyá-la ya naxindá Jerusalén.

³⁴Jiòn, xita naxindá Jerusalén, ra nì'ken jìòn jña xita ra síchjeén Nainá nga chja ngajo-la, ti'koa najo binè jìòn jña xita ra Nainá síkasén-no! jKjín 'ka kjomejèn-na nga tsikíxkóya-najìòn, koni 'sín 'sín jè xa'nda 'kia nga bíxkó ndí ixti-la nga ya minchangi ya angi najngá-la, tanga jìòn, mì kì kjokjiín-no! ³⁵Chítsijen-la ya i'nde ñánda nga titsajna, tsjín-takòn Nainá; 'kooá xin-no, mì kì ti jcha-nájiòn skanda 'kia nga kijchò nichjin nga kixó: “iMé tà nda-la jè ra Nainá isikasén nga nchrabá ngajo-la!”

Kó'sín isinda jngo-ni Jesús xita ra 'chin itjoya tjin-la

14 ¹India 'kia nga nichjin níkjáya, Jesús yaá kii kàkjèn ya ni'ya-la jngo xita ra tjna ítjòn 'tse xita fariseo. Xita kii, inchisíkonda-ní mé kjoa ra 'siin Jesús. ²Ti'koa yaá tjna ya ngixkon Jesús, jngo xita ra 'chin itjoya tjin-la. ³Jesús iskonangi-la jña xita chjine xajon ko xita fariseo, kitsò-la:

—¿A tji'nde-ní nga sixki-lá xita ra kiya 'kia nga nichjin níkjáya, o ra majìn-ní?

⁴Tanga jña xita kii, tà jyò tsikitsajna. 'Kiaá 'ja Jesús, iskábé xita rakii, isinda-ni. Akjòn isikasén-ni ni'ya-la. ⁵'Kiaá kitsò-la jña xita kii:

—Jìòn, tsa búrró-no, kò tsa nchraja-no skatjen-ya jngo ngajo, ɔa mí tsa ndìton kináchrje-najìòn ni'sín nichjin níkjáya? 'Koaá tixó jìòn-nì.

⁶Jñà xìta fariseo, niì-tì-mé 'én kiìchja-ni.

Xkòsòn a'ta 'tse xìta ra xá nakjoá-ila ñánda bixan xìta

⁷'Kià nga kijtse Jesús jñà xìta ra xá inakjoá-ila, nga jñà fahájin íxile ra incha ítjòn, tsi'kénajmí jngo-la kjoa ra mangásòn, kitsò-la:

⁸—'Kià yá ra xá kichja-li ya ñánda bixan xìta, kì ya bijnasìn jñà íxile ra incha ítjòn, tsa askaán kj'íi jngo-isa-ni xìta ra tí'koa xá inakjoá-ila ra isa 'nó xkón tìjna koni ngaji; ⁹jè xìta ra xá kiìchja-li kitsò-li: “Tì'nde-la jè xìta rakìi nga katijna.” Ta sabá kama-li ra jì, nga ya kijnasìn íxile ra fehe'ta-ni. ¹⁰'Kià nga ñánda xá kinákjoa-li, yaá tijnasìn íxile ra fehe'ta-ni mé-ni 'kia nga kj'íi jè xìta ra xá kàchja-li, kitsò-li: “Jì ndse, ya tìjna'ti ímixa ñánda s'jna jè íxile ítjòn ján.” 'Koaá 'sín kama-ni nga skexkón-li jñà xìta ra taña kitsajna'ta ímixa. ¹¹Jè xìta ra 'nga síkìjna ijo-la, isaá nangí síkìjna; jè ra nangi síkìjna ijo-la, isaá 'nga síkìjna.

¹²Jesús, tí'koaá kitsò-la jè xìta ra xá kiìchja-ila:

—'Kià yá ra kinákjoa-la ra jì nga mejèn-li kòkjen-kò-li, kì jñà nakjoá ítjòn-la jñà ra nda chìkii, ra 'ndsi ma, ra xìta xàngii ma, kò xìta ra tíhijyo chraña ya ni'ya-li, ra xìta nchiná; nga jñà xìta kii, maá-la kichja ngajo-li nga siìjndà-ni. ¹³'Kià nga 'sí kìjni ra jì, jñà tinákjoa ítjòn-la jñà ra xìta ima, ra tsìn tsja, ra mì kì ma fì, kò ra mì kì tsijen-la. ¹⁴'Kià nga kò'sín 'siin, nda 'se-la inìma-li; nga jñà xìta kii, mì kì ma-la siìjndà ngajo-ni; tanga 'kiaá kòchjí ngajo-li 'kia nga kjoáaya-ila jñà ra xìta kixi.

Mé ra bakón-ya-ná a'ta 'tse xìta ra bakjèn 'sí

(Mateo 22:1-10)

¹⁵'Kià nga kíi'nchré jngo xìta ra ya taña tjítsajna'ta ímixa, kitsò-la Jesús:

—jMé tã nda-la jè xìta ra ya kòkjen-te ya ñánda tíbatéxoma Nainá!

¹⁶'Kiáá kitsò Jesús:

—Jngo xìta, ra jngo 'sí tsikìjna; k'jín xìta isíkjí'nchré. ¹⁷'Kià ijchò chiba-la nga ijye kòkjen xìta, isikasén chì'nda-la nga

kiichja-là jñà ra xá inakjoá-ila, kitsò-là: “Ijyeé tjínda ijye tsajmì, nchrabá jìòn.” ¹⁸Tanga jñà xitá kii, jngó jngó isíjé kjoanihijcha'ta nga mì kì ma'a-là. Kitsò jè ra tíjna ítjòn: “Mí-la kì koma kjín-na; nangí kàbatse jngo 'ndé; yaá tífikatsíjen-là; tijchaà'tá-ná nga mì kì ma'a-na.” ¹⁹Jè ra ìjngo kitsò-te: “'Òn nchraja ra bínchi 'sa kàbatse; jñà tífikjó'ta a nda síxá; tijchaà'tá-ná, mì kì kjiáan.” ²⁰Ra ìjngo, 'koáá tì kitsò: “'An, 'saá kàbixan, 'koáá ma-ni nga mì kì kjiáan.” ²¹'Kia nga 'ji-ni jè chí'nda, tsi'kénajmí ijye-là ni-là nga'tsì 'én kii. Kjojtì-là jè ni-là ni'ya; 'kiaá kitsò-là chí'nda-là: “Nditon 'tin ya nditsin ján, kò ya aya ndiyá-là naxindá; nchrabáko ijyi ra xitá ima, ra tsin tsja, ra mì kì ma fì, kò ra mì kì tsijen-là.” ²²Ra kjomà askan-nioo kitsò jè chí'nda rakii: “Ijye kabitjasòn-ní koni 'sín kà'mí-ná, tanga takó tjín-isa i'nde.” ²³'Kiaá kitsò jè ni-là chí'nda: “'Tin nga tíjngo ndiyá-té ján kò ya ñánda tjín ndiyá itsjí; kjo'ño 'tin-là jñà xitá nga nchrabákii, mé-ni nga katatse-ni ni'ya-na. ²⁴'Koaá xín-no, nijngo xitá ra isikjì'nchré ítjòn kòkjen-kò-na 'sí-na.”

Kó 'ki chjá tjín-ni nga mangítjìngi-lá Cristo

(Mateo 10:37-38)

²⁵'Nó kjìn xitá tjìngi-là Jesús; isíkáfaya'ta-là, kiichja, kitsò-là:
²⁶—Tsa yá ra mejèn-là nga 'an nchrabátjìngi-na, mì kì kama ya skoótá'yá'ta-na tsa jè isa 'ño tsjake ijo-là, na'in-là, na-là, chjoón-là, ixti-là, 'ndse, ndichja, tsa mì 'ño tsjake-na ra 'an.
²⁷Ti'koaá mì kì kama ya skoótá'yá'ta-na jè xitá ra mì kì tsò ikon nga nchrabá'ta-na nga chíkjoa-là kjohi'in ra kotojin ra ta ngatjì tsa'an koni 'sín nga bato kjohi'in xitá ra 'bamijìn krò ra tijè ya biya'tá-ni. ²⁸Tsa 'kia mejèn-najìòn nga jngo chrjó ra 'nga kínda jngo, ¿a mí tsa ítjòn jchósòn-la kótjín singi chjí-là, a tjín-no ton ra sinda ijye-ni? ²⁹Tsa tà jè tjà'tsin chrjó sijna-ni, tsa mì kì kojngo ijye-ni chrjó, siitsja'tin-no nga'tsì xitá ra ske, ³⁰nga kitso: “Jñà xitá kii, tsikí'tsia-ní nga iskimítjen chrjó ni'ya-là tanga mì kì kjòjngo-ila.” ³¹Tsa jngo xitaxá ítjòn ra kjoichán tífi nga skajàn-kò jngo ra ti'koa xitaxá ítjòn, ¿a mí tsa ítjòn skoósòn-là tsa te jmi ma-ni xitá-là ra 'tse, a chíkjoaá-là nga skajàn-kò tsa kan jmi ma-ni ra kondra-là? ³²Tsa ske-là ikon nga mì kì chíkjoa-là, ti'kiaá-ni nga kjin tíjna xitaxá ítjòn ra ìjngo, nga siikasén xitá-là ra siijé kjo'nchán. ³³'Koaá tì'sín tjín

ra a'ta tsajìon, nga'tsi ra mejèn-là nga xit̃a tsá'an kama, ítòn katasíkítsjen a tjiŋgoó ikon nga tsjín ijye tsajmì ra jè tsjake. Tsa majìn, mì kì kama nga xit̃a tsá'an xín-là.

'Koaá jngoya-là koni tsa naxa jñà ra xit̃a-là Cristo,

(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

³⁴Jè naxa, nda-ní; tanga tsa 'kia mì kì tì jnchra kama-ni, ¿kó'sín kochjeén-isa? 'Koaá tixó jìon-ni. ³⁵Mì kì tì mé chjí-ila; mì kì tì kochjeén-ila nangi; kò mì kì tì kochjeén-ni koni tjé'nde; tà xaájten-isa. Nda kjón tìná'ya koni 'sín xin-no.

Kjoa ra mangásòn a'ta 'tse chjingo ra isakò-ni forrè-là

(Mateo 18:10-14)

15 ¹Jñà xit̃a ra síkíchjítì tsajmì 'tse xit̃axá Roma, kò jñà xit̃a ra 'cho tjín kjoa ra 'sín, ijchò kincha'ta-là Jesús, nga mejèn-là kjì'nchré-là. ²Jñà xit̃a fariseo, kò xit̃a ra bakón-ya kjotéxoma-là Nainá ra tsikínda Moisés, kiichjajno-là Jesús, kitsò:

—Jè xit̃a rakìi, jñà nda báko xit̃a ra 'cho 'sín, kò yaá taña bajjèn-kò.

³Jesús, 'kiaá tsi'kénajmì jngo-là kjoa ra mangásòn, kitsò-là:

⁴—Tsa jngo xit̃a tsajìon ra jngo sindo ma-ni forrè-là, tsa jchija jngo, ¿a mí tsa ya sìkítsajna ya ajin ijñáa jñà ra ijòn-kan kò chrjo'òn ijòn ma-nioo? Akjòn ikátsji jè ra ichijà skanda sakò-là. ⁵'Kia ijye sakò-là, tsjaá 'se-là; akjòn koa'nga nga koaàsòn chrja-là. ⁶'Kia nga kijchò-ni ni'ya-là, kichjaá-là jñà xit̃a ra nda báko, kò xit̃a ra tjíhijyo chraña ya ni'ya-là, kitsò-là: “Tingásòn-kò-ná nga sìtsja jngohíteé, nga ijyeé kàsakó-ni forrè-nà ra ichijà.” ⁷'Koaá 'sín tse kjotsja 'se ya ján ngajmì 'kia jngo xit̃a síkájno jé-là nga mì tì jé bátsji-ni, nda mí 'koa-ni a'ta 'tse ra ijòn-kan kò chrjo'òn ijòn ma-ni ra xit̃a kixi ra mì kì machjeén nga síkájno.

Kjoa ra mangásòn-là a'ta 'tse chjoón ra isakò-ni ton-là

⁸Tsa jngo chjoón, te ma-ni ton-là; tsa jchija jngo, ¿a mí tsa kokà ni'í, tì'koa koticha aya ni'ya-là; nda kjón koaàtsji ton-là skanda nga sakò-là? ⁹'Kia ijye sakò-là, kichjaá-là íchjín ra nda báko kò íchjín ra tija chraña-ni ni'ya-là, kitsò-là: “Singásén nga titsjako jngohíjta-ná, nga ijyeé kàsakó-ni ton-nà ra ichijà.”

¹⁰'Koaá xìn-no, 'koaá tì'sín t́jín kjotsja ya ngixkon ìkjali-la Nainá 'kia nga jngo xita síkájno jé-la nga mì tì jé bátsji-ni.

Kjoa ra mangásòn-la a'ta 'tse ti ra tsaká'nga-la ikon

¹¹Jesús tsi'kénajmì ìjngo-la kjoa ra mangásòn; kitsò:

—Jngo xita ra jò ma-ni ìxti 'xìn-la. ¹²Jè ti-la ra ma i'ndí, kitsò-la na'in-la: “Na'in, 'ti-ná tsajmì ra 'an bako-na.” Jè na'in-la isijòyaá tsajmì ra t́jín-la, akjòn kitsjá-la. ¹³Ra ijye tsato jò jàn nichjin, jè ti, tsatína ijye nga'tsi tsajmì ra itjábé-la nga isijngo ton-la. Akjòn jngo naxindá ra 'nó kjin kijina kiji. Yaá isikjeheya tsjé-tsje ton-la nga taxki isiko ijo-la. ¹⁴'Kia nga ijye ijyeheya ton-la, kjinchrá ki'se ya i'nde ñánda nga t́jna; mì kì tì isakò-la mé ra skine. ¹⁵'Kiaá kiji nga isijé xá jngo-la xita ra ya i'nde-la naxindá rakìi. Xita ra kitsjà xá-la, yaá isikasén ya ñánda t́jín-la nangi nga isikìnda chinga. ¹⁶Jè ti, sí mején-la

nga jè skine chrjabá najmá ra bakjèn chinga, tanga mì yá ra tsjá-la. ¹⁷Chaán isíkítsjen nga kitsò: “i'Ya ni'ya-la na'in-na, ḱjín chi'nda t́jín ra jnengi-la tsajmì ra kjine, ko 'an, kjinchrá tibiyaa ijndíi! ¹⁸Kjín-la india-na ya ni'ya-la na'in-na; 'koaá xín-la: Na'in, tseé jé tsakatsjía ra a'ta 'tse Nainá ra t́jna ngajmi ko ra a'ta tsaji; ¹⁹mì kì tì bakèn-na nga i'ndí-li 'kín-ná; ko'sín jchatakòn-ná koni tsa jngo chi'nda-li.” ²⁰'Kiaá tsasítjen nga kiijkón na'in-la.

'Tikjín tífì-isa-ni nga kijtsexkon jè na'in-la. Jè na'in-la kjòhimake-ní, tsahachikon'tá-la, akjòn itsabákjá i'ndí-la, ko

iskine'a. ²¹Jè ti kitsó-ní: “Na'in, tseé jé tsakatsjía ra a'ta 'tse Nainá ra tǐjna ngajmi kō a'ta tsaji; mǐ kǐ tǐ bakèn-na nga i'ndí-li 'kín-ná.” ²²Tanga jè na'in-là kitsò-là chǐ'nda-là: “Nditon nchrabáko jngo nikje ra 'ñó nda 'ki nga tǐkáya, kō tiya jngo-la jtongo najmá-tsja, kō tǐkáya jngo ngá xajté. ²³Tahí'cha jngo nchraja i'ndí ra 'ñó xiné, akjòn tǐ'ken. ¡Chjineé, 'sí kǐjna jngeé! ²⁴Jè i'ndí-na, maá-na koni tsa ijyeé 'ken, tanga tǐjnakon-ní; ijyeé ichijà tsiki, tanga ijyeé kàsakó-ni 'ndi 'ndi.” Akjòn tsikǐ'tsia nga tsikǐjna 'sí.

²⁵Jè ti ra ma jchínga, yaá tísíxá ya nangi-là. 'Kia 'ji chraña-ni ni'ya-là, kií'nchré-là nga tífane nga 'sí tǐjn nga inchitè xita. ²⁶'Kiaá kiichja jngo-là chǐ'nda, iskonangi-là mé ra tíma. ²⁷Jè chǐ'nda kitsò-là: “Jè 'ndsì kà'fii-ni; jè na'in-li kàsì'keén jngo nchraja i'ndí ra 'ñó xiné, tà ngatjì-a nga nda kà'fii-ni jè 'ndsì.” ²⁸Jè ti jchínga, 'ñó kjojtì-là; majìn-là 'jaha'sen ni'ya; 'kiaá itjo ni'ya na'in-là, tsikítsa'ba-là nga katjaha'sen. ²⁹Tanga jè ti kitsó-ní: “'An, kjo kǐjn nó tísíxá-la nga nda tísìhitjásòn-la; ni sa jngo ndí tǐndsó i'ndí-li 'bí-ná nga sǐtsjákoo xita ra nda báko-na. ³⁰Tanga 'kia nga kà'fii-ni jè

ti-li ra isikjeheya tòn-li kò tsajmì-li; nga isikjeheya-kò íchjín ská; nga ijye ka'fi-ni, akjòn jngo nchraja i'ndí ra 'nõ xiné kani'ken-la.” ³¹ Jè nà'nin-la kitsò-la: “Ngaji ra i'ndí-na xin-la, íf tijnako ki'ta-ná; nga'tsì tsajmì ra tjín-na, tsaji-ní. ³² Tanga tjínè-la nga 'sí kájna jngeé nga tsja 'ké-lá inìma-ná, tà ngatji-la ijyeé ka'fi-ni 'ndsì. Nga maá-na koni tsa ijyeé 'ken, tanga tijnakon-ní; ichijà-ní tsiki, tanga 'ndi 'ndi ijyeé kàsakó-ni.”

Kjoa ra mangásòn a'ta 'tse chi'nda ra ma-la kondacha

16 ¹ Jesús tsi'kénajmí ìjngo-la kjoa ra mangásòn jñà xita ra kotá'yá'ta-la, kitsò-la:

—Jngo xita nchiná, tjinaá jngo-la xita ra tjina ítjòn-la chi'nda nga jè be ijye xá. Xita rakìi isingi-ní ya ngixkon ni-la, nga jè-ró tsajmì-a ni-la tísíkjeheya. ² 'Kiaá kiichja-la jè ni-la, kitsò-la: “¿Mé 'én ra kotsò 'nchree a'ta tsaji? 'Tí-ná kindá ra kjoa 'tse xá-li; mí-la kì tì chi'nda ítjòn kama-ni.” ³ Chi'nda rakìi, kitsò-ní: “¿Mé ra 'siaan? Mí-la tì kì tsjá xá-na jè ni-na. Mì kì chíkjoa-na tsa ya síxáa ya ajin ijñá. Kò kosabá-na tsa tòn síjé kjotjò. ⁴ Ijyeé be mé ra 'siaan mé-ni nga 'se-na xita ra nda koako-na ra tsjá'nde-na ya ni'ya-la 'kia nga 'an ra tjáhixìn-na xá-na.” ⁵ 'Kiaá jngó jngó kiichja-la xita ra tjen'tin ni-la. Kitsò-la jè ra tjina ítjòn: “¿Kótjín tjín-ni ra tjen-li 'tse ni-ná?” ⁶ Xita rakìi kitsò: “Jngo sindo barril sihitì tjen-na.” Kitsò-la xákjén: “Chjíbí xajon-li, tinda jngo isi ra kj'íi jè ra tà icháte ti'ti.”

⁷ Akjòn kitsò-la jè ra ìjngo: “Ra jì, ¿kótjín tjen'tin?” “Jngo sindo jmi kilo trigo tjen-na”, kitsò ra jè. 'Kiaá kitsò-la: “Chjíbí xajon-li; tinda jngo isi jè ra tà ijòn-kan jmi ti'ti.” ⁸ Jè ni-la, nda tsachrjengi kjobítsjen-la, nga maá-la tsakátsji xita ra nda koako, ni'sín 'cho ki'sin nga iskondacha-la ni-la. Jñà ra mì tsa xita-la Nainá, isaá be kó'sín bátsji xita ra nda báko ra ma sketjò, nda mí 'koa-ni koni jñà xita ra isen tjín kjobítsjen-la.

⁹ 'Koaá xin-no, tichjeén tòn kò tsajmì ra tjín i isà'nde nga kata'se-no xita ra nda koako-no, mé-ni 'kia nga mì kì tì kochjeén-ni i isà'nde, sakò-no xita ra nda koako-no ya ján ngajmi ra sketjò-no ya ñánda kitsajna skanda ta mé nichjin-nioo.

¹⁰ Jè ra nda sihitjasòn kjoa ra ta chiba tjín, ti'koaá nda sihitjasòn kjoa ra tse tjín-ni; tanga jè ra mì kì kixi 'siin a'ta 'tse kjoa ra ta chiba tjín-ni, ti'koaá mì kì kixi 'siin a'ta 'tse kjoa

ra isà tse tjín-ni. ¹¹Tsa mì nda nichjeén tsajmì kò tòn ra tjín ì isà'nde, mì kì tjábé-no kjoa ra ngi nda tjín ra 'tse ngajmi. ¹²Kò tsa mì nda nichjeén tsajmì kò tòn ra mì tsajìòn, tì'koaá mì kì tjábé-no ra ngi tsajìòn ya ján ngajmi.

¹³Nijngo xita ch'i'nda ma jò 'siin ni-la ra síxá'ta-la. Tsa jò ma-ni ni-la, jngo-la ra kojtiike kò jngo-la ra kotsjake; kò ñá tsa jngo ra nda síxá-la kò jè ra ijngo mì kì nda síxá-la. Mì kì ma tsa kò kjoanchiná sixákeé kò tì'koa sixákeé ra kjoa 'tse Nainá.

¹⁴Xita fariseo ra tsjake tòn, tà tsijnòke-ní 'kia nga kí'nchré jñà 'én kii. ¹⁵Kiaá kitsò-la jè Jesús:

—Jìòn, nda níki'sajna ijo-no ya ngixkòn xita, tanga beé Nainá jè inìma-no, nga mì tsa kixi-ni kjoa nga nda 'nià. Jè kjoa ra jeya síkijna xita, bachrjengí Nainá.

Kó'sín nga mì kì ma jchija kjotéxoma-la Nainá ra tsikínda Moisés

¹⁶Jesús kitsò-isa:

—Kjotéxoma-la Nainá ra tsikínda Moisés kò 'tse xita ra isichjeén Nainá nga kiichja ngajo-la, jñá machjeén skanda 'kia nga 'ji jè Juan ra tsatínda xita. Kò 'kiaá kjo'tsia-ni nga kí'senajmí kó'sín batéxoma Nainá. Nga'tsi xita kjo'ño mejèn-la nga 'faha'sen-jin a'ta 'tse kjotéxoma-la Nainá.

¹⁷Koni 'sín mì kì ma jchija jè isà'nde kò jè ngajmi, 'koaá tì'sín nijngo letra-la ma jchija'ta-la jè 'én 'tse kjotéxoma-la Nainá.

Jesús tsakón-ya a'ta 'tse xita ra tsjin-ni xákjén

(Mateo 19:1-12; Marcos 10:1-12)

¹⁸Tsa yá ra tsjin-ni chjoón-la akjòn kixan-kò chjoón ra kjíí, kjoachijngi tí'sín; kò jè ra bixan-kò chjoón ra kitsjin-ni 'xin-la, tì'koaá kjoachijngi tí'sín-te.

Mé ra bakón-ya-na a'ta 'tse xita nchiná kò xita imá ra 'mì Lázaro

¹⁹Jesús kitsò:

—Jngo xita nchiná tsikijna ra 'ño nda kjòn nikje chjí tsakjaya; nichjin nchijón-ní nga tsi'ké 'sí ra taxkí 'ño nda ma.

²⁰Tì'koaá tsikijna jngo xita imá ra tsi'kín Lázaro, ra ijà-la jtsé ya ijo-la. Yaá bijna ya xotjoba-la ni'ya-la xita nchiná rakíi.

²¹Xita imá rakíi, imaá faajin-la jñà xi-la tsajmì ra katsangi ya

ímixa ra kjine jè xita nchiná; ko bijchó jñà nañá nga kjinejno jè jtsé-la. ²²'Kia nga ijye 'ken jè ndi xita ima rakii, jñà ikjali-la Nainá yaá kiikoó ya ñánda tjna Abraham, ya ñánda nga nda chon. Ti'koaá 'ken-te jè xita nchiná; akjòn isihijin.

²³'Ya i'nde 'tse mi'ken ñánda nga tísikjiín kjohi'in jè xita nchiná, iskotsíjen-ní, kijtse jè Abraham nga kjin tjna; ya tjna'ta-la jè Lázaro. ²⁴'Kiaá 'ño kiichja kitsò: “i'Na'in Abraham, jchahimatakón-ná! Tikasín jè Lázaro nga katasíka'nchi itsé najmá-tsja ya ajin nandá nga katasí'nchán itsé ndijen-na; 'ño tse kjohi'in tísikjiáan ya ajin ni'í.” ²⁵Jè Abraham kitsò-la: “Ngaji, tikítsjin 'kia nga tsikijni ya isà'nde, 'ño nda tsikijni. Ko jè Lázaro, kjohi'in isikjiín; tanga 'ndi 'ndi, nda tjna-ni ya ijndíi, ngaji, kjohi'in tjinikjiín. ²⁶'Koaá 'sín tjin, ti'koaá jngo xangá jñò ra 'ño nanga kjinaya masen mé-ni m̀ k̀ kama ján koto'ta-ni ján jñà xita ra tjítsajna ijndíi; ko jñà ra tjítsajna ján, m̀ k̀ kama kjinchrabà ijndíi.”

²⁷'Kitsó jè xita nchiná: “Na'in Abraham, 'tìin kjonda, tikasín Lázaro ya ni'ya-la Na'in-na. ²⁸'Òn ma-isa-ni 'ndse ra ya títsajna. Káténajmí-la ra kjohixi mé-ni m̀ t̀'koa i kjinchrabà-ní ya i'nde 'tse kjohi'in.” ²⁹Abraham kitsò-la: “Xita xàngii, ijyeé tjin-la xajon-la Moisés ko 'tse xita ra isichjeén Nainá nga kiichja ngajo-la; jñà kata'nchré-la!” ³⁰'Kiaá kitsò jè xita nchiná: “Majin, na'in Abraham, tsa jngo xita mi'ken ra ijye kijtse kjohi'in kiji nga 'keènajmí-la, síkájno jé-la ko m̀ t̀ k̀ jé koàtsji-ni.” ³¹Jè Abraham kitsò-la: “Tsa m̀ k̀ 'nchré-la xajon ra tsikinda Moisés ko 'tse xita ra isichjeén Nainá nga kiichja ngajo-la, ti'koaá m̀ k̀ k̀ kjiín-la ni'sín kjoáya jngo-la mi'ken.”

Kó'sín machjeén nga sijcha'tà-lá 'ndse

(Mateo 18:6-7, 21-22; Marcos 9:42)

17 ¹Jesús kitsó-la jñà xita ra kotá'yá'ta-la: —Kji'tá nichjin 'se xita ra kii'tin-ná nga kjótsji-jé, tanga ima-ró-ni jè xita ra ko'sín 'sion. ²Isaá-la nda-la tsa jngo najo natsí katasité'ñóngi ya ísín, akjòn síkátjen-jin ya ndáchikon, mé-ni nga m̀ jé skañijin-ni jñà ra ndi xita ima. ³Tikindaa ijo-no!

'Tsa jè 'ndsi bátsji-jé ra a'ta tsaji, tikixiyi; tsa síkájno jé-la nga m̀ t̀ jé koàtsji-ni, tijchaà'ta-la. ⁴Ni'sín ito 'ka nga jngo

nichjin koaàtsji-jé, kò tsa ito 'ka nga jngo nichjin siikaatjìya-ila kjobìtsjen-la nga kijchòjkon-li, tsa kitso-li: “Mì kì tì kò'sín 'sin-na”, tijchaà'ta-la.

Kó'sín nga 'ñó chjí-la kjoa makjiín-ná

⁵Jhà xita ra tsikíxá-la Na'ín-ná Jesucristo kitsò-la:

—Tisiko-nájin mé-ni isa 'ñó nda kokjiín-najin ra a'ta tsaji.

⁶Jè Na'ín-ná 'kiaá kitsò-la:

—Jìòn, tsa ta 'koaà-la 'ki kokjiín itsé-najìòn koni 'sín itsé 'ki jè xojmá mostaza, kamaá 'kín-la jè yá xi'nchro rakii: “Chjínèyi ijo-li, akjòn ya katatje-jin ya ajin ndáchikon ján”; kò 'koaá 'sín sihitjasòn-no.

Ñaa-ni xá-la ch'i'nda

⁷Jìòn, tsa jngo ch'i'nda tíjna-no ra nchraja kàfìsíkínchi kò tsa tíndsó kàfìkò'ndá, 'kia nga kj'i'ni xá-la, ¿a 'kín-la: “Tijni, tijna'ti ímixa”? ⁸¿A mí tsa tà isa 'kín-la: “Tijnandi nga tisin-ná nga tinda-ná tsajmì ra kókjen kò ra sk'iaa. 'Kia nga ijye kama, akjòn tichi kò 'tì ra jì”? ⁹Jè ni-la, mì tsa tjínè-la nga kitso-la ch'i'nda-la: “Nainá ra kíichjí-li jè kjoa ra ka'nì”; nga xá 'koaá 'sín tjínè-la nga síhitjasòn jè xá ra si'tin. ¹⁰Ti'koaá jìòn, 'kia nga ijye sihitjasòn ijye xá ra Nainá tsjá-no, isaá-la nda-ni tsa kixó jìòn: “Jin, mì kì mé chjí-najin, mì tsa mé ra kà'nià-jin, tà jé kanihitjasòn-jin koni 'sín tjínè-najin nga 'sian-jin.”

Kó'sín te xita isinda-ni Jesús ra tífi'ndojno chrjaba ijo-la

¹¹Jesús, 'kia nga tífi ya naxindá Jerusalén, yaá 'jahato nangi Samaria kò nangi Galilea. ¹²'Kia nga ijchò jngo ndí naxindá ra itsé 'kioo, te ma-ni xita iskajin ya aya ndiyá, ra tjín-la 'chin ra fi'ndojno chrjaba ijo-ná. Kjiín tsincha-ni, ¹³nga 'ñó kiichja kitsò:

—¡Jesús, Maestro, jchahimatakón-nájin!

¹⁴Jesús, 'kia nga kijtse, kitsó-la:

—Tangió, takón-la ijo-no jè na'mì.

'Kia nga inchifi jhà xita kii, kjotsjeé-ni ijo-la jè 'chin ra tjín-la. ¹⁵'Kia nga kijtse ijo-la nga ijye kjonda-ni 'chin ra tjín-la, jngo-ni ra tsáfa india-ni; 'ñó kiichja nga jeya kisíkijna Nainá.

¹⁶Tsasèn-xkò'nchi'ta-la Jesús skanda a'ta nangi nga kitsò-la:

“Nainá ra k_iíchj_i-li.” Jè x_it_a r_ak_ii, x_it_a Samaria-ní. ¹⁷Jesús kitsó-la:

—¿A mí tsa te ma-ni j_nà x_it_a ra kàmatsje-ni 'chin-la? J_nà ra ijan, ¿ñánda t_jítsajna? ¹⁸¿A tà jngo x_it_a ra x_in i'nde-la kàmáfa india-ni nga jeya tísíkijna Nainá?

¹⁹Jesús kitsó-la x_it_a r_ak_ii:

—Tísítj_iin, 'tin-ni; ki-ní nga kàmakj_iín-li nga kamanda-ni 'chin-li.

'K_ia nga jch_a-la kó'sín kotèxoma Nainá

(Mateo 24:23-28, 36-41)

²⁰J_nà x_it_a fariseo iskonangi-la Jesús, kitsò-la:

—¿Kj_iá-ni nga nda jch_a-la kó'sín kotèxoma Nainá?

Jesús kitsó-la:

—Koni 'sín batèxoma Nainá mì tsa tsijen jch_a-la. ²¹Mì tsa yá ra k_itso: “Í t_jjna i_jndí”, k_o “Yáá t_jjna ján”; ijyee yáá t_jjnajin-najìon kó'sín batèxoma Nainá.

²²Jesús, kiichj_a-isa; kitsò-la j_nà x_it_a ra kotá'yá'ta-la:

—Kijchò n_ichj_in 'k_ia nga mejèn-no jch_a jngo n_ichj_in 'k_ia nga k_jí'i india-na 'an ra l'ndí-la X_it_a xian-la ijo-na, tanga mì k_i jch_a jìon. ²³Koaá k_itso-no j_nà x_it_a: “Chítsijen-la i_jndí k_o chítsijen-la ján.” Tanga k_i makj_iín-no, k_o k_i y_a mangítj_ingi-la. ²⁴Koni 'sín ma ni'í 'ch_on 'k_ia nga fate, nga jngo tjandi mahisen, 'koaá 'sín k_ama 'k_ia nga kijchò n_ichj_in nga k_jí'i india-na 'an ra l'ndí-la X_it_a xian-la ijo-na. ²⁵Tanga ítjòn, tsee kjohi'in sikj_iáan; j_nà x_it_a ra t_jín n_ichj_in 'ndi 'ndi, k_ochrjengií-na. ²⁶Koni 'sín kjomà j_nà n_ichj_in 'tse Noé, 'koaá t_i'sín k_ama j_nà n_ichj_in 'k_ia nga k_jí'i india-na 'an ra l'ndí-la X_it_a xin-la ijo-na. ²⁷N_ichj_in 'tse Noé, j_nà x_it_a in_ichibakjèn-ní, in_ichi'bi-ní, in_ichibixan-ní, skanda jè n_ichj_in 'k_ia nga 'jaha'sen jè ni'ya chitso jè Noé; akjòn 'ji jtsí xkón, yáá ijyehesòn nga'tsì x_it_a. ²⁸Koaá t_i'sín kjomà j_nà n_ichj_in 'tse Lot. J_nà x_it_a in_ichibakjèn-ní, in_ichi'bi-ní, batse k_o batína tsajmì-la, bítjè tsajmì-la, k_o bínda ni'ya-la; ²⁹tanga jè n_ichj_in 'k_ia nga itjojin jè Lot y_a nax_indá Sodomá, inchrabà-ni ngajmi ni'í ra ngi chijo ni'í azufre, yáá ijyehesòn nga'tsì x_it_a. ³⁰Koaá 'sín k_ama jè n_ichj_in 'k_ia nga k_jí'i india-na 'an ra l'ndí-la X_it_a xian-la ijo-na. ³¹Jè n_ichj_in 'k_ia nga k_ok_ama, jè ra y_a t_jjna y_a asòn'nga ni'ya-la, k_i tà chjàn bitjojen-ni nga skaábé tsajmì ra t_jín y_a

ni'ya-la; ko jè ra ya tsá'bajin nangi-la, kì tà chjàn nchrabá-ni ni'ya-la. ³²Tíkítsjen koni 'sín kjomà'tin jè chjoón-la Lot. ³³Ta yá xítà-ni ra ko'sín bínè-la nga mì mé kama-la jè kjobinachon-la, ta isáá sùjchija jnchro; tanga jè ra tsjá kjobinachon-la nga katachija, ta isáá jnchro nda kíjna-ni askan-nioo.

³⁴'Koaá xin-no, jè nitjen 'kia nga kokama, ya ñánda jò ma-ni ra kjisòn nachan, jngo-ni ra kijiko Nainá, ko jngo sijna. ³⁵Ko tjin ya ñánda jò ma-ni íchjín inchisíki'xi na'yo, jngo-ni ra kijiko Nainá, ko jngo sijna.

³⁶Jò xítà 'xín ra inchisíxangi tsajmì tjé-la, jngo-ni ra tjábé nga tjámitjen nga íko Cristo, jè ra ijngo, sijna-ní nga 'se-la kjohi'in.

³⁷Jñà xítà iskonangi-la Jesús:

—¿Na'in, ñánda-ni nga ko'sín koma?

Jesús kitsó-la:

—Ya ñánda kjijna cho 'ken, yaá kojín-nè jñà níké.

Kjoa ra mangásòn a'ta 'tse chjoón jch'an ko jè xítaxá ra 'ñó 'nga ikon

18 ¹Ti'koaá tsi'kénajmí jngo-la Jesús, kjoa ra mangásòn nga machjeén-ní nga mì kì síhindeé inìma-ná, nga nichjin nichjón-ní kinákjoa'ta-lá Nainá. ²Kitsò-la:

—Jngo naxindá, yaá tjna jngo xítaxá ra mì kì bexkón Nainá ti'koa mì kì bexkón xítà ra kj'íí. ³Tiya-ni naxindá rakii, tjna jngo ndí chjoón ra ijye 'ken 'xín-la ra fijkon ki'ta jè xítaxá rakii nga tsò-la: “Tindajín-ná kjoa ra tjin-na a'ta 'tse xítà kondra-na.” ⁴Tanga jè xítaxá, mì kì nditon tsikíndajín-la.

Tanga ra kjomà askan, chaán isíkítsjen nga kitsò: “Ni'sín mì kì bexkóon Nainá, ti'koa mì kì bexkóon xítà, ⁵tanga jè chjoón rakii, sí 'ñó tísisi-na, 'koaá ma-ni nga kindajín-la mé-ni nga mì ti i kj'ííjkon-na, ko mì ta tsja 'an sùjti-na.”

⁶Kitsò Na'in-ná:

—Nda tiná'ya koni 'sín tsò jngo xítaxá ra mì tsa kixi 'sín. ⁷Jè Nainá, ¿a mí tsa isa nditon kíndajín-la jñà xítà-la ra xá jahjin-ni ra ko nichjin ko nitjen 'ñó síj'éta-la? ¿A mí tsa isa nditon sùisin-la? 'Koaá tixó jìòn-ni. ⁸'Koaá xin-no, isáá sasa kíndajín-la. Tanga 'kia nga kj'íí india-na 'an ra l'ndí-la Xítà xian-la ijo-na, ¿a sakó-isa-na i isà'nde xítà ra makjiín-la a'ta tsá'an?

**Kjoa ra mangásòn a'ta 'tse xita fariseo ko
xita-la xitaxá Roma ra síkíchítjì tsajmì**

⁹Jesús tsi'kénajmì ijngo-la kjoa ra mangásòn 'tse xita ra kixi tsò-la ijo-la nga bachrje-ngi xita ra kj'íí.

¹⁰—Jò xita kijì ya ingo ítjòn nga kiichja'ta-la Nainá: jngo ra xita fariseo, ko jngo xita ra síkíchítjì tsajmì 'tse xitaxá Roma. ¹¹Jè xita fariseo, síjna kixi kjòn-ni, tíchjatjì ijo-la, títsò: “Tse kjonda kata'se-li Na'in, nga mì tsa ko'siàn ra 'an koni 'sín 'sín xita ra kj'íí; nga xita chijé, nga xita 'tsen, ko nga xita chijngi; ko nga mì tsa ko'sín 'siaan koni 'sín 'sín jè xita rakìi ra síkíchítjì tsajmì. ¹²Ra 'an jò 'ka bátijnachjan nga jngo xomàna; tsja-ná ra jngoyá 'kia nga teya nga'tsi tsajmì ra sikíjnee.” ¹³Tanga jè xita ra síkíchítjì tsajmì, kjíin síjna-ni ra jè; nda majìn-la nga kjíitjen xkon ya ján ngajmi; tà jè inìma-la 'bé-la; nga tsò: “jNainá, kata'se-li kjohimatakòn ra a'ta tsa'an nga xita jè 'mì-na!” ¹⁴Koaá xin-no, jè xita rakìi, 'kia nga kijì-ni ni'ya-la, ijyee xita kixi kitsò-ila Nainá; tanga jè xita fariseo, majìn. Tà ngatjì-la, tsa yá ra ta jè 'nga síkíjna ijo-la, ta isaá nangi síjna-ni, ko jè ra nangi síkíjna ijo-la, isaá 'nga síjna jnchro.

Kó'sín isichikon'tin ndí ixti jè Jesús

(Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

¹⁵Jñà xita tí'koaá 'jiikó ndí ixti itsíná mé-ni nga kátá'ta-la tsja. Tanga jñà xita-la Jesús ra ya kotá'yá'ta-la, 'kia nga kijtse jñà xita ra 'jiikó ndí ixti, tsakátiko-ní. ¹⁶Tanga jè Jesús kiichjaá-la jñà ixti; kitsò-la xita-la:

—Tí'nde-la jñà ndí ixti nga katanchrabá'ta-na; kì jìòn batechjà-la; jñà xita ra ko'sín kjòn inìma-la koni 'sín kjòn 'tse ndí ixti, ijyee 'tse-ní nga'tsi kjonda ra tjín ya nándà nga tíbatéxoma Nainá. ¹⁷Ngi kjohixíí ra xian-no, jè ra mì kì ko'sín tjín inìma-la koni 'tse jñà ndí ixti nga skaábé kjonda-la Nainá nga jè katatéxoma-la, mì kì koma kjoaha'sen ya nándà nga tíbatéxoma Nainá.

Kó'sín tsi'kìn-la jngo xita ra 'ñó nchiná

(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

¹⁸Jngo ra xita ítjòn iskonangi-la Jesús kitsò:

—Maestro, ra xita nda 'mì-li, ¿mé ra ma 'siaan nga 'se-na kjobinachon ra mì kì fehe'ta skanda ta kjíá-nioo?

¹⁹ Jesús kitsó-la:

—¿Mé-ni nga xita nda 'mì-ná? Nga tsìn jngo xita ra nda; ta jngoó jè Nainá ra nda xita. ²⁰ Ijyeé tjjin-li kótsò kjotéxoma: “Kì kjoachijngi 'nì, kì xita nì'kin, kì chijé 'nì, kì 'én ndiso fanè-la xita ra kjíí, nda jchaxkín na'in-li kò na-li.”

²¹ Xita rakìi kitsó-ní:

—Tísíhitjasòn ijye-ná nga'tsì kjoa kii kó nga tísíjchá ijo-na.

²² Kia nga kií'nchré Jesús, kitsó-la:

—Jngo kjoa chija-isa-li: tatina ijyi nga'tsì tsajmì ra tjín-li; 'ti-la xita ima mé-ni nga tse kjonda 'se-li ya ján ngajmi. Kò akjòn nchrabátjingi-ná.

²³ Xita rakìi, 'kia nga kií'nchré, tà kjobaá-la, tà ngatjì-la 'nó nchiná. ²⁴ Jesús, 'kia nga kijtse nga 'nó ba ki'se-la, kitsó-ní:

—'Nó chjá kama-la ra xita nchiná nga kjoaha'sen nándá nga tibatéxoma Nainá! ²⁵ 'Nó chjá kama-la nga kjoa'sen-jin; nga skanda isaá-la chiba chjá kama-la jngo cho camello nga kjoa'sen-kjá ya nándá nga tixá nindo ra tjahiña-ni nikje.

²⁶ Jñà xita ra kií'nchré kitsó-ní:

—¿Yá xita-ni ra koma kitjokajin kjohi'in tsa'koa?

²⁷ Jesús kitsó-la:

—Jè kjoa ra mì kì ma-la 'sín jñà xita, ra jè Nainá, komaá-la ra jè.

²⁸ Kiaá kitsò Pedro:

—Ra jin, kijmitákon ijyeé-nájin mé ra tjín-najin nga jì timatjingi-lajin.

²⁹ Jesús kitsó-la:

—'Koaá xin kixi-no, nga'tsì xita ra isíkítsajna ni'ya-la, na'in-la, 'ndse, chjoón-la, ixti-la, nga mejèn-la kò'sín sijnchá ijo-la koni 'sín nga batéxoma Nainá, ³⁰ nga'tsì ra isíkítsajna jñà xita kii, isaá tse tjábé ngajo-ilá jñà nichjin ra titsajneé 'ndi 'ndi; kò tjábé-la kjobinachon ra mì kì fehe'ta skanda ta kjía-nioo jè isà'nde ra sa nchrabá.

Kó'sín Jesús tsi'kénajmì a'ta 'tse kjoabiya-la ra ma-ni jàn 'ka

(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

³¹ Jesús kiichja'taxìn-la xita-la ra tejò ma-ni, kitsò-la:

—'Ndi 'ndi, yaá inchimangie ya naxindá Jerusalén; yaá kitjasòn ijye nga'tsì kjoa ra tjí'ta xajon a'ta tsa'an ra l'ndí-la Xita xin-la ijo-na, koni 'sín tsikínda xajon xita ra isichjeén

Nainá nga kiichja ngajo-la. ³²Yaá s̄ingatsja-na ya ajin-la x̄ita ra m̄i tsa x̄ita judío; ko j̄nà x̄ita k̄i s̄isabà'tiín-na; 'choó s̄iko-na; k̄i'chráño-na; ³³kojá-na, ak̄jòn s̄i'ken-na; tanga 'kia nga kijchò jàn nichjin, kjoáya india-na.

³⁴Tanga j̄nà x̄ita-la m̄i k̄i kjòchiya-la 'én ra tsi'kénajm̄i-la; isi'maá-la; m̄i k̄i 'jaha'sen-jin-la koni 'sín kitsò Jesús.

Kó'sín isinda-ni Jesús jngo x̄ita x̄ka ya nax̄indá Jericó

(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)

³⁵'Kia nga ijye ijchò chraña Jesús, ya nax̄indá Jericó, jngo ndi x̄ita x̄ka tíjna ya andi ndiyáa nga tísíjé kjotjò ton. ³⁶X̄ita rak̄i, 'kia nga k̄i'nchré nga kj̄in x̄ita inchi'fa, iskonangi-ní mé kjoa ra tíma. ³⁷'Kiaá kitsò-la x̄ita nga jè Jesús, ra ya Nazaret i'nde-la, tí'fa; ³⁸'kiaá 'nó kiichja, kitsò:

—jJesús, j̄i ra nakjoá-ni tje-la x̄itaxá ítjòn ra tsi'kin David, jchahimatakón-ná!

³⁹J̄nà x̄ita ra tíjma ítjòn, tsakátiko-ní nga jyò katijna; tanga ra jè, isaá 'nó kiichja-isa nga kitsò:

—jJesús, j̄i ra ya nchrabá-ni tje-la David, jchahimatakón-ná!

⁴⁰'Kiaá tsasijna Jesús; kitsjá kjohixi nga katanchrabáko j̄nà x̄ita. 'Kia nga ijchò kasi'ta chraña-la, kitsó-la:

⁴¹—¿Mé ra mejèn-li nga sikó-la?

Jè x̄ita x̄ka, kitsó-ní:

—Na'in, mején-na katatsjen-na.

⁴²Jesús kitsó-la:

—jKatatsjen-ili! Ki-ní nga kàmakjiín-li nga kamanda-ni.

⁴³X̄ita rak̄i, nditoón tsatsjen-ila, ak̄jòn kiitjingi-la Jesús; jeya isíkijna Nainá. Nga'tsi x̄ita nax̄indá ra kijtse-te kjoa k̄i, ti'koaá jeyaá isíkijna Nainá.

Mé ra kjomà 'kia nga iskajin Jesús jè Zaqueo

19 ¹'Kia nga ijye 'jaha'sen-jin Jesús ya nax̄indá Jericó, tífi-ní nga tibatoin ya nax̄indá. ²Yaá tíjna jngo x̄ita nchiná ra 'm̄i Zaqueo, ra x̄ita ítjòn 'tse x̄ita ra síkíhjt̄j̄i tsajm̄i 'tse x̄itaxá Roma. ³X̄ita rak̄i, mején-la nga skexkon yá-ní ra 'm̄i Jesús; tanga m̄i k̄i ma batsijen-la, nga 'nó kj̄in ma-ni x̄ita, tà ngat̄j̄i-la nga jtobá 'ki ra jè. ⁴'Kiaá tsahachikon ítjòn, ak̄jòn tsihijno jngo yá ra 'm̄i sicómoro nga mejèn-la skexkon Jesús ya nándá tjínè-la nga kj'oa. ⁵'Kia nga 'ja Jesús

ya aya ndiyáa, iskotsijen mingií-la Zaqueo nga tǐjna'a yá; kitsò-la:

—Zaqueo, nditon títjojin, nga yaá síkjáya asa-na ni'ya-li 'ndi 'ndi.

⁶Zaqueo, nditoón itjojen. Tsjaá ki'se-la nga kitsjá'nde-la ya ni'ya-la. ⁷Kia nga kijtse jná xita nga ya isíkjáya-ni, tsikí'tsia-ní nga kiichajajno-la Jesús; kitsò: “Yaá síkjáya-ni ni'ya-la xita ra jé tǐjn-la.” ⁸Kiaá tsasijna kixi Zaqueo, kitsò:

—Na'in, masen tsajmì ra tǐjn-na, tsja-la xita ima; ko tsa tǐjn i'ka xita ra 'an ískondacha-la, ijòn 'ka ko'ki tsja ngájo-la.

⁹Jesús kitsó-la:

—Xita ra tǐjn ya ni'ya rakii, ijyeé kabitjokàjiín kjohi'in ra kjoa 'tse jé-la jè nichjin rakii, nga jè Zaqueo, 'koaá tǐ'sín tímakjiín-la koni 'sín kjokjiín-la jè Abraham ra xita jchínga-la ma.

¹⁰Kíí xá 'jǐi-na 'an ra l'ndí-la Xita xin-la ijo-na, nga 'jǐi katsjía ko 'jǐi kachrjejiàan jé-la xita ra ijye ichijà.

Kjoa mangásòn ra bakón-ya ra a'ta 'tse ton

(Mateo 25:14-30)

¹¹ Jñà xit̃a ra inchi'nchré koni 'sín títsò Jesús, 'koaá 'sín isíkítsjen tsa ijyeé ko'tsia ndit̃on nga jcha-la kó'sín kotèxoma Nainá; nga jè Jesús ijyeé kjame bijchó ya Jerusalén. Tanga Jesús, tsi'kénajmí jngo-la kjoa ra mangásòn. ¹² Kitsò-la:

—India, jngo xit̃a chikon ra ya nchrabá-ni tje-la a'ta 'tse xit̃a ítjòn, kiji jngo nangi ñánda nga 'ñó kjin nga tjábé jngo-la ra xá ítjòn, akjòn tsáfa india-ni ra kjomà askan. ¹³ Tanga 'kia tikjè fi, te chi'nda-la kiichja-la ra tse ton kitsjà-la; kitsò-la: “Tixáko ton kii skanda 'kia nga kji'i-na.” ¹⁴ Tanga jñà xit̃a ra tiya-ni naxindá-la, jtikeé kjomà, tsatéxá-la xit̃a ra isikasén-tjingi-la nga kitsò-la xitaxá ítjòn: “Majin-najin nga jè xit̃a rakii kotèxoma-najin.”

¹⁵ Tanga jè xit̃a rakii, 'kia ijye ítjábé-la xá, 'jii india-ni ya nangi-la. Akjòn kiichja-la jñà chi'nda-la ra kitsjà-la ton mé-ni nga ske-ni kótjin isikijnesòn ton-la. ¹⁶ Jè chi'nda ra 'ji ítjòn kitsó-ní: “Ji nàmi, jè ton ra ki'tsí-ná, te 'ka ko'ki iskasòn i'ndí-la.” ¹⁷ Jè xitaxá ítjòn kitsó-la: “Nda tjín; chi'nda nda-ní ra ji; nda inichjiín ton ra chiba kjongatsji; 'ndi 'ndi, te naxindá tsja-la nga kotèxoma-la.” ¹⁸ Ijchó ra ma-ni jò, kitsò: “Ji nàmi, jè ton-li ra ki'tsí-ná, 'òn 'ka ko'ki iskasòn i'ndí-la.” ¹⁹ Jè xitaxá ítjòn kitsó-la: “Ti'koaá ra ji, 'òn naxindá tsja-la ra kotèxoma-la.”

²⁰ 'Jii lingo ra kitsò: “Ji nàmi, tjina ijdíi jè ton-li ra ki'tsí-ná. Nda tsikitjò; pahitoó tsikíjtéjian; ²¹ ít sakjoón-la; nga xit̃a jtítakón-ní ra ji; jè chjíbí ra mì tsa ji singi-li kjohima, ti'koaá bíxki tsajmì ra mì tsa ji tsikitjii.” ²² Jè xitaxá ítjòn kitsó-la: “Ji chi'nda ra 'cho 'nì; tijé-ni 'én ra kanakjí sinè jé-li; tsa 'ya-ní nga xit̃a jtítakón-ná, nga jé kjábé ra mì tsa 'an isingi-na kjohima, ko jé bíxkoo tsajmì ra mì tsa 'an tsikitjé, ²³ mé-ni mì tsa ya iko-nì ton-na ya ñánda nga ma siikijnesòn ítse i'ndí-la, mé-ni nga 'kia 'an ra 'jii india-na, singatsja-ná ton-na ko i'ndí-la?” ²⁴ 'Kiaá kitsò-la jñà xit̃a ra ya tjítsajna: “Chji'an-la ton-la; 'ti-la jè xit̃a ra te 'ka isikijnesòn.” ²⁵ Jñà xit̃a ra koki'mi-la kitsò: “Ji nàmi, xit̃a rakii, ijyeé te-ya kotjín tjín-la!” ²⁶ Jè xitaxá ítjòn kitsó-ní: “'Koaá xin-no, nga'tsi ra tjín-la, 'kií-isa-la; tanga jè ra tsin-la, skanda tjá'an-la jè ra

tjín chiba-la. ²⁷Ti'koa jñà xita kondra-na ra majin-la nga 'an kotexóma-la, nchrabáko-ná ijndí, ti'ken ya angí xkoàan.”

Jesús 'jaha'sen-jin ya naxindá Jerusalén

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)

²⁸'Kia nga ijye kòkitsò Jesús, tjen ítjòn-la xita-la nga kijì ya Jerusalén. ²⁹'Kia nga ijye ijchò chraña ya naxindá ra 'mì Betfagé kò Betania ya chraña'tá-la ya nindo Yá Olivo, isikasén jò xita ra kotá'yá'ta-la. ³⁰Kitsò-la:

—Tangió ya ndí naxindá itsé ra kijjna'ta ján; 'kia nga kijcho, yaá síjna'ta'ño jngo ndí búrró i'ndí ra kjè tsa yá bijnasòn-la. Chjíjnda'ño, nchrabáko. ³¹Tsa yá ra skonangi-no, tsa kitsò-no: “¿Mé-ni kò'sín chjíjnda'ño-no?” ‘tin-la: “Jè-ró Jesús ra tíjna ítjòn kochjeén-la.”

³²Kijí jñà xita-la; 'koaá 'sín isakò-la jè ndí búrró i'ndí koni 'sín kitsò-la Jesús. ³³'Kia nga inchikjíjnda'ño jè ndí búrró i'ndí, kitsó jè ni-la:

—¿Mé-ni kò'sín chjíjnda'ño-no jè búrró?

³⁴Kitsó xita-la Jesús:

—Jè-ró Na'ín-ná Jesús kochjeén-la.

³⁵Jñà nikje-la xita tsakájtasa-la jè búrró; kiiko nándá tíjna Jesús; akjòn isíkijnasòn-la. ³⁶Koni 'sín tífi Jesús, tsakándaá jñà nikje-la xita ya aya ndiyáa. ³⁷'Kia nga ijye kjochraña nga inchifijen ya nindo Yá Olivo, nga'tsi xita ra kotá'yá'ta-la ra tjen-kò tsikí'tsia-ní nga 'ño kiichja nga tsja tjín-la; kitsjá-la kjonda Nainá tà ngatjì-la jñà kjojkón ra ijye kijtse. ³⁸Kitsò:

—Mé ta nda-la jè xitaxá ítjòn ra jè nchrabá ngajo-la Nainá. Tjín kjo'nchán ya ján ngajmi. Ti'koa tjín kjoajeya-la.

³⁹Jñà xita fariseo ra ya tjen-jin-la xita, kitsó-la:

—¡Maestro, jchitikí jñà xita ra kotá'yá'ta-li nga jyò katitsajna!

⁴⁰Tanga jè Jesús kitsó-la:

—'Koaá xin-no, tsa jyò kítsajna jñà xita kii, jñá najo 'ño kichja.

⁴¹'Kia nga ijye ijchò chraña Jesús ya naxindá Jerusalén, 'kia nga kijtse, iskindayakeé jè naxindá. ⁴²Kitsò:

—Jiòn ra xita naxindá Jerusalén 'mì-no, tsa ta kòkjín-la itsé-najiòn 'ndí 'ndí, a'ta 'tse ra ma-la tsjá-no kjo'nchán; tanga 'ndí 'ndí, mì kì kochiya-no, nga tjí'ma-no. ⁴³'Saá nchrabá

nichjin 'kia nga jñà xit̃a ra kondra-no k̃indandí-no chrj́o, s̃ikinda-no, ko jngo tjindi kí'ta-no. ⁴⁴Jngo kjá siikjehesòn-no, s̃i'ken ijye-no nga'tsi-no; ñi-ti-jngo najo s̃inasòn-ila xákjén. Kíí jé kama-no nga mì k̃i kijchaxkon Nainá 'kia nga 'ji kats̃jen-no.

Kó'sín t̃jñè-là nga kochjeén kjòn-ni jè ingo ítjòn-là Nainá

(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)

⁴⁵'Jaha'sen Jesús ya ñánda t̃jna ingo ítjòn; akjòn tsikí'tsia nga tsachrje jñà xit̃a ra inchiabatina ko ra inchiabatse tsajmì; ⁴⁶kitsò-là:

—'Koaá 'sín tíchja Xajon ra tjí'ta 'Én-là Nainá: “Ni'ya-na, 'koaá 'sín kochjeén nga ya k̃ichja'ta-là Nainá jñà xit̃a.” Tanga jìon, ì'nde-là xit̃a chijé inchi'nià.

⁴⁷Nichjin nchijón tsakón-ya-là xit̃a Jesús ya nditsin ingo ítjòn; jñà xit̃a ítjòn-là na'mì, xit̃a ra bakón-ya kjotéxoma-là Nainá ra tsikinda Moisés, ko jñà xit̃a ítjòn-là naxindá, bátsji'nde-là nga mejèn-là s̃i'ken Jesús. ⁴⁸Tanga mì k̃i ma isiko, nga jñà xit̃a naxindá, 'ñó nda inchi'nchré-là koni 'sín tí'bénajmí.

Kó'sín iskonangi-là xit̃a Jesús nga yá 'tse kjotéxoma ra síchjeén

(Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)

20 ¹Jngo nichjin, 'kia nga t̃bakón-ya-là xit̃a Jesús 'én xit̃se ra nda tsò ya nditsin ingo ítjòn, ijchó jñà xit̃a ítjòn-là na'mì ko xit̃a ra bakón-ya kjotéxoma-là Nainá ra tsikinda Moisés; kjihjatakò xit̃a jchínga 'tse xit̃a Judío.

²Kitsò-là:

—Ko'tín-nájin, ¿mé kjotéxoma ra tsjá'nde-li koni 'sín nga 'ni? ¿Yá ra kitsjà-li kjotéxoma k̃i?

³Kiichja Jesús, kitsò:

—Tí'koaá 'an, jngo 'én skonangi-no. Ko'tín-ná: ⁴¿Yá ra kitsjà-là kjotéxoma Juan nga tsatindá xit̃a? ¿A jé Nainá ra t̃jna ngajmì o ra tà xit̃a-ní? 'Koaá tixó jìon-ni.

⁵'Kiaá tsajoóya-ni; kitsò-là xákjén:

—Tsa kixé: “Jè Nainá ra t̃jna ngajmì”, kíí-la 'sín k̃itso-ná: “¿Mé-ni nga mì kjokjín-najìon?” ⁶Ko tsa kixé: “Xit̃aá kitsjà-là kjotéxoma”, najoó-la k̃inè-ná xit̃a naxindá nga 'koaá 'sín makjín-là nga jè Juan, Nainá kiichja ngajo-là. ⁷'Kiaá kitsò:

—Mì k̃i 'ya-jin yá ra kitsjà-là kjotéxoma Juan.

⁸Kiichja Jesús, kitsò-la:

—Tì'koaá 'an, mì kì koxín-no yá ra kitsjà-na kjotéxoma koni 'sín nga 'siaan.

Kjoa mangásòn a'ta 'tse chi'nda ra 'cho 'sín

(Mateo 21:33-44; Marcos 12:1-11)

⁹Akjòn tsikí'tsia Jesús nga kiichja-la xita naxindá; tsi'kénajmí jngo-la kjoa ra ma mangásòn-kjo, kitsò-la:

—Jngo xita ra tsikítjejin to uva ya nangi-la. Akjòn isikiña-la xita ra kjíí mé-ni nga síxáko-ni. Kò akjòn kjín nó kijì. ¹⁰Kia nga ijchò nichjin nga ijye kjójchá jña uva, jè ni-la, isikasén jngo chi'nda nga skaábé chiba kó'ki bako-la ra jè. Tanga jña xita ra isíxájin nangi, tà iskajàn-ko-ní; tà isikasén tiyaá-ni.

¹¹Ra kjomà askan, jè ni-la nangi, ijngo chi'nda isikasén-isa; 'koaá tì'sín isìko; iskajàn-ko-ní, 'nó kijtseton, akjòn isikasén tiya-ni. ¹²Ijngo isikasén ra ma-ni jàn chi'nda-la; tà ngásòn isìko; isiki'on, kò tsachrjekàjin nangi-la.

¹³'Kiaá kitsò jè ni-la nangi: “¿Mé ra 'siaan? Jé-la sikásén i'ndí-na ra 'nó tsjake; jé-la ra skexkón.” ¹⁴Tanga jña xita chi'nda kii, 'kia nga kijtse, kitsò-la xákjén: “Jé-la rakii ra 'tse kitso-la nangi; si'keén mé-ni nga tsajién 'kín ijye-lá nangi.”

¹⁵Tsachrjejin ya nándá tjín to uva; akjòn isì'ken.

¿Kó bixò jiòn, mé ra sùko xita kii jè ni-la to uva? ¹⁶Kia nga kjíí-ni, siì'ken-la nga'tsi xita 'tsen kii; akjòn kjíí xita siìngatsja nangi-la nándá tjín-la to uva —kitsò Jesús.

Kitsó xita ra inchi'nchré:

—iNikjiá nichjin ko'sín katama!

¹⁷Isko'án Jesús, kitsò-la:

—Tsa majìn, ¿kó bixò jiòn? ¿Kó'sín tsò-ni koni 'sín tíchja Xajon ra tjí'ta 'Én-la Nainá nga tsò?:

Jè najo ra tsachrjengi jña xita ra bínda chrjò,

jé tíma-ni najo nga'nó ra síjna ítjòn ya nga chrjangi-la ni'ya.

¹⁸Nga'tsi xita ra ya skatjen-sòn jè najo rakii, ngi kojòya-ní; kò tsa yá ra ya skatjen-nè jè najo rakii, ngi kochijo-ní.

Kó'sín tsakón-ya Jesús a'ta 'tse kjoa ra machjítjì tsajmì

(Mateo 21:45-46; 22:15-22; Marcos 12:12-17)

¹⁹Jña xita ítjòn-la na'mì kò jña ra bakón-ya kjotéxoma-la Nainá ra tsikínda Moisés, sí mején-la nga jtsaba'nó kjòn Jesús,

nga kjòchiya-la jè kjoa mangàsòn, nga kondra 'tse-ní koni 'sín tsi'kénajmí; tanga jñá xita naxindá itsakjòn-la. ²⁰Tanga isikìnda-ní; isikasén 'maá i'ka-la xita ra ijchò 'nchré-la, ra kò'sín ki'sín koni tsa xita nda; nga mejèn-la sakò jngo-la 'én ra 'cho tsò mé-ni nga kama ya sìngatsja-ni xitaxá ítjòn ra tibatéxoma. ²¹Jñà xita kii, iskonangií-la, kitsò-la:

—Maestro, 'ya-nájin nga ndaá bakon-yi mé 'én ra nakjí; mì kii tsa xita chjaájin; 'én kixíí bakon-yi koni 'sín tjín ndiyá-la Nainá. ²²¿A ndaá tjín nga kichjítjé tsajmì a'ta 'tse César, ra xitaxá ítjòn-la xita Roma, o ra majìn-ní?

²³Jesús, ti'kiaá kjòchiya-la nga ta inchikòndacha-la, kitsò-la:

—¿Mé-ni nga mejèn-no nga 'an chjí'tá-ná? ²⁴Takón jngo-ná tòn. ¿Yá 'tse isén kò 'í ra tjí'ta?

Kitsó xita kii:

—'Tseé jè César, jè ra xitaxá ítjòn-la xita Roma.

²⁵Jesús kitsó-la:

—'Ti-la César tsa'koa, jè ra 'tse César, kò 'ti-la Nainá jè ra 'tse Nainá.

²⁶Nga'tsì 'én ra kùchja Jesús ya ngixkon xita naxindá, mì kii isakò-la nga kama koàngi. Tà kjóxxkón-la; ta jyò tsikitsajna jnchro.

Kó'sín iskonangi jñà xita a'ta 'tse kjoa ra faháya india-la mi'ken

(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

²⁷Jñà xita saduceo, ra mì kii makjiín-la nga faháya-ila mi'ken, ijchò kjonangi-la Jesús, ²⁸kitsò:

—Maestro, jè Moisés, 'koaá 'sín tsakájna xajon: tsa jngo xita kiyá ra mì kii 'se-la ixti kò chjoón-la, tjíné-la tijè 'ndse kixan-kò india-ni jè chjoón mé-ni nga kata'se-la ixti ra ya kichja-ni a'ta 'tse ndí mi'ken.

²⁹'India-ró ito xita tsikitsajna ra tajngo na, kò tajngo na'in. Jè ra tjòn, ki'se-la chjoón; tanga ta 'koaá 'sín 'ken, mì kii ixti ki'se-la. ³⁰Jé 'ndse ra ma-ni jò, ixan-kò india-ni chjoón-la; 'kia nga 'ken, mì kii ki'se-te-la ixti. ³¹Jè chjoón rakii, ixan-kò ra ma-ni jàn; 'koaá 'sín ixan-kò skanda ra ma-ni ito, tanga nijngo ixti ki'se-la skanda nga 'ken. ³²Ra kjomà askan-nioo, 'keén-te jè ndí chjoón. ³³Tsa 'kia nga kjoaáya india-ila, ¿ñáa-ni xita kii ra chjoón-la kama kjòn-ni? Nga ixan-kò ijyeé kó ito xita 'xin kii.

³⁴ Jesús, 'kiaá kitsò-la:

—Xit̄a ra t̄jín nichjín 'ndi 'ndi, kò íchjín kò íchjá bixan-ní.

³⁵ Tanga j̄nà xit̄a ra bakèn-la nga ya kitsajna jè isà'nde ra 'sa kj'íí, kò nga kjoaáya india-ila, mì tsa t̄i kixan-ni. ³⁶ Kò mì tsa t̄i kiyá-ni. Nga 'koaá 'sín ngàsòn kitsajnakon koni j̄nà ìkjali; ijyee ìxti-la Nainá ma 'kia nga ijye kjoaáya-ila. ³⁷ Skanda jè Moisés, 'koaá 'sín bakón-ya nga j̄nà ra ijye 'ken, kjoaáya india-ila. 'Koaá 'sín t̄jít'a xajon a'ta 'tse yá na'yá ra títi, nga tsò Moisés: “Jè ra Nainá 'mì-lá, t̄i'koaá Nainá tsò-la Abraham, Isaac, kò Jacob.” ³⁸ Jè Nainá, mì tsa Nainá 'tse mi'ken-jìn, 'tseé j̄nà xit̄a ra títsajnakon! Nga ra a'ta 'tse Nainá, títsajnakon ijyee nga'tsi xit̄a.

³⁹ 'Kiaá kiichja xit̄a ra bakón-ya kjotéxoma-la Nainá ra tsikínda Moisés, kitsò:

—Maestro, nda t̄jín koni 'sín kanakjí.

⁴⁰ Nì-ti-jngo xit̄a ra kjó'ñó-ni ikon nga iskonangi-isa-la.

Kó'sín kiichja ra a'ta 'tse Cristo jè xit̄a ra tsi'kìn David

(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

⁴¹ Jesús kitsó-ní:

—¿Mé-ni nga tsò-ni 'én ra t̄jín nga jè Cristo [ra xá s̄ikasén-ni Nainá] nga yaá nchrabá-nì t̄je-la a'ta 'tse xit̄axá ítjòn ra tsi'kìn David? ⁴² Nga jè David, t̄jé kotsò-ni ya xajon 'tse Salmo nga tsò:

Jè Nainá kitsó-la Cristo ra t̄jna ítjòn-na:

“Ya t̄jna'tá-ná nga kixi-na,

⁴³ skanda 'kia nga ijye síkítsajnangia xit̄a kondra-li ya nándā ijnchasòn ndsakì.”

⁴⁴ Jè David, 'koaá 'sín kitsò-la jè Cristo [ra xá s̄ikasén-ni Nainá] nga jé t̄jna ítjòn-la. ¿Kò kó'sín ma-ni nga t̄je-la ma?

Kó kitsò Jesús a'ta 'tse xit̄a ra nda síkítsajna ijo-la

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54)

⁴⁵ 'Kia nga inchi'nchré nga'tsi xit̄a naxindá, Jesús kitsó-la j̄nà xit̄a ra kotá'yá'ta-la:

⁴⁶—T̄ikindaa ijo-no a'ta 'tse xit̄a ra bakón-ya kjotéxoma-la Nainá ra tsikínda Moisés; ra j̄nà, 'ñó tsjake nga j̄nà bimako nikje ra ndajò kjòn. T̄i'koaá 'ñó sasén-la nga nda kjón jchaxkón 'kia nga síkjáya-la xit̄a ya ajin nditsin. Kò j̄nà bátsji íxile ra ijncha ítjòn ya ni'ya sinagoga nándā nga maxkóya xit̄a Judío,

ko nga jñà kítsajna'ta ítjòn ímixa ya ñándà nga bakjèn xítà nga tjín 'sí. ⁴⁷Fa'án ni'ya-la jñà ndí íchjín ra ijye 'ken 'xín-la. Akjòn sí taxkí tseé fiko 'kiá nga 'sín kjochikon, mé-ni nga nda xítà kítjongi-nì. Jñà xítà kìi, isaá tse kjohi'in 'kì-la.

**Kó'sín nga 'ñó chjí-la 'kiá nga ngi ko inìma-ná
'bí-lá kjotjò-ná Nainá**

(*Marcos 12:41-44*)

21 ¹Kiá nga iskotsíjen Jesús, kijtseé jñà xítà ra 'ñó nchiná nga inchibítsaya ton-la ya ñándà nga siya ton ra kjotjò 'tse Nainá. ²Ko tí'koa kijtse-te jngo ndí chjoón imá ra 'ken 'xín-la, nga jò ton ra chibachjí chjí-la kitsjà ra jè. ³Kiáá kitsò:

—'Koaá xin kixi-no, jè chjoón jch'an rakíi ra 'ñó imá, jé-ní ra isa tse ton kábíjna, nda mí 'koa-ni koni jñà xítà ra i'ka. ⁴Nga nga'tsí jñà xítà ra tjín-la ton, tà jé tsjá jè ra jnengi-la, tanga jè ndí chjoón imá rakíi, jè kátsjá ijye ton ra tíjnakon-ni nga nichjin nichjòn.

Kó'sín nga jè Jesús tsi'kénajmí nga kjítsón-ña jè ingo ítjòn

(*Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2*)

⁵Tjín i'ka ra inchijoóya-ni jè ingo ítjòn, nga 'ñó nda kjòn jñà najo-la ko jñà tsajmì ra ijàjno. Jesús kitsó-la:

⁶—Jñà najo ko tsajmì ra nda kjòn ra inchichitsíjen-la, kijchò nichjin 'kiá nga niì-ti-jngo ya sijnasòn-la xákjén; kixojen ijye-ní.

**Mé ra tsijen jcha-la 'kiá nga ijye kochraña nichjin
nga 'se kjohi'in**

(*Mateo 24:3-28; Marcos 13:3-23*)

⁷Jñà xítà 'kiáá iskonangi-la Jesús, kitsò-la:

—Maestro, ¿kjiá-nioo nga ko'sín kama? ¿Mé kjoxkón ra tsijen jcha-la 'kiá nga ijye kochraña nichjin nga ko'sín koma jñà kjoa kii?

⁸Jesús kitsó-ní:

—Tikindaa ijo-no nga mì yá ra skoóndacha-no. Kjín xítà kj'íi ra 'í tsa'an sìichjeén nga kítso: “Aán-ná ra Cristo [ra xá isikasén-na Nainá], tí'koa kítso: “Ijyeé kjochraña nichjin nga 'an kotexóma.” Kì ya mahítjingi-la. ⁹Kiá nga kiná'ya nga 'se

kjojchán, kò kjosi, kì tà chjàn skon; nga machjeén-ní nga ítjòn kò'sín kama tanga kjè tsa kjehe'tà-jìn nichjin.

¹⁰Kitsó-isa-la:

—Jñà ra naxindá i'i, kò jñà xitaxá ítjòn ra inçhibatéxoma, kjojchán 'ke-la xákjén. ¹¹'Seé chón ra 'nó tse 'koq; jndíj ra ján 'se kjinchrá kò 'chin ra 'nó kjàn. Jchaá-la ya ján ngajmi kjojkón ra 'nó tse tjín-ni kò kjoa ra 'nó 'cho tjín ra 'nó kiskón-lá.

¹²Tanga ítjòn jtsaba'nó-no xita; koaàtjingi-no; iko-no ya ni'ya sinagoga nándà nga maxkóya xita Judío nga ya sindajín-no. Ti'koa ikoó-no ndayá; ikoó-no nándà tjina xitaxá ítjòn kò ya nándà tjina jè xita ra batéxoma, tà ngatjì-la nga a'ta tsa'an makjiín-no. ¹³'Kia nga kò'sín kokama'tin jìòn, 'kiaá koma 'kénajmí-la xita ra a'ta tsa'an. ¹⁴Kò'sín tijngo-la takòn, kì tà chjàn ítjòn níkijsjen kó'sín kixó nga kisikoo ijo-no; ¹⁵nga 'aán tsja-no 'én kò kjóbítsjen kó'sín kixó, mé-ni nga mì kì siikijne-no jñà xita kondra-no 'kia nga jchibakjo. ¹⁶Skanda tijná-ni ra na'in-no ma, ra 'ndsè, ra xàngioo, kò xita ra nda báko-no, ra siingatsja-no kò ti'koa si'ken i'ka-no. ¹⁷Nga'tsi xita isà'nde siijitike-no, tà ngatjì-la ra a'ta tsa'an. ¹⁸Tanga nijngo tsjaskò jchija. ¹⁹Jè ra chíkjoa-la kjohi'in kiì nga kotojin, kíjnakon inìma-la skanda ta kjíá-nioo!

²⁰'Kia nga jchaá naxindá Jerusalén nga kitse jngo tjindi-la chíchàn, ijyeé 'ya nga kjochraña nichjin nga kjehesòn nga'tsi mé ra tjín ya. ²¹'Kia kò'sín koma, jñà ra ya tjítsajna Judea, ya katafi nándà nindo; jñà ra tjítsajna ya Jerusalén, katitjòjin; kò ra ya tjítsajna ya ajin ijná ján, kì tà chjàn máfa-ni ya naxindá-la. ²²Nga 'tseé kjohi'in 'se, mé-ni nga kitjasòn ijye-ni koni 'sín tíchja Xajon 'tse Nainá. ²³Ima-ró-ni ndí íchjín, ra 'kia chiba-la 'xkén, kò tsa ndí ixti-xó inçhisíkaki! Ra ta kjojtì-la Nainá, tseé kjohi'in tsjá-la xita naxindá Israel. ²⁴Tjín ra kicha ndajò kiyá-ni; kò tjín ra kjíí isà'nde iko kjohi'in jñà xita. Jñà ra mì tsa xita judío, 'nó sketon jñà xita naxindá Jerusalén; jñà kotéxoma-la skanda 'kia nga kjehe'tà nichjin-la xita kiì.

Kó'sín koma 'kia nga kjíí india-ni jè I'ndí-la Xita

(Mateo 24:29-35, 42-44; Marcos 13:24-37)

²⁵Jchaá-la kjojkón a'ta 'tse tsá'bí, 'tse sá, kò a'ta 'tse jñà nitse. Ya a'ta nangi, nga'tsi xita, 'nó jtsakjòn nga kjí'nchré-la

nga 'nó kjone 'kia nga ski'nga jè ndáchikon. ²⁶Jñà xita nga kiyáya-ní nga jtsakjòn 'kia nga ske kjoa ra kama'tin isà'nde. Nga skanda jñà nga'nó ra tjín ján ngajmi, kojtiyaá-la. ²⁷Akjòn ske-na xita, 'an ra I'ndí-la Xita xian-la ijo-na nga kjinchrabàa ya ajin ifi nga tse nga'nó tjiko ko jeya tíjna. ²⁸'Kia ko'tsia nga ko'sín kama kjoa kii, 'nó 'tè-la takòn ko tsja 'tè-la inìma-no, nga ijyee kjochraña nichjin nga kitsajnandí-no.

²⁹'Kiaá tsi'kénajmí jngo-la kjoa ra mangàsòn; kitsò-la:

—Chítsijen-la jè yá-la to igo, ko nga'tsi yá ra tjín. ³⁰'Kia nga ijye bí'tsia nga bí'jtsén xka-la, 'ya-nó nga ijyee machraña cho ndabá. ³¹'Koaá ti'sín tjín, 'kia nga jcha nga kokama jñà kjoa kii, katamachiyaá-no nga ijyee tímachraña nichjin nga jcha kó'sín batéxoma Nainá.

³²'Koaá xin kixi-no: Tikjeé biya-ni xita ra tjín 'ndi 'ndi, nga kitjasòn ijye jñà kjoa kii. ³³Jè ngajmi ko jè isà'nde jchijaá-la, tanga jñà 'én-na, mì tsa ta ya jchaàjin; kitjasòn ijye-ní.

³⁴'Tikinda ijo-no; kii bí'nde nga jè sítajajín inìma-no jñà kjoa 'chi, ko kjoa ra 'sín xita 'chi, ko kjoa ra níkájneé ya isà'nde mé-ni mì ta nditon kjiíkanè-no jè nichjin 'kia nga kji'í india-na, koni 'sín ma jngo chin. ³⁵Nga 'koaá 'sín kama'tin nga'tsi xita ra tjín nga tíjngo isà'nde. ³⁶Titsajnanda ra jiòn, tinákjoa'ta ki'ta-la Nainá mé-ni nga 'se-no nga'nó nga kama kotojiòn nga'tsi kjohi'in ra 'se, ko mé-ni nga mì kii kosabá-no ya ngixkon I'ndí-la Xita.

³⁷'Kia nichjin, yaá tsakón-ya Jesús ya nditsin ingo ítjòn, ko 'kia nitjen, yaá fi kijna ya nindo ra 'mì Yá Olivo. ³⁸Nga'tsi xita bijchó 'nchré-la 'én ra bakón-ya 'kia nga tajñoa ya aya ingo ítjòn.

Kó'sín tsajoóya-nì xita kondra-la Jesús 'kia nga itsabá'nó

(Mateo 26:1-5, 14-16; Marcos 14:1-2, 10-11; Juan 11:45-53)

22 ¹Ijyee kjochraña nichjin 'kia nga bitjo 'sí paxko, nga bakjèn niño nchrajín ra tsin-la na'yo san jñà xita judío. ²Jñà xita ítjòn-la na'mì, ko jñà xita ra bakón-ya kjotéxoma-la Nainá ra tsikínda Moisés mejèn-la si'ken Jesús; tsakátsji'nde-la kó'sín siiko, tà ngatji-la nga jñà tsakjón-la xita naxindá.

³Jè xita-ní 'jaha'sen-jiín inìma-la ra 'mì Judas, ra ti'koa Iscariote 'mì-te, jngo xita-la Jesús jñà ra tejò ma-ni. ⁴Yaá íkako

xit̄a ítjòn-l̄a n̄a'mì, k̄o xit̄a ítjòn ra síkinda ìnḡo ítjòn, nga tsajoóya-ni kó'sín ma sìnḡatsja Jesús kondra-l̄a. ⁵Xit̄a k̄i, tsjaá ki'se-l̄a; tsikíndajín-ní nga t̄on tsjá-l̄a. ⁶Kjokjín-l̄a jè Judas, ak̄jòn tsakátsji'nde-l̄a kó'sín sìnḡatsja Jesús nga mì k̄i sk̄e j̄n̄a xit̄a nax̄indá.

Kó'sín nga tsakjèn-k̄o xit̄a-l̄a Jesús

(Mateo 26:17-29; Marcos 14:12-25; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)

⁷Ijchó n̄ichjin nga bitjo 'sí a'ta 'tse niño nchrajín ra tsìn-l̄a n̄a'ȳo san, 'kiá k̄o'sín t̄jínè-l̄a nga biya forrè ra xaájten jn̄i-l̄a ra a'ta 'tse 'sí paxk̄o. ⁸Jesús isikasén Pedro k̄o Juan, kitsò-l̄a:

—Tjen tangió mé-ni nga tinda tsajmì ra k̄ichi-né ra a'ta 'tse 'sí paxk̄o.

⁹Kitsó j̄n̄a xit̄a-l̄a:

—¿Nánda mejèn-li Na'ìn nga k̄inda-j̄in?

¹⁰Jesús kitsó-l̄a:

—'Kiá nga kijcho ya ajin nax̄indá, yaá skajin jngo xit̄a 'x̄in ra 'ya jngo nisa nandá. Tangítj̄ingi-l̄a skanda ñánda nga kjoaha'sen ni'ya. ¹¹Ko'tìn-l̄a jè ni-l̄a ni'ya: “Kíí tsò jè Maestro: ¿Nánda kijna jè ni'ya ya ñánda nga kókjen-k̄o xit̄a-na ra kotá'yá'ta-na ra a'ta 'tse 'sí paxk̄o?” ¹²Jè xit̄a rak̄i, k̄okòn jngo-no ni'ya ra je 'ki ra ijye nda chon ra ya k̄ijinasòn'nga i'ngaá. Ya tinda tsajmì ra k̄ichi-né.

¹³J̄n̄a xit̄a k̄i, kijí-ní; 'koaá 'sín isakò-l̄a koni 'sín kitsò-l̄a Jesús. Yaá tsikínda tsajmì ra tsakjèn ra kjoa 'tse 'sí paxk̄o.

¹⁴'Kiá nga ijye ijchò ch̄iba-l̄a nga tsakjèn, Jesús k̄o xit̄a ra bixáya-l̄a yaá tsikitsajna'ta ímixa. ¹⁵Kitsò-l̄a:

—¡'Ñó mejèn-na nga kókjen-k̄o-najìon ra 'tse 'sí paxk̄o 'kiá nga t̄ikje biya! ¹⁶'Koaá xin kixi-no, mì k̄i t̄i kókjen-na ra a'ta 'tse 'sí paxk̄o skanda 'kiá nga ijye kitjasòn j̄n̄a n̄ichjin 'kiá nga kotèxoma Nainá.

¹⁷'Kiáá iskábé jngo ch̄itsín ra t̄jía nandá xán 'tse uva; kitsjá-l̄a k̄jonda Nainá. Ak̄jòn kitsò-l̄a j̄n̄a xit̄a-l̄a:

—Chjíbé, t̄ika'bí-l̄a xàngioo; ¹⁸'koaá xian-no nga mì t̄i k̄i sk̄'i-na nandá xán 'tse uva skanda 'kiá nga kotèxoma Nainá.

¹⁹Ak̄jòn iskábé niño nchrajín; kitsjá-l̄a k̄jonda Nainá. Ak̄jòn isijòya, k̄o kitsjá-l̄a xit̄a-l̄a, kitsò-l̄a:

—Jñà k̄iì, jé ijo-na, ra tsja kjotjò nga kiyá ngajo-najìon. Ko'sín t̄jòya-te jìon n̄iño nchrajín nga tikítsjen-yá ra a'ta tsa'an.

²⁰ 'Kia nga ijye tsakjèn, 'koaá t̄i'sín ki'sin; iskábé jngo ch̄itsín [ra t̄jía nandá xán 'tse uva], kitsò:

—Jè nandá xán ra t̄jía ch̄itsín rak̄iì, jè-ní kjoa xit̄se ra bindájín-ko-no, ra ngi ko jn̄i-na makixiya-ni, jè jn̄i-na ra xaájten ra kjonda tsajìon. ²¹ Yaá t̄jna'tako-ná ímixa, jè ra s̄ìngatsja-na xita kondra-na. ²² Kixií kjoa, 'an ra l'ndí-la Xita xin-la ijo-na, t̄jínè-na nga kiyá, tanga, jima-ró-ni jè xita ra s̄ìngatsja-na!

²³ Jñà xita-la tsikí'tsia-ní nga iskonangi-la xákjén, kitsò: “Yá-ní ra ko'sín s̄ìngatsja.”

Yá kjòn-ní ra t̄jna ítjòn

²⁴ Jñà xita-la Jesús tsakátiya-ni nga yá kjòn-ní ra t̄jna ítjòn.

²⁵ Jesús kitsó-la:

—Jñà xitaxá ítjòn ra mì tsa xita judío, 'ñó beton xita naxindá-la, ko jñà xita k̄iì, 'koaá 'sín bitjongi nga 'ñó nda xita. ²⁶ Tanga ra jìon, mì tsa ko'sín 'siaan. Jè ra isa 'nga t̄jna, isaá nangi katijna; ko jè ra ma-la batéxá-ná, tà isaá jé katama ch̄i'nda. ²⁷ ¿Yá-ní ra t̄jna ítjòn? ¿A jè ra bijna'ta ímixa o ra jè ra bíya tsajmì? ¿A mí tsa jè, jè ra bijna'ta ímixa? Tanga 'ndi 'ndi, mì tsa t̄i ko'sín kama-ni. 'An, 'koaá 'sín t̄jnjajin-no koni tsa jngo xita ch̄i'nda ra tísíxá-no.

²⁸ Jion-nájìon ra ko'sín titsajna ko ki'tá-ná n̄i'sín ta mé kjoa ra t̄batojiaàn. ²⁹ 'Koaá ma-ni, 'koaá 'sín tsja-no kjotéxoma, mé-ni nga tatéxoma koni 'sín kitsjà-na jè Na'in-na ra Nainá, ³⁰ mé-ni nga t̄i'koa ya kichioð ko ya 'sioð ya a'ta ímixa n̄anda kotexóma ra 'an, t̄i'koa ya kitsajnasòn íxile 'tse kjotéxoma, nga jìon kíndajín-la jñà xita naxindá-la xita Israel ra tejò tje ma-ni —kitsó Jesús.

'Koaá kitsò Jesús nga jè Pedro, jàn 'ka k̄okitso nga mì k̄i bexkon

(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)

³¹ Kiichja-isa Na'in-ná, kitsò:

—Ji Simón, jè xita-nií ijyee isjé'nde nga mejèn-la 'ñó skoó'ta-no. Nga ko'sín s̄iiko-no koni 'sín n̄iko jè trigo nga 'kia matsje. ³² Tanga ijyee isjé'tin-la ra ji, mé-ni nga mì jchaàjin-li

kjoa ra makjiin-li ra a'ta tsa'an. 'Kia ijye koaafa'ta-iná ra ji, tisikii jña xàngii, mé-ni nga kixi katitsajna-ni.

³³ Simón Pedro kitsó-ní:

—Na'in, tíjnanda-ná nga kíko-la ni'sín ndayá 'kín, ko ni'sín ya katiyako-la.

³⁴ Jesús kitsó-la:

—Ji Pedro, 'koaá xin-la, 'ndi 'ndi, jàn 'ka kosíi nga mì kì 'yaxkon-ná 'kia nga tikjè kjindáya káxtí.

'Kia nga ijye kjochraña nga 'ki-la kjohi'in jè Jesús

³⁵ Jesús iskonangií-la, kitsò-la:

—'Kia nga ta ísikásén tiya-no nga nimé ra ki'chà, nga nimé ton, nga nimé na'ya, ko nga nimé xajté tsakjaya jìòn, ¿mé ra ichija'ta-no?

Jña xita kitsó-ní:

—Nimé ra ichija'ta-najin.

³⁶ 'Kiaá kitsò-la:

—'Ndi 'ndi, jè ra tjin-la chrjaba ton, ko ra tjin-la na'ya, katakjábé; jè ra tsin-la kicha ndajò, katatína nachro-sò'nga-la ko katatse kicha-la. ³⁷'Koaá xín-no, tjinè-la nga kitjasòn ijye, koni 'sín tíchja ra a'ta tsa'an jè Xajon-la Nainá, nga tsò: "'Koaá 'sín sketákon koni tsa jngo xita ra mì kì nda 'sín." Koni 'sín tíchja 'Én-la Nainá ra a'ta tsa'an, kitjasòn ijye-ní.

³⁸ Jña xita-la kitsò:

—Na'in, jò kicha ndajò kjihijyo-najin ijndíi.

Jè Jesús kitsó-la:

—Tà kama-ni.

Kó'sín nga tsikítsa'ba Jesús ya nindo Yá Olivo

(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42)

³⁹ Akjòn kijì Jesús nga kiichja'ta-la Nainá ya ñanda 'mì nindo Yá Olivo koni 'sín 'sín ki'ta; tjen-ngi-la xita-la ra kotá'yá'ta-la.

⁴⁰ 'Kia nga ijchò i'nde rakii, kitsò-la xita-la:

—Tinákjoa'ta-la Nainá mé-ni nga mì kjótsji-jé-no.

⁴¹ 'Kiaá tsasi'taxìn itsé; 'koaà-la 'ki kijì, koni 'ki kjìn saté jngo najo; tsasèn-xkó'nchi, akjòn kiichja'ta-la Nainá. ⁴² Kitsò:

—Na'in, tsa mejèn-li, chjáaxìn-ná kjohi'in rakii; tanga mì tsa jè katitjasòn koni 'sín mejèn-na ra 'an, 'koaá 'sín katama koni 'sín mejèn-li ra ji.

⁴³ 'Kia tichja'ta-la Nainá, jngo ikjali tsatsijen-la ra ngajmi inchrabà-ni nga kitsjà nga'nño-isa-la. ⁴⁴ Koni 'sín 'nño tse kjohi'in tísikjiín, 'koaá 'sín 'nño kiichja'ta-isa-la Nainá; jè ndátsjiya-la ra iskatsajo'tá nangi, sí koni kjòn jní chjingaá kjòn.

⁴⁵ 'Kia ijye kiichja'ta-la Nainá, kijì india-ni ya nãnda títsajna jña xita ra kotá'yá'ta-la. Tanga 'kia ijchò, ijyee kjifé-ní, tà ngatji-la 'nño 'on inchimá-la inìma-la. ⁴⁶ 'Kiaá kitsò-la:

—¿Mé-ni nga tjitsjafè-no? Tísítjeen, tinákjoa'ta-la Nainá mé-ni nga mì sakò jé-no.

Kó'sín nga itsabá'nño jña xita jè Jesús

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:2-11)

⁴⁷ Tì'kiaá-ni nga tichja-isa Jesús, kjìn xita ijchò; tjen ítjòn jè Judas, jngo xita-la Jesús jña ra tejò ma-ni. 'Kia ijchò, ikasi'ta chraña-la Jesús nga iskine'a. ⁴⁸ Jè Jesús kitsò-la:

—Jì Judas, ¿a tà maá chine'a jngo-ná kò akjòn nìngatsja-ná xita kondra-na 'an ra l'ndí-la Xita xin-la ijo-na?

⁴⁹ Jña xita-la ra i'ka, 'kia nga kijtse kjoa ra tíma'tin Jesús, kitsó-ní:

—Na'in, ¿a mején-li nga kì'chon-jìn kicha ndajò-najìn?

⁵⁰ Jngo xita-la Jesús tsajá-la kicha jè chì'nda-la na'mì ítjòn; tsate'ta chíká nga kixi-la. ⁵¹ 'Kiaá kitsò Jesús:

—¿Tà katja'bè; kì konìkoo!

Akjòn tsaká'ta-la tsja chíká-la chì'nda rakii; nditoón kjonda-ni. ⁵² 'Kiaá kitsò-la jña xita ra ijchòtjìngi-la, jña xita ítjòn-la na'mì, kò xita ra síkinda ingo ítjòn, kò jña xita jchínga:

—¿Mé-ni kò'sín kà'fìi-no nga kò'sín kà'fìi'cha-ná koni tsa jngo xita chijé nga kicha kò yá ki'chà? ⁵³ Nìchjin nchijòn tsakátijnaa ya nditsin ingo ítjòn. ¿Mé-ni mì tì'kia indabá'nño-ná? Tanga 'kiaá-ní nga jñò chon matsja-no nga bíjtjoo 'kia nga jè níí tíbatéxoma.

'Kia nga jè Pedro mì kì tsi'kénajmí nga bexkon jè Jesús

(Mateo 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jña xita itsabá'nño Jesús, kiiko ya ni'ya-la na'mì ítjòn. Jè Pedro, kjíin tjìngi-la. ⁵⁵ Jña xita, ni'í tsikítse ya nga masen-la nditsin, akjòn tsikítsa'ngi jngo tjandi. Jè Pedro, yaá tsikijnajin-te-la xita. ⁵⁶ Jngo chjoón chì'nda, 'kia kijtse Pedro nga ya tíjna'ngi, isko'án-ní; kitsò-la:

—Xit̄a rak̄i, yaá tsá'bak̄o-te Jesús.

⁵⁷Tanga jè Pedro tsakjajna'ma-ní, mì kì tsi'kénajmí; kitsò:

—Jì chjoón, mì kì bexkon xit̄a ra ko'mì-la jì.

⁵⁸Ra kjomà jngohíjta, ìjngo xit̄a kijtse Pedro; kitsò-la:

—Tì'koáá ra jì yaá tjàjmekí jè Jesús.

'Kiaá kitsò Pedro:

—Majìn, mì tsa 'an jiàan, nàmì.

⁵⁹Ra kjomà askan, tjian-ni tsa jngo hora, 'nõ kokitsò jngo-isa xit̄a:

—Kixíí kitií kjoa, jè xit̄a rak̄i, yaá tsá'bak̄o-te Jesús; nga yaá ì'nde-la ya Galilea.

⁶⁰Pedro kitsó-ní:

—Mì kì be mé 'én ra ko'mì-la jì na'in.

Tì'kiaá-ni tíchja Pedro nga iskindaya káxtí. ⁶¹Isíkáfa Na'in-ná Jesús, iskotsíjen-la Pedro. 'Kiaá itjokítsjen-la Pedro 'én ra kokitsò-la Na'in-ná Jesús nga kitsò-la: “Ndi 'ndi, 'kia nga tikje kjindáya káxtí, jàn 'ka kosíí nga mì kì 'yaxkon-ná.” ⁶²Jè Pedro, 'kiaá itjo nditsiaán, kò taxkí 'nõ iskindaya.

Kó'sín nga isisobà-la xit̄a jè Jesús

(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65)

⁶³Jñà xit̄a ra inchisíkinda Jesús, isitsja'tin-ní kò tsajá-te-la.

⁶⁴Tsikíchja xkon; akjòn iskonangi-la, kitsò-la:

—jKò'tín-nájìn yá ra tí'bé-li!

⁶⁵Kjìn 'én kiichjajno-isa-la ra 'nõ 'cho tsò.

'Kia nga jñà xit̄a kiiko Jesús ya nándá

tjítsajna xit̄axá ítjòn 'tse xit̄a judío

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

⁶⁶'Kia ki'se isén, kjóxkóyaá jñà xit̄a jchínga 'tse xit̄a judío, xit̄a ítjòn-la na'mì, kò xit̄a ra bakón-ya kjotéxoma-la Nainá ra tsikínda Moisés; kiiko Jesús ya nándá maxkóya jñà xit̄axá ítjòn; akjòn iskonangi-la, kitsò-la:

⁶⁷—Kò'tín-nájìn, ¿a jì-ní ra Cristo [ra xá isikasén-li Nainá]? Jesús kitsó-ní:

—Tsa koxín-najiòn, mì kì kokjiín-no. ⁶⁸Kò tsa 'an skonangi-no, mì kì kinákjoaa, [kò mì kì tsa sikíjnandií-nájiòn]. ⁶⁹'An ra l'ndí-la Xit̄a xian-la ijo-na, ijyeé 'ndíí ma'tsia nga ya kótijna ya nga kixi-la Nainá ra 'nõ tse nga'nõ tjín-la.

⁷⁰Nga'tsì xit̃a kitsò:

—¿A jì-ní ra I'ndí-l̃a Nainá 'mì-li?

Jesús kitsó-l̃a:

—Jión ra kò'sín in-chibixó nga 'an-ná.

⁷¹'Kiaá kitsò jñà xit̃a:

—¿Mé ra 'sian-isa-ná nga yá ra chj̃nangi-lá? Jién sabá in-china'yá-lá koni 'sín títsò nga tíchj̃a-ni tsa'ba.

'Kia nga jñà xit̃a kiiko Jesús ya ñánda t̃jna Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

23 ¹Nga'tsì jñà xit̃a tsasítjen; kiiko Jesús ya ñánda t̃jna jè Pilato. ²'Kia nga ijchòko ya ngixkon Pilato, jñà xit̃a tsikí'tsia nga tsakángi, kitsò:

—Kijcha'tín-náj̃in jè xit̃a rak̃i, nga kj'íí ndiyá f̃iko xit̃a naxindá-ná. 'Koaá 'sín tsò nga mì-ró k̃i kichj̃t̃jié tsajmì ra a'ta 'tse César ra xit̃axá ítjòn t̃jna Roma; kò 'koaá t̃i'sín tsò-te nga jè-ró ra Cristo [ra xá isikasén-ni Nainá] nga xit̃axá ítjòn k̃jna.

³Jè Pilato iskonangi-l̃a, kitsò-l̃a:

—¿A jì-ní ra xit̃axá ítjòn-l̃a xit̃a Judío?

Kitsó Jesús:

—Jíí ra kò'sín t̃jisi.

⁴Pilato kitsó-l̃a jñà xit̃a ítjòn-l̃a na'mì kò xit̃a naxindá:

—Nimé jé ra matsji-na a'ta 'tse xit̃a rak̃i.

⁵Tanga jñà xit̃a isaá 'ñó kiichj̃a nga tsakángi, kitsò:

—Koni 'sín bakón-ya ta kjosíí t̃bátsji-l̃a xit̃a naxindá-ná.

Tsikí'tsia k̃jòn-ni ya nangi Galilea, kò nga t̃jngo Judea, skanda ì Jerusalén.

'Kia nga jñà xit̃a kiiko Jesús ya ñánda t̃jna Herodes

⁶'Kia nga kii'nchré Pilato 'én ra tsò, Galilea, iskonangií-l̃a xit̃a, ¿a yaá ì'nde-l̃a? ⁷'Kia nga ki'senajmí-l̃a nga ya ì'nde-l̃a, isikasén-l̃a jè ra t̃jna xit̃axá ítjòn ya Galilea, jè ra 'mì Herodes; jñà nichjin k̃i, t̃i'koaá yaá t̃jna ya naxindá Jerusalén. ⁸Herodes, 'kia nga kijtse Jesús, 'ñó tsja ki'se-l̃a, nga kjotseé mejèn-l̃a nga skexkon, nga ijyee k̃jin kjoa ki'senajmí-l̃a ra a'ta 'tse Jesús. Mején-l̃a ske jngo kjoxkón ra 'sín. ⁹Kjín skoya kjoa iskonangi-l̃a; tanga jè Jesús, nijngo 'én kiichj̃a. ¹⁰Yaá t̃jitsajna-te xit̃a ítjòn-l̃a na'mì, kò xit̃a ra bakón-ya kjotéxoma-l̃a Nainá ra tsikínda Moisés, nga 'ñó in-chibángi. ¹¹Jè Herodes, kò jñà chíchàn-l̃a, tsachrjengi-ní; ta kjoaá kijtsetákon;

isíkaya nikje ra 'nó nda kjòn koni 'tse xitaxá ítjòn nga isisobà-là; akjòn isikasén jngò 'ká-ila jè Pilato. ¹²Nìchjin 'kia, tsajoónda-ni jè Pilato kò Herodes; 'kia nga 'sa ítjòn, kondraá tjítsajna-là xákjén.

Kó'sín nga isinè-là kjohi'in jè Jesús nga kiyá

(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16)

¹³Jè Pilato tsikíxkóya jñà xitá ítjòn-là na'mì, xitaxá, kò nga'tsi xitá naxindá, ¹⁴kitsò-là:

—Jìòn, inikasén-ná jè xitá rakìi nga fangioð, nga bixó: kjosíí bátsji-là xitá naxindá. Kò ískonangií-là ya ngixkòn. Nga'tsi 'én ra fanè-la, nímé jé sakó-na ra a'ta 'tse.

¹⁵Jè Herodes, tí'koaá isikasén india-na jè xitá rakìi, nga nímé jé isakò-te-là ra a'ta 'tse. Mì tsa mé jé tjín-là; mì kì bakèn-là nga kiyá. ¹⁶Tsjaá-là kjohi'in, akjòn síkíjnandií-na.

¹⁷Koaá 'sín tjínè-là, 'kia nga bitjo 'sí paxkò, bijnandií jngò-ni xitá ra ndayá tjítsa'ya. ¹⁸Tanga jñà xitá naxindá, jngóò jta kiji nga'tsiòò, kitsò:

—¡Katiya Jesús; jè Barrabás tikíjnandií-róoi!

¹⁹Barrabás, ndayá tíjna'ya tà ngatjì-là nga xitá naxindá Jerusalén isikjaán-kjo tí'koa jngò xitá isì'ken. ²⁰Pilato, mején-là nga síkíjnandií-ni Jesús; kùichjaá india-ila xitá naxindá.

²¹Tanga jñà xitá naxindá ta isaá 'nó kùichja-isa, nga kitsò:

—¡Krò katasi'ta-róoi! ¡Krò katasi'ta-róoi!

²²Ra ma-ni jàn 'ka kitsó-là xitá naxindá:

—¿Mé kjoa ra ta 'cho ki'sìn kjòn jè xitá rakìi? 'An, nímé jé sakó-na ra a'ta 'tse, ra bakèn-là nga kiyá. Tí'koaá-ni tsja-là kjohi'in, akjòn síkíjnandií-na.

²³'Nó si ki'sìn jñà xitá; 'nó kùichja nga mejèn-là krò katasi'ta Jesús. Tà ngatjì-là nga 'nó kùichja nga'tsi xitá kò jñà xitá ítjòn-là na'mì, isikijne-ní. ²⁴Jè Pilato kitsjá kjohixi nga katitjasòn koni 'sín isíjé xitá naxindá. ²⁵Jè isíkíjnandií-ní jè xitá ra isíjé naxindá, jè ra 'mì Barrabás ra ndayá tíjna'ya nga kjosì tsakátsji kò xitá isì'ken. Akjòn isìngatsja Jesús nga kò'sín katasíko koni 'sín mejèn-là ra jñà.

Kó'sín isi'ta krò jè Jesús

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27)

²⁶'Kia nga kiiko Jesús nga kiì ká'ta krò, itsabá'nó jngò xitá ra 'mì Simón ra ya i'nde-là nándà 'mì Cirene ra 'kia chiba-là

tí'faha'sen-jin naxindá; jè isì'kamijìn krò nga kijì ya ajton í'tsin Jesús.

²⁷Kjín xita naxindá, ko kjín íchjín tjen-ngi-la Jesús ra kjindáyake nga mahimake kjoa ra tíma'tin. ²⁸Jesús, isíkáfa-ní, iskotsíjen-la, kitsò-la:

—Jìòn ndí íchjín ra ya Jerusalén tsajìòn, kì tà chjàn 'an chindáyacha-ná, jè chjindáyacha ijo-no ko ixti-no. ²⁹Nga kijchò nichjin nga tse kjohi'in 'se, nga kitsò xita: “Mé ta nda-la jñà ra íchjín 'ndi, jñà ra mì tsa ixti ki'se-la, ko jñà ra mì ixti isikaki.” ³⁰Akjòn kì'tsia jñà xita nga kitsò-la jñà nindo: “¡Katakané-nájìn!” Ko kitsò-la jñà chrjangi-la nindo: “¡Tjtsahi'nde-nájìn!” ³¹Ra 'an, koni jngo yá xkén, 'nó 'cho síko-ná xita; jìòn ra xita Jerusalén, ra koni jngo tsa yá kixi, isaá tà 'nó 'cho sìiko-no xita.

³²Ti'koa kiìkoò jò-te xita ra 'nó tse jé tjín-la ra ti'koa ya kiyá'ta-te krò. ³³Kia nga ijchòko ya 'nde ra 'mì 'nde Sko Mí'ken, tsaká'ta krò Jesús ko tsaká'ta-te xita ra jò ma-ni ra 'nó tse jé tjín-la; jngo tsasíjna ya ngakixi-la, ko jngo tsasíjna ya ngaskoán-la. ³⁴Kiaá kitsò Jesús:

—Na'in, tijchaà'ta-la ji; nga mì kì be mé kjoa ra inchi'sín jñà xita kii.

Akjòn jñà chíchàn isíská chiya nga isíka'bí-la xákjén nikje-la. ³⁵Jñà xita naxindá inchikotsíjen-la; ti'koaá jñà xitaxá ítjòn, inchisísobá-la:

—Jñà xita ra kjí'í, maá tsachrjetjì kjohi'in; tsa kixi kjoa nga jè ra Cristo, jè ra xá ko'sín jahíjin-ni Nainá, katachrjetjì kjohi'in ijo-la 'ndi-ni.

³⁶Jñà chíchàn ti'koaá isisobà-te-la Jesús. Ijchò kincha'ta chraña-la, kitsjá-la nandá binagre nga isì'ki. ³⁷Kitsò-la:

—¡Tsa ji-ní ra xitaxá ítjòn-la xita judío, tikíjnandií-ni ijo-li!

³⁸Ko jngo íte isi'ta ya skò krò ra jí'ta 'én ra tsò: “Jé rakii ra xitaxá ítjòn-la xita judío”; nga 'én griego, 'én latín, ko 'én hebreo tíchja.

³⁹Jngo xita ra ya kjí'ta-te krò ra 'nó tse jé tjín-la, 'nó 'nga tsakáko Jesús, kitsò-la:

—¡Tsa ji-ní ra Cristo [ra xá isíkasén-li Nainá], tikíjnandií-ni ijo-li, ti'koa 'sín tikítsajnandií-nájìn!

⁴⁰Jè xita ra jngo tsakátiko-ní, kitsò-la:

—¿A mí skon-là jì Nainá nga ngàsòn kjohi'in inchinikjieén?
⁴¹Ra kjohixì, bakén-ná ra jién nga sikjieén kjohi'in nga kichjí-ná jé-ná, tà ngatjì-là nga 'nó 'cho ki'nié; tanga jè xita rakì, nímé kjoa ki'sin ra 'cho tjín.

⁴²'Kiaá kitsò-isa:

—Jesús, kì niijchaàjin-ná 'kia nga ijye kí'tsiì nga kotexomi.

⁴³'Kiaá kitsò Jesús:

—'Koaá xín kixì-la; 'ndì 'ndì, yaá kijnakò-ná ya ngajmi ya ì'nde ñánda 'nó nda chon.

Kó'sín kjomà 'kia nga 'ken Jesús

(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30)

⁴⁴'Kia nga ijchò nchisen, skanda nga ijchò las tres, kjojnó-ní nga tíjngo isà'nde. ⁴⁵Kjojnó jè tsá'bí, kò jè nikje ra tja'báya ya nga masen-là ingo ítjòn, jòya kjomà nga ichrjajndá. ⁴⁶Jesús 'nó kiichja, nga kitsò:

—ì'Na'in, yaá tìbijnáya ndsiì jè inìma-na!

'Kia nga ijye kòkitsò, akjòn 'ken.

⁴⁷Jè xita ítjòn-là chíchàn, 'kia nga kijtse kjoa kìì koni 'sín kjomà, 'ngaá isíkijna Nainá, kitsò:

—Ngi kixì kitií kjoa, jè xita rakì, xita kixì-ní.

⁴⁸Nga'tsì xita ra kjóxxkò ra kii katsíjen-là, 'kia nga ijye kijtse kjoa ra kjomà, kijí-ni ni'ya-la; 'béjin inìma-la ta ngatjì-là nga 'nó tse kjoba tjíjin. ⁴⁹Nga'tsì xita ra bexkon Jesús kò íchjín ra tsikima'ta-là ra inchrabà-ni skanda ya Galilea, kjiín tsikitsajna-ni nga inchikotsíjen-là.

Kó'sín kjomà 'kia nga isihijin Jesús

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)

⁵⁰Jngo xita tíjna ra 'mì José ra 'nó nda xita, tì'koaá xita kixì-ní. Yaá ì'nde-là ya ñánda 'mì Arimatea, naxindá ra chja-ni Judea. Jngoó xita ra tì'koaá xá tjín-là 'tse xitaxá-là xita judío. ⁵¹Jè José, tíkoñá-te-là nga mejèn-là ske kó'sín batéxoma Nainá; mì kì isasèn-là koni 'sín tsajoóya-ni jñá xitaxá xákjén kò koni 'sín ki'sin. ⁵²Kiìjkon jè Pilato nga isíjé-là ijo-là Jesús. ⁵³Tsajen'ta ya a'ta krò; isíkájté jngo nikje chroba; akjòn yaá kii kíhijin ya ñánda xá kò'sín itjá'xa-ni naxì nga ngajo-là mi'ken. Ya ngajo rakì, nì sa jngo mi'ken ya sijna. ⁵⁴Jè nichjin 'kia, 'kia-ní nga bìtsajnanda xita ra a'ta 'tse

'sí paxko; ijyeé kjame bijchó chiba-la nga ma'tsia jè nichjin níkjáya.

⁵⁵ Jñà íchjín ra inchrabà-ni Galilea, kiji-te ya ñánda tjna jè ngajo-la mi'ken; ko xkoón kijtse-ni kó'sín isijna ijo-la Jesús.

⁵⁶ 'Kia 'ji-ni ni'ya-la tsikínda sihití ko chijo xka ra 'ño nda jne. Akjòn isíkjáya jè nichjin níkjáya koni 'sín tíchja kjotéxoma.

Kó'sín kjomà 'kia nga jaáya india-ila Jesús

(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

24 ¹ Jè nichjin 'kia nga ma'tsia xomàna, 'ño tajñòya kiji jñà íchjín kii ya ngajo-la chrjó mi'ken ñánda isihí'nde ijo-la Jesús nga kiiko jñà sihití ra tsikínda nga kixten-jno ijo-la Jesús; ko tjen-ko i'ka íchjín ra kjií. ² 'Kia nga ijchò, kijtsee jè najo ra tjíchjajto-ni ya ngajo-la mi'ken nga xin kjijna. ³ 'Kia nga 'jaha'sen-ngi ya ngajo chrjó mi'ken, mi kii isakò-la ijo-la Na'ín-ná Jesús. ⁴ 'Kia nga inchisikájno íchjín kii, ta nditoón tsincha'ta jò-la xita 'xin ra kjiya nikje ra fate ni'í kjòn. ⁵ Ta itsakjón jñà íchjín kii; tsincha-niña'tá skanda ya a'ta nangi. 'Kiaá kitsò jñà xita 'xin ra jò ma-ni:

Jñà ikjalí ra jò ma-ni ra isíkjí'nchré íchjín nga ijyeé jaáya-la Jesús

—¿Mé-ni ya fatsjijin-la mi'ken jè xit̄a ra t̄ijnakon? ⁶Mì tsa t̄i yá t̄jín-ni ījndí, ijyeé káfaháya-ila. T̄ikítsjen koni 'sín kitsò-no 'kia nga t̄jna-isa ya Galilea, ⁷nga kitsò: “Jè I'ndí-la Xit̄a, t̄jínè-la nga ya kongatsja j̄nà xit̄a jé nga koaà'ta krò, tanga 'kia nga kijchò jàn nichjin kjoaáya india-la.”

⁸J̄nà íchjín k̄i, 'kiaá ítsjen-la koni 'sín kitsò Jesús. ⁹'Kia ijye tsáfa-ni nga k̄i katsjjen-la ngajo-la mi'ken, tsi'kénajmí-la j̄nà xit̄a ra tsikíxáya-la Jesús ra tejngo ma-ni kò j̄nà xit̄a ra i'ka. ¹⁰J̄nà íchjín ra 'j̄ikó 'én nga tsi'kénajmí, jè ra 'mì María Magdalena, kò ra 'mì Juana, jè María ra na-la ma Jacobo kò j̄nà íchjín ra i'ka. ¹¹Tanga j̄nà xit̄a-la Jesús ra tsikíxáya-la, ra ta kjoa nditon, tà kjoská kjomà-la; mì k̄i kjokjiín-la 'én ra tsi'kénajmí-la j̄nà íchjín k̄i.

¹²Tanga jè Pedro, nditoón kijì, nga k̄i katsjjen ya ñándá t̄jna jè ngajo-la mi'ken; 'kia nga iskotsjjen'séen ya ngajo, ta j̄nà kjihijyo-isa nikje ra isijt̄ejin ijo-la Jesús. Akjòn tsáfa-ni ya ni'ya-la; tà kjóxkón-la kjoa ra kjomà.

Mé ra kjomà ya ndiyá ra 'mì Emaús

(Marcos 16:12-13)

¹³Tijé-ni nichjin rak̄i, jò xit̄a-la Jesús inchifi jngo naxindá it̄sé ra 'mì Emaús, ra t̄jín-la tsa tejngo jmi metro skanda ya Jerusalén. ¹⁴'Kia nga inchifi ya aya ndiyá, k̄i inchijóoya-ni nga'tsi kjoa ra kjomà. ¹⁵'Kia inchijó kò inchikjonangi-la xákjén, ijchò kasi'ta chraña-la ra tijè-ni Jesús nga taña tsakáhijtakò. ¹⁶Tanga 'koaá 'sín kjomà-la koni tsa t̄jíchj̄a xkon, mì k̄i kijtsexkon Jesús. ¹⁷Jesús iskonangií-la, kitsò-la:

—¿Mé 'én ra ta nda chibàya-no nga timaya ndiyá, kò mé-ni nga ta ba t̄jín-no?

¹⁸'Kiaá kiichj̄a jè ra 'mì Cleofas, kitsò:

—Ta nga'tsi xit̄a ra xìn i'nde-la ra t̄ítsajna ya Jerusalén, tà j̄iáa-ni ra mì t̄j̄jín-la jè kjoa ra kjomà ya, nichjin ra tsato.

¹⁹Jesús kitsó-la:

—¿Mé kjoa ra kjomà?

J̄nà xit̄a k̄i kitsó-la:

—A'ta 'tse Jesús ra ya Nazaret i'nde-la, jè ra kiichj̄a ngajo-la Nainá; ñó ki'se-la nga'ñó a'ta 'tse kjoa ra ki'sin kò a'ta 'tse 'én ra kiichj̄a ngixkon Nainá, kò ya ngixkon nga'tsi xit̄a naxindá.

²⁰J̄nà xit̄a ít̄jòn-la na'mì, kò xitaxá-najin, yaá isingatsja

xitaxá 'tse Roma nga isi'ta krò kò nga ini'ken. ²¹'Koaá 'sín inchichiñá-jin tsiki; bixó-nájin tsa jè-ní ra ma-la sùkítsajnandijí-ni xitá naxindá Israel. Tanga ijyee fi jàn nichjin nga kò'sín kjomà. ²²Tjín i'ka íchjín ra tjítsajnajin-najin, ra tajñò kàfi katsíjen ngajo-la mi'ken. 'Kia nga kà'fi-ni kábíxkón-najin nga ká'bénajmí-najin ²³nga mì-ró kì kàsakó-la ijo-la Jesús; tì'koa kàbe-ró íkjalí ra kàtsò-la: Jesús tijnakon-ní. ²⁴'Kiaá kàfi-te i'ka xitá xàngi-jin ra kàfi katsíjen-la ngajo-la mi'ken. 'Koaá-ró tì'sín kàbe-ni koni 'sín kàtsò jñà íchjín, tanga mì-ró yá tjín ra jè Jesús.

²⁵'Kiaá kitsò Jesús:

—Mé tã tája-ni inìma-no nga mì kì machiya-no kò mì kì makjiín-no koni 'sín kitsò jñà xitá ra isichjeén Nainá nga kiichja ngajo-la! ²⁶¿A mí 'ya, nga xá 'koaá 'sín ítjòn sùkjiín-ni kjohi'in jè Cristo [ra xá isikasén-ni Nainá], akjòn 'kiaá kiji ya ján ngajmi nga jeya kijná?

²⁷Tsi'kénajmíya-la kótsò-ni koni 'sín tíchja nga'tsi Xajon ra tjí'ta 'Én-la Nainá a'ta 'tse Cristo. Tsikí'tsia kjòn-ni xajon ra tsikínda Moisés; akjòn tsi'kénajmíya-la nga'tsi xajon ra tsikínda jñà xitá ra isichjeén Nainá nga kiichja ngajo-la.

²⁸ 'Kia nga ijchò ya naxindá ñándá inchifì xita kii, 'koaá 'sín ki'sín Jesús koni tsa isa kjin tífi. ²⁹ Tanga jñà xita kii, kjo'ño isíkjina; kitsò-la:

—Tijnako-nájin ijyeé kjòhixón-ní, ijyeé iskatjì tsá'bí.

Kjokjiín-la jè Jesús; 'jaha'sen ni'ya nga tsikijnako jñà xita kii. ³⁰ 'Kia nga ijye títsajna'ta ya ímixa, iskábé niño nchrajín, kitsjá-la kjonda Nainá, akjòn isijòya, kitsjá-la jñà xita kii.

³¹ 'Kiaá kitsjá'nde Nainá nga nda tsatsíjen-ila; kijtsexkon nga jè Jesús; tanga jè Jesús, ta nditoón ichijà ya ngixkon xita kii.

³² 'Kiaá kitsò-la xákjén:

—Kií-la ta nda kàmatsja-ila inìma-ná 'kia nga kábáko-ná ya aya ndiyá nga ká'bénajmíya-ná a'ta 'tse Xajon ra tjí'ta 'Én-la Nainá.

³³ Mì kì tì iskoñá-ni, nditoón tsáfa india-ni ya Jerusalén; ijchò india-ni ya ni'ya ñándá kjóxkóya xákjén, kò jñà ra tejngo ma-ni, kò jñà xita ra i'ka. ³⁴ Jñà xita ra tejngo ma-ni kitsò-la xákjén:

—Kixi kitií kjoa, ijyeé kàfaháya-ila Na'ín-ná Jesús; ijyeé kàbe jè Simón.

³⁵ 'Kiaá tsi'kénajmí-te jñà xita ra jò ma-ni kó'sín kjomà'tin ya aya ndiyá, kò kó'sín kjomà nga kijtsexkon Jesús 'kia nga isijòya niño nchrajín.

Kó'sín nga jè Jesús tsakón-la ijo-la jñà xita ra kotá'yá'ta-la

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23)

³⁶ Takó tì'kiaá inchichja-isa-ni nga inchi'bénajmí-la xákjén kjoa kii, nga tsasijnajin masen-la Jesús; isíkjáya-la, kitsò-la:

—'Nchán katasíkítsajna-no Nainá.

³⁷ Jñà xita kii, 'ño itsakjòn, kò 'ño isinchaxkón-la 'kia nga kijtse; kitsó-ní tsa tà inìma-la mi'ken-ní. ³⁸ 'Kiaá kitsò Jesús:

—¿Mé ta nda bíxkón-la ijo-no? ¿Kò mé-ni kòtsò-ni kjòbítsjen ra nchrabájin ya inìma-no? ³⁹ Chítsijen-la jñà ndsa kò ndsakoàa. 'An-ná. Tja'tá-ná ndsaà kò chítsijen-ná. Jngo ra tà inìma, tsìn-la ijo, tì'koaá tsìn-la ninda, tanga 'an tjín-na, koni 'sín inchichítsijen-nájìon.

⁴⁰ 'Kia nga ijye kòkitsò-la, tsakón-la tsja kò ndsako. ⁴¹ Tanga jñà xita-la mì kì nditon kjokjiín-la nga 'ño tsja ki'se-la kò 'ño isinchaxkón-la 'kia nga kijtse. 'Kiaá iskonangi-la Jesús, kitsò-la:

—¿A tjin chiba-no tsajmì ra ma chine?

⁴²Kitsjá it̄sé-la t̄i ra ijye kichjàn, [kò tsjén-la cho sera].

⁴³Iskábé Jesús, akjòn iskine ya ngixkon jñà x̄ita-la. ⁴⁴'Kiaá kitsò-la x̄ita-la:

—Jñà kjoa ra kjomà'tiaan, jñá-ní ra tsi'kènájmí-no 'kia nga t̄i'sa ya tsakátijnako-no. 'Koaá 'sín kixin-no nga kitjasòn ijye-ní koni 'sín tichja ra a'ta tsa'an, xajon 'tse kjotéxoma-la Nainá ra tsikínda Moisés, kò 'tse x̄ita ra isichjeén Nainá nga kiichja ngajo-la, kò ra t̄j'ita xajon 'tse Salmo.

⁴⁵'Kiaá nda isichiya-la mé-ni nga katjaha'sen-jin-la koni 'sín tichja Xajon ra t̄j'ita 'Én-la Nainá. ⁴⁶Kitsò-la:

—'Koaá 'sín tichja Xajon ra t̄j'ita 'Én-la Nainá nga tsò nga 'an ra Cristo [ra xá isikasén-na Nainá], t̄jínè-na nga kiyáa; 'kia nga kijchò jàn nichjin, kjoaáyaá-ina. ⁴⁷Nainá sihijcha'tá-la jé-la x̄ita ra a'ta 'tse Jesús, 'kia nga jñà x̄ita síkájno jé-la nga mì t̄i jé koàtsji-ni. Jè 'én kiì, machjeén-ní nga 'senajmíya ijye-la x̄ita kò'tsia kjòn-ni Jerusalén skanda nga t̄jngo isà'nde. ⁴⁸Jìon 'kénajmió kjokixi koni 'sín kjomà. ⁴⁹'Aán sikásén-no jè kjotjò ra tsjá Na'in-na koni 'sín ijye kitsjá 'én-la. Tanga jìon, i t̄itsajna Jerusalén skanda 'kia nga ijye t̄jábé-no nga'nño ra nchrabá-ni ján ngajmi.

Kó'sín kijimijìn-ni ján ngajmi jè Jesús

(Marcos 16:19-20)

⁵⁰'Kiaá kiìko x̄ita-la skanda ya naxindá Betania. Iskimí'nga tsja nga isíjé-la Nainá nga katasíchikon'tin jñà x̄ita kiì. ⁵¹'Kia nga t̄isíjé'tin x̄ita-la, akjòn itjámítjen nga kiji ján ngajmi. ⁵²Jñà x̄ita-la, 'kia nga ijye tsinchaxkó'nchi'ta-la Jesús nga kijtsexkón, tsja t̄jín-la nga kiji-ni ya Jerusalén. ⁵³Kò yaá tsikitsajna ki'ta ya aya ingo ítjòn nga 'nga kò jeya isíkijna Nainá.